

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**Ірина ПАЦЕВА
Вікторія МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ
Віталіна ЛУК'ЯНОВА**

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Навчальний посібник

**Житомир
2022**

УДК : 504(07)

П:21

Рекомендовано до електронного видання Вченою радою
Державного університету «Житомирська політехніка»
(протокол № 15 від «19» грудня 2022 р.)

Рецензенти

Коробійчук В.В.	доктор технічних наук, професор, Державний університет «Житомирська політехніка», професор кафедри гірничих технологій та будівництва ім. проф. Бакка М.Т.
Петрук В.Г.	доктор технічних наук, професор, Вінницький національний технічний університет, директор Інституту екологічної безпеки та моніторингу довкілля, Заслужений природоохоронець України
Рульов М.М.	доктор хімічних наук, професор, провідний науковий співробітник, завідуючий Відділу фізико-хімічної гідродинаміки ультрадисперсних систем Інституту біологічної хімії ім. Ф.Д. Овчаренка НАН України

Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В.

Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

ISBN 978-966-683-638-3

У навчальному посібнику викладені основні положення запровадження оцінки впливу на довкілля (ОВД), розглянуто основні етапи ОВД, описано особливості створення звітів з ОВД та досліджено загальні риси оцінки впливу планованої діяльності на компоненти довкілля. Навчальний посібник рекомендовано здобувачам вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр» та «бакалавр» спеціальностей 101 «Екологія», 103 «Науки про Землю» та 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Посібник може бути корисним викладачам, докторам філософії, а також практичним працівникам.

УДК : 504(07)

ISBN 978-966-683-638-3

© Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В.,
Лук'янова В.В., 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	8
1.1. Передумови виникнення та базові підгрунття для проведення оцінки впливу на довкілля	8
1.2. Мета, завдання та принципи проведення оцінки впливу на довкілля	18
1.3. Суб'єкти оцінки впливу на довкілля	19
1.4. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД	20
1.5. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД	23
1.6. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля	25
1.7. Правопорушення у сфері оцінки впливу на довкілля. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля	36
1.8. Порядок накладання адміністративних стягнень за виявлені порушення при здійсненні процедур оцінки впливу на довкілля	37
РОЗДІЛ 2. ЄДИНИЙ РЕЄСТР ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	41
2.1. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля	41
2.2. Перелік інформації, що зазначається суб'єктом господарювання для реєстрації в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля	46
РОЗДІЛ 3. ЕТАПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	47
3.1. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із ОВД	47
3.2. Повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля	52
3.3. Зміст та структура звіту з оцінки впливу на довкілля	55
3.3.1. Рекомендації до змісту звіту з оцінки впливу на довкілля	58
3.3.2. Опис планової діяльності	60
3.3.2.1. Опис місця провадження планованої діяльності	60
3.3.2.2. Цілі планованої діяльності	61
3.3.2.3. Опис основних характеристик планованої діяльності (виробничих процесів, виду і кількості матеріалів та	63

природних ресурсів, які планується використовувати)	
3.3.3. Опис виправданих альтернатив	68
3.3.4. Опис поточного стану довкілля (Базовий сценарій)	71
3.3.5. Опис оцінки впливу на компоненти довкілля	73
3.3.6. Опис методів прогнозування стану довкілля	73
3.3.7. Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля та компенсаційні заходи	74
3.3.8. Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю до ризиків надзвичайних ситуацій	76
3.4. Складання Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля	78
3.5. Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля та формування звіту про громадське обговорення	83
3.5.1. Організація та проведення громадських слухань	83
3.5.2. Звіт про громадське обговорення	90
3.6. Структура висновку з оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності з урахуванням висновку з оцінки впливу на довкілля	91
3.6.1. Експертні комісії з оцінки впливу на довкілля	95
3.6.2. Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності	98
3.6.3. Ознайомлення з процедурою оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля або відмови у видачі висновку	99
3.6.4. Відмови у видачі висновків з оцінки впливу на довкілля	100
3.7. Процедура здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля та схвалення результатів такої оцінки	101
3.8. Формулювання умов та процедура здійснення післяпроектного моніторингу	105
РОЗДІЛ 4. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА КОМПОНЕНТИ ДОВКІЛЛЯ	110
4.1. Оцінка впливу на якість атмосферного повітря	110
4.1.1. Опис поточного стану якості атмосферного повітря	110
4.1.2. Опис і оцінка можливого впливу на якість атмосферного повітря	111
4.2. Оцінка впливу на поверхневі води	113
4.2.1. Опис поточного стану поверхневих вод	113

4.2.2. Опис і оцінка можливого впливу на поверхневі води	116
4.3. Оцінка впливу на підземні води	116
4.3.1. Опис поточного стану підземних вод	117
4.3.2. Опис і оцінка можливого впливу на підземні води	118
4.4. Оцінка впливу на надра	119
4.4.1. Опис поточного стану надр	119
4.4.2. Опис і оцінка можливого впливу на надра	119
4.5. Оцінка впливу на землі і ґрунти	120
4.5.1. Опис поточного стану земель і ґрунтів	121
4.5.2. Опис і оцінка можливого впливу на землі і ґрунти	123
4.6. Оцінка впливу на фауну, флору, біорізноманіття	124
4.6.1. Опис поточного стану фауни, флори, біорізноманіття	125
4.6.2. Опис і оцінка можливого впливу на фауну, флору і біорізноманіття	128
4.7. Оцінка впливу на клімат	129
4.7.1. Опис поточного стану клімату	129
4.7.2. Опис і оцінка можливого впливу на клімат	131
4.8. Оцінка впливу відходів на довкілля	131
4.9. Оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти	132
4.10. Оцінка впливу на соціально-економічні умови	133
4.11. Оцінка можливого впливу на довкілля, що зумовлена технологією чи речовинами, що використовуються	134
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	135
ДОДАТКИ	137

ВСТУП

Оцінка впливу на довкілля (ОВД) – призначена для виявлення характеру, інтенсивності та ступеня небезпеки впливу будь-якого виду планованої господарської діяльності на стан довкілля і здоров'я населення.

Вплив на довкілля – будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів.

Проведення ОВД майбутньої господарської, і іншої діяльності на довкілля сприяє ухваленню екологічно грамотного управлінського рішення про реалізацію наміченої господарської і іншої діяльності за допомогою визначення можливих несприятливих дій оцінки екологічних наслідків, обліку громадської думки, розробки заходів зі зменшення і запобігання дій.

Відповідно до Директиви ЄС № 337/85 «Оцінка впливу деяких державних і приватних проєктів господарської діяльності на навколишнє середовище» для всіх країн членів ЄС є обов'язковим проведення ОВД до видачі дозволу на здійснення всіх великих проєктів, що можуть спричинити негативний вплив на навколишнє середовище.

В Україні таку роль відігравала «Оцінка впливу на навколишнє середовище» (ОВНС), відповідно до Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» [2], «Про екологічну експертизу» [3] та Державних будівельних норм України ДБН А.2.2-1-95 «Склад і зміст матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) при проєктуванні і будівництві підприємств, будівель і споруд» [4]. Проте, з 18 грудня 2017 року набув чинності Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» [1], який фактично скасовує дію Закону України «Про екологічну експертизу» та вводить новий, більш сучасний та європейський порядок проведення оцінки впливу на довкілля.

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», оцінка впливу на довкілля – це процедура, що передбачає:

- 1) підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 2) проведення громадського обговорення;
- 3) аналіз уповноваженим органом, наданої у звіті з оцінки впливу на

довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки трансграничного впливу, іншої інформації;

4) надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля, що враховує результати аналізу;

5) врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності.

Метою навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» є формування у майбутніх фахівців екологічної системи мислення, умінь та компетентностей для забезпечення застосування правових та організаційних засад оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

Дисципліна «Оцінка впливу на довкілля» одна з найважливіших складових природоохоронних наук і природоохоронної діяльності. Вона відіграє важливу роль у розробці теоретичних засад та практичному вирішенні проблем збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, підтримці екологічної рівноваги у природі, формуванні світоглядних орієнтирів людини, спільнот, суспільства.

Таким чином, дана розробка розкриває раніше видані програмні і навчально-методичні матеріали, зберігаючи характер не тільки навчального, але і довідкового видання, які можуть бути використані при навчанні здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» за спеціальностями 101 «Екологія», 103 «Науки про Землю» та 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Курс може бути використаний у структурі професійної перепідготовки та підвищенні кваліфікації державних службовців та фахівців у сфері управління екологією.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

1.1. Передумови виникнення та базові підгрунття для проведення оцінки впливу на довкілля

В середині ХХ століття, внаслідок інтенсивного розвитку науки та техніки, які спричинили створення складних природно-господарських систем розпочалося проведення екологічних експертиз спрямованих на дослідження процесів взаємодії природи і суспільства. Прогнозувати розвиток системи «природа-господарство-суспільство» при використанні традиційних методів досліджень було неможливо. В результаті виникла необхідність звертатись до думки різних вчених, спеціалістів, які можуть сформулювати свій погляд щодо можливих змін такої системи у вигляді експертних оцінок та прогнозів.

В Японії найпершою почала застосовуватися екологічна експертиза і вже в 1965 р. увійшла в ранг закону. В наступні роки відбулося стрімке запровадження екологічної експертизи в інших країнах, так її запровадили в США (1969 р.), Канаді (1973 р.) та Федеральній республіці Німеччини (1975 р.). З 80-х років екологічна експертиза була узаконена у всіх країнах Заходу.

В Європейських країнах як інструмент державного управління в галузі природокористування отримала система ліцензування нового промислового будівництва за екологічним критерієм, яка включала оцінку впливу на навколишнє середовище. Дана система отримала назву environmental impact assessment (EIA), що в перекладі має український еквівалент – «екологічна експертиза». Зростаючі вимоги до соціально-економічних та екологічних умов життя та діяльності людини привели до формування, починаючи з середини 70-х років, нової процедури стратегічної оцінки впливу на довкілля, або SEA (Strategic environmental assessment). Сьогодні накопичено значний досвід використання процедури SEA в США, Великобританії, Австралії, Новій Зеландії, Канаді та інших країнах. Щодо поставлених завдань, стадій оцінки між SEA та EIA немає принципової різниці. Деякі методологічні відмінності зумовлені складом, рівнем деталізації та ступенем відкритості процедури експертизи, способом контролю з боку громадськості. У країнах Заходу проведення екологічних експертиз дозволило значно поліпшити екологічну ситуацію. Тому сьогодні експертиза як метод прогнозу і контролю в більшості цих країн узаконена та відіграє важливу роль у системі функціонування і розвитку природно-господарської системи.

На Україні впровадження екологічної експертизи розпочалося в 70-х роках. До більшості проектної документації необхідно було включати розділ «Охорона навколишнього природного середовища», в якому було виконано опис усіх природоохоронних заходів. Для здійснення певних видів діяльності потрібно було узгодження державних екологічних органів. Окрім цього, при Держплані, Держбуді та деяких інших міністерствах були створені спеціальні комітети експертів (експертизи), які виконували екологічну оцінку запланованої діяльності, проте це стосувалось переважно великомасштабних проектів і програм. Основна ж частина проектів розглядалась лише з точки зору відповідності норм і правил проектування, чого, звичайно, не завжди було достатньо для попередження негативного впливу на довкілля.

Починаючи з 80-х років ХХ століття в СРСР почало все більше зростати розуміння гостроти екологічних проблем та їх значення для суспільства. Тому влада розпочала розробку нормативно-правових актів щодо обов'язкового проведення екологічної експертизи для нових технологій та матеріалів, проектів реконструкції промислових об'єктів. Зокрема, Державний комітет СРСР по будівництву прийняв «Інструкцію про склад, порядок розробки, узгодження і затвердження проектно-кошторисної документації на будівництво підприємств, будівель, споруд» (Держбуд СРСР, 1985). Згідно з цим документом у проектну документацію необхідно було включати комплексну оцінку оптимальності передбачуваних технічних рішень по раціональному використанню природних ресурсів та заходів по попередженню негативної дії будівництва й експлуатації споруд на навколишнє середовище. Саме цей документ став прототипом введеної пізніше оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС).

Значну роль у прискоренні цих процесів відіграла громадськість. Стали звучати окремі протести проти нераціональних, неекологічних проектів, як, наприклад, поворот північних річок, будівництво Катунської ГЕС тощо. У 1988 році Постановою «Про докорінну перебудову справи охорони природи в країні» повноваження по проведенню державної екологічної експертизи планів, програм, матеріалів, технологій та окремих проектів були покладені на новоутворений Комітет з охорони природи. Тоді ж у структурі Держкомприроди був створений спеціальний підрозділ державної екологічної експертизи. У листопаді 1989 р. Верховна Рада СРСР прийняла Указ «Про невідкладні заходи щодо поліпшення екологічної ситуації», який заборонив фінансування проектів та програм, які не мають позитивних висновків державної екологічної експертизи. Цей

Указ можна розглядати як перший законодавчий акт у галузі екологічної експертизи. У 1990 р. Держкомприродою була прийнята «Тимчасова інструкція про порядок проведення ОВНС при розробці ТЕО (техніко-економічне обґрунтування) і проектів будівництва народногосподарських об'єктів і комплексів». Ця Інструкція містила опис основних принципів, стадій процедури ОВНС і пізніше стала основою для створення національної процедури ОВНС в Україні та інших пострадянських державах.

Отже, інститут екологічної експертизи був створений у СРСР наприкінці 80-х років. Він носив комплексний, міждисциплінарний характер, був незалежним від замовника, стосувався всіх проектів і програм, що могли призвести до негативного впливу на довкілля, частково враховував досвід західних експертиз. Проте розвивався цей інститут у рамках традиційної системи екологічної оцінки, при відсутності необхідної нормативно правової бази, тому містив ряд недоліків, пробілів, недопрацювань.

25 лютого 1991 р. СРСР була підписана «Конвенція про оцінку впливу на оточуюче середовище в транскордонному контексті» (СЕК, 1991), після чого екологічна експертиза отримала міжнародне значення. Після розпаду СРСР радянське природоохоронне законодавство продовжувало діяти в Україні до прийняття нових законодавчих актів. Етапним моментом у становленні практики екологічної експертизи стало прийняття у 1991 р. Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», яким були вперше виділені об'єкти, завдання експертизи, органи її здійснення, вказана обов'язковість виконання висновків державної екологічної експертизи і право проведення громадської екологічної експертизи. У період 1990–1992 рр. було розроблено та опубліковано ряд методичних рекомендацій по проведенню екологічної експертизи. У 1995 р. введені в дію Державні будівельні норми України «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє природне середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування. (ДБН.А.2.2-1-95)». У тому ж 1995 р. був підписаний Закон України «Про екологічну експертизу» (втратив чинність у зв'язку з прийняттям закону «Про оцінку впливу на довкілля»). Проте цей Закон, із рядом доповнень і поправок (1999, 2000 рр.), повністю регламентував процес виконання екологічної експертизи в Україні в різних її аспектах. Проте прийняті кроки щодо регулювання екологічної експертизи в країні не відповідали вимогам Європейських країн.

Лише із підписанням у 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом розпочалася реальна робота по впровадженню

у національне законодавство механізмів оцінки впливу на довкілля, в тому числі, транскордонної оцінки та участі громадськості у цих процесах. За висновками міжнародних органів Оргуської та Еспо конвенцій, прийнятий Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» в повній мірі відповідає міжнародним зобов'язанням за цими договорами і здатний запровадити в Україні дієву європейську модуль екологічної оцінки планованої діяльності.

Україна мала виконати свої міжнародні зобов'язання, які ґрунтуються на наступних документах:

- Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція) ратифікована Законом України № 832–XIV від 06.07.1999 р.

- Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) ратифікована Законом України № 534–XIV від 19.03.1999 р.

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) ратифікований Законом України № 562–VIII від 01.07.2015 р.

- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014 р.

- Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства ратифікований Законом України № 2787–VI від 15.12.2010 р.

- Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС): Директива 97/11/ЄС, Директива 2003/35/ЄС, Директива 2009/31/ЄС та Директива 2011/92/ЄС.

- Директива 2001/42/ЄС.

Оргуська Конвенція [5]. Внаслідок проведення нарад Сторони Оргуської конвенції та Конвенції Еспо своїми рішеннями визнали, що Україна перебуває у стані недотримання цих міжнародних угод, та закликали вжити невідкладних заходів для забезпечення виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань. Так, на другій сесії (Алмати, 25–27 травня 2005 р.) Нарада Сторін Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуської конвенції) ухвалила Рішення II/5b, яким вперше визнала, що Україна не дотримується своїх міжнародних зобов'язань за цією Конвенцією. У

своїх висновках щодо України Комітет із дотримання констатував, що ненадання громадськості можливості за запитом ознайомитися із матеріалами ОБНС та іншою проектною документацією, переданою державним органам для прийняття відповідних рішень, обґрунтування неможливості надання такої документації з причини її належності розробнику, у зв'язку із її великим об'ємом чи відсутністю її у державного органу, становить собою порушення відповідних положень статей 4 і 6 Оргузької конвенції.

На третій сесії (Рига, 11–13 червня 2008 р.) Нарада Сторін Оргузької конвенції ухвалила Рішення III/6f, яким оголосила Україні умовне попередження. У параграфі 5 рішення III/6f Сторони Конвенції вирішили оголосити попередження Уряду України, яке мало бути уведено в дію 1 травня 2009 р., якщо Уряд не виконав би повною мірою умови, визначені у зазначеному параграфі і не проінформував би Секретаріат Конвенції про це до 1 січня 2009 р. Комітет з дотримання Конвенції мав визначити успішність виконання цих умов. На 23-му засіданні Комітет з дотримання Конвенції, у світлі заходів, вжитих Україною, визначив, що Україна виконала умови, визначені у параграфі 5 рішення III/6f Наради Сторін тією мірою, що попередження, оголошене Народою Сторін не буде уведено в дію. Проте Комітет зазначив, що Україна все ще не повністю виконує свої зобов'язання за Оргузькою Конвенцією. Тому Комітет залишив за собою право надати подальших рекомендацій Нараді Сторін, включаючи право рекомендувати Нараді Сторін оголосити нове попередження Україні, якщо Комітет встановить, що його зауваження недостатньо враховані.

На четвертій сесії (Кишинів, 29 червня – 1 липня 2011 р.) Нарада Сторін Оргузької конвенції ухвалила Рішення IV/9h, яким постановила винести Україні попередження (п. 6 Рішення), запросила Комітет з питань дотримання встановити факт успішного виконання Рішення II/5b Наради Сторін, ухваленого у 2005 р. (п. 8 Рішення), та повідомити на п'ятій сесії Наради Сторін про виконання Україною Рішення II/5b з тим, щоб Нарада Сторін прийняла рішення про доцільність обмеження спеціальних прав і привілеїв, наданих Україні згідно з Оргузькою конвенцією (п. 9 Рішення). У Рішенні IV/9h Нарада Сторін Оргузької конвенції також зазначила, що оголошене Україні попередження буде знято 1 червня 2012 р., якщо Україна повністю вживе заходів, зазначених Народою Сторін у Рішенні II/5b, та повідомить Секретаріат Оргузької конвенції про це, надавши докази до 1 квітня 2012 р. (п. 7 Рішення). Комітет з питань дотримання Оргузької конвенції, не отримавши доказів повного виконання Україною заходів, визначених Народою Сторін, на засіданні, яке відбулося у Женеві 26–29 червня

2012 р., залишив у силі попередження, оголошене Народою Сторін Оргузької конвенції у Рішенні IV/9h, та листом від 14 серпня 2012 р. повідомив Президента України про тривале недотримання Україною своїх міжнародних зобов'язань з Оргузької конвенції.

На п'ятій сесії, яка відбулася у м. Маастрихті, Нідерланди, у 2014 р., Народа Сторін Оргузької конвенції прийняла Рішення V/9m. Підпунктом «а» пункту шостого Рішення V/9m було продовжено строк дії попередження Урядові України. Пункт п'ятий цього Рішення містить низку конкретних вимог, які повинна виконати Україна для того, щоб попередження було знято. Рішення V/9m Народи Сторін надає Україні можливість зняти чинне попередження до 6-ї сесії Народи Сторін (запланована на 2017 р.), якщо Україна виконає поставлені перед нею завдання і повідомить про це секретаріат Оргузької конвенції.

Конвенція ЕСПО [6]. На четвертій сесії Народи Сторін Конвенції про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенції ЕСПО) (Бухарест, 19–21 травня 2008 р.), Сторони Конвенції, на підставі висновків та рекомендацій Комітету з впровадження, прийняли Рішення IV/2 щодо винесення попередження Уряду України. Зокрема, пункт 7 Рішення IV/2 констатує порушення Україною вимог статей 2–6 Конвенції ЕСПО. Однією з причин прийняття такого рішення була відсутність належного порядку оцінки впливу на довкілля, яка б забезпечувала можливість громадськості брати участь у прийнятті рішень, які можуть мати негативний вплив на довкілля. Створити таку процедуру кожна Сторона зобов'язує положення частини другої статті 2 Конвенції ЕСПО. Пунктом 12 Рішення IV/2 Народи Сторін Конвенції ЕСПО закріплено зобов'язання України подати до Комітету з впровадження стратегію, яка б містила заходи та графік їх реалізації з метою забезпечення дотримання вимог цієї Конвенції. На п'ятій сесії (Женева, 20–23 червня 2011 р.) Народа Сторін Конвенції ЕСПО ухвалила Рішення V/4, яким залишила в силі попередження, оголошене Урядом України на її четвертій сесії (п. 18 Рішення), відмітила недостатній прогрес у реалізації стратегії Уряду України щодо здійснення Конвенції, і зокрема нещодавно внесені зміни у законодавство з регулювання містобудівної діяльності, «які не узгоджуються зі стратегією і фактично послаблюють потенціал законодавчої бази щодо забезпечення дотримання Конвенції ЕСПО замість того, щоб укріплювати його» (п. 23 Рішення), та запросила Уряд України надавати Комітету з дотримання у кінці кожного року інформацію про реалізацію стратегії, зокрема про вжиття з цією метою конкретних законодавчих заходів (п. 24 (b) Рішення).

На шостій сесії (Женева, 2–4 червня 2014 р.) Народа Сторін

Конвенції ЕСПО у Рішенні VI/2 схвалила висновок про те, що Україна, незважаючи на деякі вжиті нею кроки, все ще не виконала всіх своїх зобов'язань відповідно до пункту 24 рішення V/4, та, у зв'язку з цим заявила, що попередження на адресу Уряду України, винесене на її четвертій сесії, зберігає силу (ECE/MP.EIA/IC/2009/4, пункт 16). Крім того, з приводу іншої справи, щодо продовження терміну експлуатації 1-го і 2-го енергоблоків Рівненської атомної електростанції Рада Сторін Конвенції ЕСПО схвалила висновки Комітету з впровадження про те, що:

- продовження терміну експлуатації атомної електростанції, яке підлягає розгляду, після закінчення дії первинної ліцензії повинно розглядатися як планована діяльність відповідно до пункту (v) статті 1 Конвенції і тому підпадає під дію положень Конвенції;

- Україна не дотримується своїх зобов'язань, передбачених пунктом 2 статті 2, щодо загальних правових та адміністративних рамок, які застосовуються в процесі прийняття рішень про продовження терміну експлуатації ядерних реакторів;

- Україна не дотримується своїх зобов'язань, передбачених пунктами 2 і 3 статті 2, пунктом 1 статті 4 і статтями 3 і 6 Конвенції Еспо щодо продовження терміну експлуатації 1-го і 2-го енергоблоків Рівненської атомної електростанції (див. пункт 68-71 Рішення VI/2).

Отже, вочевидь, найбільш гострою та складною проблемою в окресленій сфері є відсутність належної процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД). Крім того, лібералізація містобудівного законодавства, а надто прийняття Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», фактично призвели до повного розбалансування системи оцінки впливу на довкілля, в тому числі щодо ролі та можливості участі у процесі ОВД природоохоронних органів, інформування та участі в ній громадськості тощо.

Також в Україні фактично не існує оцінки впливу планів і програм на довкілля (стратегічної екологічної оцінки). Процедура участі громадськості як у процесі ОВД, так й у прийнятті планів і програм, які можуть мати вплив на довкілля, потребує істотного вдосконалення.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [8]. Якісним поштовхом у концептуальному вирішенні тривалих проблем недотримання Україною міжнародних зобов'язань за Конвенцією Еспо та Оргузької конвенцією має стати діяльність з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Статтею 363 Угоди про асоціацію передбачається поступове наближення законодавства України до права та політики ЄС у сфері охорони довкілля, яке здійснюється відповідно до Додатка XXX до цієї Угоди.

Оскільки інструменти управління довкіллям та інтеграції екологічної політики ЄС охоплюють, чи, скоріше, пронизують майже всі інші секторальні політики (транспортну, енергетичну, сільськогосподарську, туристичну, промислову тощо), то вони називаються наскрізними або «горизонтальними», а відповідний сектор екологічного права ЄС – «горизонтальним». «Горизонтальне» законодавство ЄС регулює загальні питання управління довкіллям і стосується таких основних аспектів, як доступ до екологічної інформації, участь громадськості, стратегічна екологічна оцінка планів і програм, та оцінка впливу на довкілля окремих проектів.

Енергетичне Співтовариство [7]. 6 вересня 2016 р. Секретаріат Енергетичного Співтовариства надіслав Україні відкритого листа, порушивши, таким чином, справу з врегулювання спору проти України (реєстраційний номер справи: ECS13/16) за недотримання Директиви з ОВД. У відкритому листі Секретаріат відзначає відсутність повної транспозиції положень Директиви з ОВД у право України. У своїх Звітах про виконання Договору про заснування Енергетичного Співтовариства за останні роки Секретаріат неодноразово порушував питання про повільний прогрес України у транспозиції Директиви з ОВД. Строк імплементації для України, як це визначено Протоколом про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, сплив 1 січня 2013 р.

Відповідно до правил процедури вирішення спорів в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства Секретаріат порушив так звану «трикрокову процедуру», за якої попередня процедура передусь направленню справи про недотримання до Ради Міністрів (статті 11(1 та 2), 12(2), 13, 15, 16(1) та 29 (1) Правил процедури). Метою попередньої процедури є надання Україні можливості протягом двох місяців відреагувати на звинувачення у недотриманні права Енергетичного Співтовариства (стаття 13(1) Правил процедури), а також надати Секретаріату можливість встановити всі обставини справи.

Наступним кроком 12 січня 2017 р. Секретаріат надіслав Україні Мотивовану думку (стаття 14 Правил процедури). Як зазначається, «4 жовтня 2016 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», який міг би відповісти на питання, порушені Секретаріатом у Відкритому листі. Проте 31 жовтня 2016 р. Президент України відмовився підписати закон та повернув його Верховній Раді на доопрацювання». Таким чином, Україна продовжує порушувати свої міжнародні зобов'язання щодо імплементації Директиви з ОВД. Відтак, Україна має два місяці на відповідь щодо

висунутих звинувачень у недотриманні права Енергетичного Співтовариства. З огляду на зміст вжитих заходів або відсутність відповіді з боку України, Секретаріат може передати справу на розгляд Ради Міністрів шляхом направлення йому Мотивованого запиту (статті 15 та 29 Правил процедури).

Незважаючи на викладене, відповідно до статті 19(1) Правил процедури Секретаріат має право на будь-якому етапі попередньої процедури прийняти рішення про її зупинення або припинення, зокрема якщо Сторона усуває недотримання права Енергетичного Співтовариства. Задля прийняття такого рішення Секретаріат може вступити у неформальний двосторонній діалог із зацікавленою Стороною. По закритті справи Секретаріат має надати Раді Міністрів короткий звіт про досягнуті результати. Проте, відповідно до статті 19(3) Правил процедури Секретаріат може поновити процедуру у випадку, якщо відбулася істотна зміна в будь-якому з фактів, на підставі якого було винесено рішення, якщо відповідна Сторона діє всупереч своїм зобов'язанням або якщо рішення ґрунтувалося на неповній, неправильній або неправдивій інформації, що була надана цією Стороною».

Екологічна оцінка в ЄС становить собою процедуру, яка гарантує, що екологічні наслідки рішення про погодження певної діяльності беруться до уваги в процесі прийняття такого рішення.

Первинна Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) [9], яка набрала чинності у 1985 р., поширюється на широкий спектр державних і приватних проєктів, які визначені у її Додатках I і II. Обов'язкова ОВНС у всіх країнах ЄС здійснюється для всіх проєктів, перерахованих в Додатку I, які розглядаються як такі, що мають значний вплив на навколишнє середовище і потребують ОВНС. У Директиву про ОВНС 1985-го р. тричі вносились поправки – в 1997, 2003 і в 2009 рр.

Директива 97/11/ЄС [11] була спрямована на приведення Директиви про ОВНС у відповідність до Конвенції ЕСПО. Вона розширила рамки директиви за рахунок збільшення переліку проєктів, які покриваються директивою, а також кількості проєктів, які потребують обов'язкової ОВНС (Додаток I). Вона також передбачила нові механізми відбору включених у додаток II проєктів, в тому числі, нові критерії (в Додатку III), і встановила мінімальні вимоги щодо доступу до інформації.

Директивою 2003/35/ЄС [10] щодо участі громадськості в підготовці певних планів та програм, що стосуються довкілля, та змін, які стосуються участі громадськості та доступу до правосуддя до Директив 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС (Директива про УГ) узгоджувалися положення Директиви про ОВНС щодо участі громадськості з положеннями

Оргуської конвенції.

Директивою 2009/31/ЄС було внесено поправки до Додатків I і II Директиви про ОВНС. Було додано проекти, пов'язані з транспортом, уловлюванням та зберіганням двоокису вуглецю (CO₂).

Первинна Директива про ОВНС 1985 і три вищезгадані поправки до неї були кодифіковані Директивою 2011/92/ЄС від 13 грудня 2011 р. Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище. На сьогоднішній день в ЄС чинною є саме кодифікована Директива 2011 р. Крім того, як зазначалося вище, текст кодифікованої директиви повністю включає вимоги Оргуської конвенції та Конвенції ЕСПО, оскільки не лише держави-члени ЄС, але й сам Союз є Стороною даних міжнародних договорів. Процедура ОВНС згідно з Директивою можна резюмувати таким чином: розробник може звернутися до компетентного органу з вимогою визначити, що повинно бути включено розробником в матеріали ОВНС (стадія визначення сфери дослідження або «скопінг»); розробник повинен подати інформацію про вплив на навколишнє середовище (Звіт з ОВНС – додаток IV Директиви про ОВНС); органи у сфері охорони довкілля та громадськість (та зачеплені держави-члени, у випадку транскордонного впливу) повинні бути проінформовані та з ними повинні бути проведені консультації; компетентний орган приймає рішення, беручи до уваги результати консультацій. Громадськість інформується про прийняте рішення і може оскаржити це рішення в суді.

Директива 2001/42/ЄС [12] Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих планів та програм (Директива про СЕО) застосовується до широкого кола державних планів і програм, наприклад, в галузі землекористування, транспорту, енергетики, відходів, сільського господарства, тощо. Плани і програми в сенсі Директиви про СЕО повинні бути підготовлені або прийняті органами влади (на національному, регіональному або місцевому рівні) і бути підготовлені у відповідності до вимог законодавчих, нормативних чи адміністративних актів. На відміну від ОВНС, Директива про СЕО не передбачає переліку планів / програм. СЕО є обов'язковою для планів / програм, які готуються для сільського, лісового, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, управління водними ресурсами та відходами, телекомунікацій, туризму, планування розвитку населених пунктів або землекористування та які визначають основу для надання в майбутньому дозволів на реалізацію проектів, перерахованих у Директиві про ОВНС, а також визначених як такі, що потребують

оцінки в рамках Директиви про середовища існування (оселища, “habitats”).

З метою виконання міжнародних зобов'язань України та транспозиції Директив ЄС з СЕО та ОВД Верховною Радою України було прийнято Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» [13]. Переваги законопроекту «Оцінка впливу на довкілля»:

- оцінка наслідків для довкілля і здоров'я людини та розробка заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля планованої діяльності;
- участь громадськості та порядок врахування її результатів;
- відкритість документації для бізнесу та громадськості на всіх етапах процедури ОВД, що зменшує корупційні фактори при прийнятті рішень;
- чітка та прозора для інвестора процедура здійснення оцінки впливу та отримання висновку з ОВД;
- визначений перелік видів діяльності, які вимагають здійснення ОВД;
- Європейська модель ОВД, що забезпечує наближення до законодавства ЄС та виконання вимог міжнародних угод;
- врегульована процедура транскордонної оцінки впливу на довкілля в разі наявності такого впливу, в тому числі діяльності, яка здійснюється за межами України.

1.2. Мета, завдання та принципи проведення оцінки впливу на довкілля

Метою проведення оцінки впливу на довкілля є отримання висновку з оцінки впливу. Без наявності висновку з оцінки впливу на довкілля суб'єкту господарювання забороняється провадити планову діяльність, якщо вона підлягає оцінці впливу. Для отримання висновку з оцінки впливу необхідно підготувати повідомлення про планову діяльність та звіт з оцінки впливу планової діяльності суб'єкта господарювання.

Оцінка впливу на довкілля перш за все призначена для запобігання небезпечного впливу будь-якого виду господарської діяльності на стан довкілля та для запобігання шкідливого впливу на здоров'я населення.

Завдання оцінки впливу на довкілля:

- попередження та запобігання шкоді довкіллю;
- забезпечення екологічної безпеки;
- охорона довкілля;

- раціональне використання природних ресурсів;
- відтворення природних ресурсів;
- урахування державних, громадських та приватних інтересів при прийнятті рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля.

Під впливом на довкілля мається на увазі будь-які наслідки для довкілля під час господарської діяльності, в тому числі наслідки для:

- безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я;
- флори, фауни та їх біологічного різноманіття;
- води, повітря, ґрунту, клімату, ландшафту;
- природних територій та об'єктів;
- історичних пам'яток та об'єктів культурної спадщини;

Принципи оцінки впливу на довкілля:

- застосування ОВД як інструмент формування рішень на початкових етапах проектування і доступність на цих же етапах інформації щодо проектних рішень для громадськості;
- розгляд у взаємозв'язку технологічних, технічних, соціальних, природоохоронних і економічних показників проектних пропозицій;
- альтернативність проектних рішень, формування нових варіантів;
- відповідальність замовника (ініціатора) діяльності за наслідки реалізації проектних рішень.

1.3. Суб'єкти оцінки впливу на довкілля

Оцінка впливу на довкілля здійснюється з дотриманням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, з урахуванням стану довкілля в місці, де планується провадити плановану діяльність, екологічних ризиків і прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону, потужності та видів сукупного впливу (прямого та опосередкованого) на довкілля, у тому числі з урахуванням впливу наявних об'єктів, планованої діяльності та об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності або розглядається питання про прийняття таких рішень.

Суб'єктами оцінки впливу на довкілля є:

- суб'єкти господарювання;
- органи державної влади;
- органи місцевого самоврядування, які є замовниками планованої діяльності і прирівнюються до суб'єктів господарювання;
- уповноважений центральний орган;

- уповноважені територіальні органи;
- інші органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим;
- громадськість;
- держава походження;
зацеплена держава

1.4. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» зробив дану процедуру максимально відкритою і прозорою. По-перше, усі документи, що створюються в ході процедури ОВД, в тому числі звіт із ОВД та інша документація, що подається суб'єктом господарювання є відкритими. Раніше висновки державної екологічної експертизи перебували під грифом «Для службового користування» або ДСК, а матеріали ОВНС обмежувалися у доступі для захисту комерційної таємниці чи інтелектуальних прав розробників. Зараз і документи органів влади, що видаються в ході процедури, і усі документи, подані суб'єктами господарювання, за загальним правилом, є відкритими. Можливі виключення щодо розміщення інформації, але такі ситуації мають бути обґрунтовані суб'єктом господарювання, і рішення про обґрунтованість обмеження доступу до окремої інформації приймається уповноваженим органом. Проте інформація, що стосується впливу на довкілля, у тому числі про кількісні та якісні показники викидів і скидів, фізичні та біологічні фактори впливу, використання природних ресурсів та поводження з відходами, є відкритою і доступ до неї не може бути обмежений.

По-друге, крім відкритості закон також передбачає дієві механізми забезпечення реальної доступності для громадськості усіх документів, що створюються у процедурі ОВД. Документи розміщуються на офіційному веб-сайті в мережі Інтернет уповноваженого органу, із зазначенням дати офіційного оприлюднення документа. Оприлюдненню підлягають такі документи:

- повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля;
- звіт з оцінки впливу на довкілля;
- оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;
- звіт про громадське обговорення планованої діяльності;
- інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля та

рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їхнього прийняття).

На сьогодні, більшість органів реалізують цей обов'язок шляхом розміщення на своїх сайтах банеру-переходу до Єдиного реєстру із ОВД, який містить значно більше інформації про плановану діяльність. Деякі додатково розміщують ці документи безпосередньо на своїх сайтах у розділах із ОВД. Кожен з вище зазначених документів має конкретні терміни щодо опублікування. Так, Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля та Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля оприлюднюються суб'єктом господарювання не пізніше трьох робочих днів з дня їх подання уповноваженому територіальному органу. Інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля та Рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їх прийняття) оприлюднюється суб'єктом господарювання протягом трьох робочих днів з дня їх отримання суб'єктом господарювання.

Ефективне інформування громадськості також досягається шляхом покладенням на суб'єкта господарювання обов'язку по опублікуванню повідомлення, оголошення та інформації про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності (табл. 1.1):

- у друкованих засобах масової інформації (не менше двох), територія розповсюдження яких охоплює адміністративно-територіальні одиниці, які можуть зазнати впливу планованої діяльності;

- на дошках оголошень органів місцевого самоврядування або в інших громадських місцях на території, де планується провадити плановану діяльність.

Для Звіту із ОВД, враховуючи об'єм документа, має дещо інші вимоги до оприлюднення. Так, Звіт з ОВД розміщується у місцях, доступних для громадськості у приміщеннях уповноваженого органу, органу місцевого самоврядування відповідної адміністративно-територіальної одиниці, яка може зазнати впливу планованої діяльності, у приміщенні суб'єкта господарювання та, додатково, може розміщуватися в інших загальнодоступних місцях, визначених суб'єктом господарювання.

Громадськості надається можливість робити копії (фотокопії) та виписки із зазначеної документації, а також можливість ознайомлення з інформацією за місцем розміщення. Опублікування інформації в друкованих засобах масової інформації, розміщення на дошках

оголошень та виготовлення копій для їхнього фізичного розміщення з метою ознайомлення громадськості оплачується суб'єктом господарювання. Своєчасність інформування гарантується встановленням часових рамок для опублікування документів. Для оприлюднення і органами, і суб'єктами господарювання Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» встановлює строк – три робочі дні.

Уповноважений територіальний орган, або уповноважений центральний орган, органи місцевого самоврядування відповідної адміністративно-територіальної одиниці, яка може зазнати впливу планованої діяльності, забезпечують суб'єкту господарювання протягом трьох днів з дня його звернення можливості для оприлюднення документів та інформації, та розміщення і доступ до документації, у місцях, доступних для громадськості у приміщеннях уповноваженого органу або органу місцевого самоврядування. Уповноважений територіальний орган та уповноважений центральний орган забезпечують безоплатний доступ громадськості до всієї інформації, що стосується процесу прийняття висновку, в міру її надходження.

Таблиця 1.1
Оприлюднення документів, що створюються при здійсненні процедури ОВД

	Веб-сайт уповноваженого органу	Друковані ЗМІ	Дошки оголошено ОМС, інші громадські місця	Приміщення уповноваженого органу, ОМС, у приміщенні суб'єкта господарювання	Веб-сайт Єдиного реєстру із ОВД
Повідомлення	+	+	+	-	+
Оголошення	+	+	+	-	+
Звіт з ОВД	-	-	-	+	-
Висновок з ОВД	-	-	-	-	+
Інформація про висновок з ОВД та рішення про провадження планової діяльності	+	+	+	-	+

Суб'єкт господарювання забезпечує:

- опублікування інформації в друкованих засобах масової інформації;
- розміщення на дошках оголошень;
- виготовлення копій для їх фізичного розміщення з метою ознайомлення громадськості.

Суб'єкт господарювання одночасно з поданням звіту з оцінки впливу на довкілля подає уповноваженому територіальному органу або уповноваженому центральному органу відомості, що підтверджують факт та дату опублікування, розміщення або оприлюднення в інший спосіб повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля.

1.5. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД

Громадськість – одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи. Існує кілька вимог про залучення громадськості до процедури прийняття рішень відповідними державними органами. Такі вимоги стосуються різних за своєю природою адміністративних рішень і передбачають різні процедури участі громадськості. При цьому більшість повноважень щодо забезпечення участі громадськості лягли на уповноважений орган, який проводить процедуру. Тим не менше, певний обсяг обов'язків був покладений на суб'єкта господарювання.

Закон про ОВД вміщує два переліки видів діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля. Закон забороняє розпочинати будь-яку із цих видів діяльності без оцінки впливу на довкілля. Щодо усіх проектів, що проходять процедуру оцінки впливу на довкілля, обов'язковою є вимога про участь громадськості.

На якій стадії ОВД необхідно залучати громадськість? Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» передбачає участь громадськості у процедурі ОВД на ранньому етапі, тобто починаючи із стадії визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля (скоупінгу) та під час проведення громадських слухань щодо обговорення звіту з ОВД.

Коли і звідки громадськість дізнається про плановану діяльність? Саме тому, вже перший документ, що готується в рамках процедури ОВД, – повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля – публікується з метою сповістити громаду про

плани інвестора. Окрім основної інформації про плановану діяльність, у повідомленні також обов'язково зазначається, яким чином громада може висловитися щодо планованої діяльності вже на цьому ранньому етапі, а також на наступних етапах ОВД. У Повідомленні зазначається хто, що і де планує будувати, які потенційні впливи такої діяльності на довкілля, а також планований обсяг і деталізацію звіту з ОВД, який готуватиметься інвестором. У ньому також буде вказано, яким чином громадськість може висловитися щодо планованої діяльності та майбутнього звіту з ОВД вже на цьому ранньому етапі.

Інвестор подає Повідомлення уповноваженому органу, який в свою чергу вносить його до Єдиного реєстру із оцінки впливу на довкілля, та також опублікує його у місцевій пресі і розміщує на дошках оголошень органів місцевого самоврядування та в інших громадських місцях.

Громадськість може впливати на рішення інвестора і влади вже на ранніх етапах. Так, протягом 20 робочих днів з дня офіційного оприлюднення Повідомлення громадськість має право подати до уповноваженого органу зауваження і пропозиції. Коментувати можна і плани інвестора в цілому, і спланований ним обсяг і деталізацію звіту з оцінки впливу на довкілля (пропонувати вихідні дані, методики оцінювання впливу на окремі елементи довкілля, пропонувати альтернативи). Такі коментарі збираються органом і передаються інвестору, який зобов'язаний їх повністю чи частково врахувати або обґрунтовано відхилити у звіті із ОВД.

Ширшою є участь громадськості на стадії звіту із ОВД: коли громадськості надається від 25 до 35 робочих днів на подання письмових зауважень та коли проводяться громадські слухання. Разом з тим, на цьому етапі роль суб'єкта господарювання доволі обмежена, в той час, коли на стадії скоупінгу його обов'язки у сфері залучення громадськості доволі широкі, а їхнє ігнорування може призвести до порушення прав громадськості і, як наслідок, - до скасування висновку із оцінки впливу на довкілля та припинення діяльності.

Громадське обговорення – це процес збору зауважень і пропозицій громадськості щодо планованої діяльності в процесі прийняття органами влади рішення щодо її погодження. Воно розпочинається з дня офіційного оприлюднення Оголошення та надання громадськості доступу до звіту з ОВД для ознайомлення. Громадське обговорення відбувається у формі громадських слухань, а також у формі збору письмових коментарів протягом строку громадського обговорення і триває щонайменше 25 робочих днів. Громадськість має право подавати будь-які коментарі, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їхнього обґрунтовувати.

Усі отримані в ході громадського обговорення зауваження і пропозиції громадськості (і ті, що надсилалися поштою, і ті, що отримані в ході громадських слухань), обов'язково розглядаються і враховуються уповноваженим органом. За результатами громадського обговорення Міндовкілля складає звіт про громадське обговорення, до якого входить протокол громадських слухань, копії усіх отриманих під час громадського обговорення письмових зауважень і пропозицій громадськості, а також таблиця їхнього врахування.

1.6. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля

Здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля коли вона спрямована виключно на забезпечення оборони держави, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків антитерористичної операції на території проведення антитерористичної операції на період її проведення, а саме діяльність з [14]:

1) будівництва об'єктів військового та оборонного призначення, які використовуватимуться виключно для забезпечення оборони держави та на які поширюється законодавство про державну таємницю;

2) відновлення окремих конструкцій будівель і споруд з метою ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та відновлення функціонування об'єктів, призначених для забезпечення життєдіяльності населення, без зміни їх геометричних розмірів;

3) відновлення окремих конструкцій будівель і споруд з метою ліквідації наслідків антитерористичної операції та відновлення функціонування об'єктів, призначених для забезпечення життєдіяльності населення, без зміни їх геометричних розмірів на територіях проведення антитерористичної операції та у населених пунктах, на території яких здійснювалася антитерористична операція.

Критерії визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля, а саме [14]:

1) технічне переоснащення одиниць та вузлів технологічного устаткування, систем управління та автоматизації, які морально застаріли та у яких вичерпано технічний ресурс, що розташовані в існуючих цехах, приміщеннях, без перепрофілювання, капітального ремонту, реконструкції об'єктів та підприємств, якщо в результаті

такого переоснащення господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;

2) капітальний ремонт інженерних мереж (газопостачання, водопостачання, водовідведення, тепlopостачання, електропостачання, зв'язку) в межах існуючої мережі та у межах відведення земельних ділянок, без зміни зовнішніх геометричних розмірів, цільового та функціонального призначення, за винятком виконання таких робіт на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду (крім господарських зон національних природних і регіональних ландшафтних парків), за умови, що припинення на час виконання робіт експлуатації об'єкта в цілому або його частин не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;

3) капітальний ремонт та реконструкція окремих виробничих споруд та інженерних мереж в межах територій та/або приміщень, які використовуються для провадження господарської діяльності, без перепрофілювання та зміни зовнішніх геометричних розмірів та за умови, що в результаті такого капітального ремонту та реконструкції господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;

4) розширення господарської діяльності або об'єктів, які не підлягали оцінці впливу на довкілля та які внаслідок зазначеного розширення не перевищуватимуть порогових значень для видів діяльності або об'єктів, визначених у частинах другій і третій статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;

5) розширення господарської діяльності або об'єктів, які підлягали оцінці впливу на довкілля та щодо яких було отримано висновок з оцінки впливу на довкілля, якщо зазначене розширення не перевищуватиме порогових значень для видів діяльності або об'єктів, визначених у частинах другій і третій статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (у разі встановлення таких порогових

значень);

б) розширення господарської діяльності або об'єктів, які підлягали оцінці впливу на довкілля та щодо яких було отримано висновок з оцінки впливу на довкілля, порогові значення для яких у частинах другій і третій статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» не встановлені, за умови, що в результаті такого розширення господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;

в) перепрофілювання господарської діяльності або об'єктів з метою провадження господарської діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, якщо зазначене перепрофілювання не пов'язане з ліквідацією (демонтажем) таких об'єктів, рекультивацією чи консервацією таких об'єктів або територій.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» вміщує два переліки видів діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля, щодо яких вимагає проведення процедури ОВД до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» – перша категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, включає [1]:

1) нафтопереробні та газопереробні заводи (крім підприємств, що виготовляють із сирової нафти виключно мастильні матеріали), установки з газифікації або зрідження вугілля чи бітумінозного сланцю;

2) теплові електростанції (ТЕС, ТЕЦ) та інші потужності для виробництва електроенергії, пари і гарячої води тепловою потужністю 50 мегават і більше з використанням органічного палива, атомні електростанції та інші ядерні реактори, включаючи будівництво, виведення (зняття) з експлуатації таких електростанцій або реакторів (крім дослідницьких установок для виробництва і конверсії ядерного палива та сировини для одержання вторинного ядерного палива, матеріалів, що діляться та відтворюються, потужність яких не перевищує 1 кіловат постійного теплового навантаження);

3) установки для виробництва або збагачення ядерного палива, установки для переробки відпрацьованого ядерного палива та високоактивних відходів, установки для захоронення радіоактивних відходів, зберігання (понад 10 років) чи переробки відпрацьованого ядерного палива або радіоактивних відходів поза межами місця їх

утворення;

4) чорну та кольорову металургію (з використанням руди, збагаченої руди чи вторинної сировини, із застосуванням металургійних, хімічних або електролітичних процесів);

5) споруди з видобування, виробництва і перероблення азбесту, азбестовмісних продуктів: азбестоцементної продукції потужністю понад 20 тисяч тонн на рік, фрикційних матеріалів – понад 50 тонн на рік готової продукції, інших виробів – понад 200 тонн на рік;

6) хімічне виробництво, в тому числі виробництво основних хімічних речовин, хімічно-біологічне, біотехнічне, фармацевтичне виробництво з використанням хімічних або біологічних процесів, виробництво засобів захисту рослин, регуляторів росту рослин, мінеральних добрив, полімерних і полімервмісних матеріалів, лаків, фарб, еластомерів, пероксидів та інших хімічних речовин; виробництво та зберігання наноматеріалів потужністю понад 10 тонн на рік;

7) будівництво:

– аеропортів і аеродромів з основною злітно-посадковою смугою довжиною 2100 метрів і більше;

– автомагістралей;

– автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення, що мають чотири чи більше смуги руху, або реконструкція та/або розширення наявних смуг руху до чотирьох і більше, за умови їхньої безперервної протяжності 10 кілометрів і більше;

– автомобільних доріг першої категорії;

– магістральних залізничних ліній загального користування;

– гідротехнічних споруд морських та річкових портів, які можуть приймати судна тоннажністю понад 1350 тонн;

– глибоководних судових ходів, у тому числі у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден тоннажністю понад 1350 тонн;

8) поводження з відходами:

– операції у сфері поводження з небезпечними відходами (зберігання, оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення);

– операції у сфері поводження з побутовими та іншими відходами (оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення) обсягом 100 тонн на добу або більше;

9) забір підземних вод або штучне поповнення підземних вод із щорічним забором води або щорічним об'ємом води, що поповнюється,

10 мільйонів кубічних метрів або більше;

10) міжбасейновий перерозподіл стоку річок, крім транспортування питної води трубопроводами;

11) греблі, водосховища та інші об'єкти, призначені для утримання та постійного зберігання води, коли нові або додаткові об'єми затриманої води перевищують 10 мільйонів кубічних метрів;

12) видобування нафти та природного газу на континентальному шельфі;

13) трубопроводи для транспортування газу, нафти, хімічних речовин діаметром понад 800 міліметрів і довжиною понад 40 кілометрів;

14) виробництво та переробка целюлози, виробництво паперу та картону з будь-якої сировини виробничою продуктивністю, що перевищує в сухому вигляді 200 тонн на добу;

15) кар'єри та видобування корисних копалин відкритим способом, їх перероблення чи збагачення на місці на площі понад 25 гектарів або видобування торфу на площі понад 150 гектарів;

16) потужності для зберігання нафти, нафтохімічної або хімічної продукції місткістю 200 тисяч тонн або більше;

17) установки для уловлювання вуглекислого газу з джерел, зазначених у цій частині, або з річною потужністю 1,5 мегатонни та більше, геологічні сховища вуглекислого газу;

18) установки для очищення стічних вод продуктивністю, що перевищує еквівалент чисельності населення в розмірі 150 тисяч осіб;

19) потужності для інтенсивного вирощування птиці (60 тисяч місць і більше), у тому числі бройлерів (85 тисяч місць і більше), свиней (3 тисячі місць для свиней понад 30 кілограмів або 900 місць для свиноматок);

20) будівництво повітряних ліній електропередачі напругою 220 кіловольт або більше і довжиною понад 15 кілометрів;

21) усі суцільні та поступові рубки головного користування та суцільні санітарні рубки на площі понад 1 гектар; усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду;

22) розширення та зміни, включаючи перегляд або оновлення умов провадження планованої діяльності, встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів, зазначених у пунктах 1-21 цієї частини, крім тих, які не справляють значного впливу на довкілля відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, включає [1]:

1) глибоке буріння, у тому числі геотермальне буріння, буріння з метою зберігання радіоактивних відходів, буріння з метою водопостачання (крім буріння з метою вивчення стійкості ґрунтів);

2) сільське господарство, лісівництво та водне господарство:

– сільськогосподарське та лісгосподарське освоєння, рекультивация та меліорація земель (управління водними ресурсами для ведення сільського господарства, у тому числі із зрошуванням і меліорацією) на територіях площею 20 гектарів і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше, будівництво меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем;

– насадження лісу (крім лісовідновлювальних робіт) на площі понад 20 гектарів або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше;

– зміна цільового призначення земель сільськогосподарського призначення (якщо нове призначення відноситься хоча б до одного виду діяльності, зазначеного у частинах другій та третій цієї статті) та зміна цільового призначення особливо цінних земель;

– потужності для вирощування: птиці (40 тисяч місць і більше); свиней (1 тисяча місць і більше, для свиноматок - 500 місць і більше); великої та дрібної рогатої худоби (1 тисяча місць і більше); кролів та інших хутрових тварин (2 тисячі голів і більше);

– установки для промислової утилізації, видалення туш тварин та/або відходів тваринництва;

– інтенсивна аквакультура з продуктивністю 10 тонн на рік і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;

– намів територій на землях водного фонду;

3) видобувну промисловість:

– видобування корисних копалин, крім корисних копалин місцевого значення, які видобуваються землевласниками чи землекористувачами в межах наданих їм земельних ділянок з відповідним цільовим використанням;

– перероблення корисних копалин, у тому числі збагачення;

4) енергетичну промисловість:

– зберігання та переробка вуглеводневої сировини (газу природного, газу сланцевих товщ, газу, розчиненого у нафті, газу центрально-басейнового типу, газу (метану) вугільних родовищ,

конденсату, нафти, бітуму нафтового, скрапленого газу);

– поверхневе та підземне зберігання викопного палива чи продуктів їх переробки на площі 500 квадратних метрів і більше або об'ємом (для рідких або газоподібних) 15 кубічних метрів і більше;

– промислове брикетування кам'яного і бурого вугілля;

– гідроелектростанції на річках незалежно від потужності;

– гідроакумулюючі електростанції (ГАЕС);

– вітрові парки, вітрові електростанції, що мають дві і більше турбіни або висота яких становить 50 метрів і більше;

5) виробництво та обробку металу:

– установки для випалювання або агломерації металевих руд (у тому числі сульфідної руди);

– установки для обробки чорних металів:

– стани гарячої прокатки продуктивністю, що перевищує 20 тонн сирової сталі за годину;

– ковальські молоти, енергетична потужність яких перевищує 50 кілоджоулів на молот, а потужність теплового споживання перевищує 20 мегават;

– нанесення захисних розпилених металевих покриттів з подачею сирової сталі продуктивністю, що перевищує 2 тонни за годину;

– установки для виплавлення, включаючи легування сплавів, кольорових металів, у тому числі рекуперованих продуктів (рафінування, ливарне виробництво тощо), плавильною продуктивністю, що перевищує 4 тонни на добу для свинцю та кадмію або 20 тонн на добу для інших металів;

– установки для поверхневої обробки металів у чанах з пластичних матеріалів з використанням електролітичних або хімічних процесів, якщо об'єм переробного технологічного чана перевищує 30 кубічних метрів;

– виробництво і складання автомобілів, виробництво двигунів;

– верфі;

– підприємства з виготовлення і ремонту літаків;

– виробництво і ремонт залізничного рухомого складу та устаткування для інфраструктури залізничного транспорту;

– штампування з використанням вибухових речовин;

6) переробку мінеральної сировини:

– коксові печі, інші установки для виробництва коксу або графіту;

– виробництво цементу або цементного клінкеру;

– виробництво вапна в обсязі, що перевищує 50 тонн на добу;

- виробництво скла, у тому числі виготовлення скляного волокна, в обсязі, що перевищує 20 тонн на добу;

- виплавка мінеральних речовин, у тому числі виробництво мінеральних волокон;

- виробництво керамічних продуктів шляхом випалювання, зокрема покрівельної черепиці, цегли, вогнестійкої цегли, керамічної плитки, кам'яної кераміки або фарфорових виробів, виробничою продуктивністю понад 75 тонн за добу та/або випалювальних печей місткістю більш як 4 кубічні метри і щільністю затвердіння на піч понад 300 кілограмів на 1 метр кубічний;

7) хімічну промисловість:

- установки для виробництва вибухових речовин;

- установки, в яких хімічні і біологічні процеси використовуються для виробництва білкових кормових добавок, ферментів та інших білкових речовин;

- зберігання хімічних продуктів (базисні і витратні склади, сховища, бази);

8) харчову промисловість:

- виробництво продуктів харчування шляхом обробки та переробки: сировини тваринного походження (крім молока) продуктивністю виходу готової продукції понад 75 тонн на добу; сировини рослинного походження продуктивністю виходу готової продукції понад 300 тонн на добу (середній показник за квартал); молока, якщо обсяг одержаного молока перевищує 200 тонн на добу (на основі середньорічного показника);

- пакування та консервування тваринних і рослинних продуктів у обсязі понад 50 тонн на добу;

- виробництво молочних продуктів в обсязі понад 20 тонн на добу;

- виробництво пива та солоду в обсязі понад 50 тонн на добу;

- виробництво кондитерських виробів та патоки в обсязі понад 20 тонн на добу;

- виробництво крохмалю;

- підприємства з переробки риби і риб'ячого жиру;

- бійні продуктивністю понад 10 тонн на добу;

- цукрові заводи;

9) підприємства текстильної, шкіряної, деревообробної і паперової промисловості продуктивністю понад 1 тонну на добу:

- з первинної обробки (промивання, відбілювання, мерсеризація) або фарбування волокон чи текстилю;

- з обробки шкірсировини та хутра;
- з дублення шкір;
- з оброблення деревини (хімічне перероблення деревини, виробництво деревоволокнистих плит, деревообробне виробництво з використанням синтетичних смол, консервування деревини просоченням);

- з промислового виробництва і переробки паперу та картону з будь-якої сировини;

10) інфраструктурні проекти:

- облаштування індустріальних парків;
- будівництво житлових кварталів (комплексів багатоквартирних житлових будинків) та торговельних чи розважальних комплексів поза межами населених пунктів на площі 1,5 гектара і більше або в межах населених пунктів, якщо не передбачено їх підключення до централізованого водопостачання та/або водовідведення; будівництво кінотеатрів з більш як 6 екранами; будівництво (облаштування) автостоянок на площі не менш як 1 гектар і більш як на 100 паркомісць;

- будівництво аеропортів та аеродромів з основною злітно-посадковою смугою довжиною до 2100 метрів;

- будівництво залізничних вокзалів, залізничних колій і споруд;

- будівництво перевантажувальних терміналів та обладнання для перевантаження різних видів транспорту, а також терміналів для різних видів транспорту;

- будівництво гребель та встановлення іншого обладнання для утримання або накопичення води на тривалі проміжки часу;

- проведення робіт з розчищення і днопоглиблення русла та дна річок, берегоукріплення, зміни і стабілізації стану русел річок;

- будівництво трамвайних колій, підвісних канатних доріг та фунікулерів або подібних ліній, що використовуються для перевезення пасажирів;

- будівництво підземних, наземних ліній метрополітену як єдиних комплексів, у тому числі депо з комплексом споруд технічного обслуговування;

- будівництво акведуків та трубопроводів для транспортування води на далекі відстані;

- будівництво магістральних продуктопроводів (трубопроводів для транспортування газу, аміаку, нафти або хімічних речовин);

- будівництво повітряних ліній електропередачі напругою 220 кіловольт і більше та підстанцій напругою 330 кіловольт і більше;

- будівництво гідротехнічних споруд морських і річкових портів;
- будівництво глибоководних суднових ходів, у тому числі у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден, а також каналів у протипаводкових цілях та гідротехнічних споруд;
 - спеціалізовані морські або річкові термінали;
 - проведення прибережних робіт з метою усунення ерозії та будівельних робіт на морі, які призводять до зміни морського узбережжя, зокрема будівництво основних гідротехнічних споруд, підводні звалища ґрунтів, а також інші роботи на морі, крім експлуатаційних днопоглиблювальних робіт;
 - установки для очищення стічних вод з водовідведенням 10 тисяч кубічних метрів на добу і більше;
- 11) інші види діяльності:
 - постійно діючі траси і треки для перегонів, тестові полігони для моторизованих транспортних засобів;
 - майданчики для тестування (випробування) двигунів, турбін або реакторів площею 0,5 гектара і більше;
 - шламонакопичувачі, хвостосховища;
 - складування осаду, мулові поля площею 0,5 гектара і більше або на відстані не більш як 100 метрів до прибережних захисних смуг;
 - склади і перевалочні бази металобрухту площею 0,5 гектара і більше або на відстані не більш як 100 метрів до прибережних захисних смуг;
 - утилізація, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів;
 - установки для поверхневої обробки речовин, предметів або продуктів з використанням органічних розчинників, зокрема для оздоблення, друку, покриття, знежирювання, гідроізолювання, калібрування, фарбування, очищення або насичування з витратою понад 150 кілограмів на годину або понад 200 тонн на рік;
 - виробництво і переробка виробів на основі еластомерів;
 - споруди для виробництва штучних мінеральних волокон, виробництво екструдованого пінополістиролу, утеплювачів, асфальтобетону;
 - видобування піску і гравію, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду;
 - генетично-інженерна діяльність, введення в обіг та будь-яке використання генетично модифікованих організмів та продукції, виробленої з їх використанням (у відкритій системі);

- інтродукція чужорідних видів фауни та флори у довкілля;
- виробництво мікробіологічної продукції;
- виробництво, утилізація і знищення боєприпасів, ракетного палива та інших токсичних хімічних речовин;

12) туризм та рекреацію:

- лижні траси, лижні витяги і канатні дороги та відповідні комплекси споруд на площі 5 гектарів і більше;

- яхт-клуби, яхтові стоянки та місця базування катерів місткістю понад 50 суден або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;

- курортні містечка та готельні комплекси поза межами населених пунктів місткістю не менш як 100 номерів або площею 5 гектарів і більше; курортні містечка та готельні комплекси в межах населених пунктів місткістю не менш як 50 номерів, якщо не передбачено їх підключення до централізованого водопостачання та/або водовідведення; курортні містечка та готельні комплекси на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах; оголошення природних територій курортними;

- постійні місця для кемпінгу та автотуризму площею 1 гектар і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;

- гольфклуби площею 3 гектари і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;

- тематичні розважальні парки площею 1 гектар і більше;

13) господарську діяльність, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, та забір води з водних об'єктів за умови, що водозабір підземних вод перевищує 300 кубічних метрів на добу;

14) розширення та зміни, включаючи перегляд або оновлення умов провадження планованої діяльності, встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів, зазначених у пунктах 1-13 цієї частини, крім тих, які не справляють значного впливу на довкілля відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Забороняється розпочинати провадження планованої діяльності, без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Планована діяльність, що належить до першої категорії, підлягає обов'язковому розгляду щодо наявності підстав для здійснення оцінки

транскордонного впливу на довкілля згідно з міжнародними зобов'язаннями України. Якщо будь-яка планована діяльність, може мати значний негативний транскордонний вплив на довкілля, вона підлягає оцінці транскордонного впливу на довкілля у порядку зазначеному в Законі України «Про оцінку впливу на довкілля».

Забороняється провадження господарської діяльності, експлуатація об'єктів, інші втручання в природне середовище і ландшафти, у тому числі видобування корисних копалин, використання техногенних родовищ корисних копалин, якщо не забезпечено в повному обсязі додержання екологічних умов, передбачених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності та проектах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі видобування корисних копалин, використання техногенних родовищ корисних копалин, а також змін у цій діяльності або подовження строків її провадження.

Проекти із першої категорії потенційно є більш небезпечними, і тому потребують підвищеної уваги. Проведення ОВД та надання висновку із ОВД щодо них належить до компетенції Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Проекти із другої категорії, як правило, проходять оцінку впливу на довкілля у департаменті/управлінні, до сфери повноважень яких входять питання охорони довкілля, відповідної обласної державної адміністрації за місцем провадження планованої діяльності.

1.7. Правопорушення у сфері оцінки впливу на довкілля. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля

Відповідальність за порушення екологічного законодавства – це сукупність правових засобів, встановлених законодавством (адміністративним, кримінальним, цивільним, трудовим, фінансовим тощо), які застосовуються у випадках порушення вимог охорони довкілля та екологічної безпеки населення, умов та режиму використання природних ресурсів, заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу.

Правопорушеннями у сфері оцінки впливу на довкілля є [1]:

- 1) надання завідомо неправдивих чи неповних відомостей про вплив на довкілля планованої діяльності;
- 2) порушення встановленої законодавством процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, у тому числі порядку інформування

громадськості та порядку проведення громадського обговорення і врахування його результатів;

3) неврахування у встановленому порядку результатів оцінки впливу на довкілля при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності;

4) підготовка завідомо неправдивого звіту з оцінки впливу на довкілля чи завідомо неправдивого висновку з оцінки впливу на довкілля;

5) незаконне втручання у підготовку та надання висновку з оцінки впливу на довкілля;

6) провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, без здійснення такої оцінки та отримання рішення про провадження планованої діяльності;

7) недотримання під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішенням про провадження планованої діяльності та проектах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, а також змін у цій діяльності або подовження строків її провадження.

Законами України може бути встановлена відповідальність і за інші правопорушення у сфері оцінки впливу на довкілля. Особи, винні в порушенні законодавства про оцінку впливу на довкілля, притягаються до дисциплінарної, адміністративної, цивільної чи кримінальної відповідальності.

1.8. Порядок накладання адміністративних стягнень за виявлені порушення при здійсненні процедур оцінку впливу на довкілля

Кодексом України про адміністративні правопорушення встановлюються відповідальність у вигляді накладення штрафу на посадових осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності або від 50 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або від 200 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян в залежності від виду правопорушення.

Адміністративні правопорушення можна відобразити в таких умовах [1]:

– надання завідомо неправдивих чи неповних відомостей про вплив на довкілля планованої діяльності, порушення встановленої законодавством процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, у тому числі порядку інформування громадськості та порядку проведення громадського обговорення і врахування його результатів – тягнуть за собою накладання штрафу на посадових осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності від п'ятдесяти до двохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян;

– недотримання під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності та проектах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, а також змін у цій діяльності або подовження строків її провадження – тягне за собою накладання штрафу на посадових осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності від двохсот до п'ятисот неоподаткованих мінімумів доходів громадян;

– порушення встановленої законодавством процедури та строків здійснення оцінки впливу на довкілля, втручання у підготовку та надання висновку з оцінки впливу на довкілля чи рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля, відмова уповноваженим законом територіальним органом, уповноваженим законом центральним органом виконавчої влади у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля з підстав, не встановлених законом, – тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, – тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від чотирьохсот до шестисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік;

– несвоєчасне внесення документів до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», обмеження доступу до інформації, внесеної до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, – тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти п'яти до п'ятдесяти

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Також, встановлюється кримінальна відповідальність за порушення порядку проведення оцінки впливу на довкілля у вигляді позбавленням волі на строк від 5 до 10 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3х років.

Крім того, Законом передбачено обмеження, тимчасова заборона (зупинення) та припинення діяльності підприємств у разі порушення ними законодавства про оцінку впливу на довкілля, а саме діяльність суб'єктів господарювання незалежно від форм власності, може бути:

1) обмежена – на певний період (до виконання встановлених у Рішенні з оцінки впливу на довкілля екологічних умов) встановлюються зменшені обсяги викидів і скидів забруднювальних речовин і розміщення відходів у цілому чи в окремих цехах (дільницях) і одиницях обладнання;

2) тимчасово заборонена (зупинена) – до виконання встановлених у Рішенні з оцінки впливу на довкілля екологічних умов зупиняється експлуатація підприємства чи окремих його цехів (дільниць) і одиниць обладнання;

3) припинена – повністю припиняється експлуатація підприємства чи окремих його цехів (дільниць) і одиниць обладнання.

За тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств забороняються всі викиди і скиди забруднювальних речовин та розміщення відходів по підприємствах у цілому чи окремих їхніх цехах (дільницях) і одиницях обладнання.

Діяльність підприємств тимчасово забороняється (зупиняється) у разі порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля, зокрема у разі недотримання під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, екологічних умов, передбачених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності та проектах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, а також змін у цій діяльності або подовження строків її провадження, – до моменту забезпечення виконання таких екологічних умов.

Підставою для припинення діяльності підприємства чи окремих його цехів (дільниць) і одиниць обладнання є провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, без здійснення такої

оцінки та отримання рішення про провадження планованої діяльності або систематичні порушення у сфері оцінки впливу на довкілля, що не можуть бути усунені з технічних, економічних або інших причин.

Рішення про обмеження та тимчасову заборону (зупинення) діяльності підприємств у риймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, його органами на місцях або судом.

Рішення про припинення діяльності підприємств приймається виключно судом за позовами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, його органів на місцях або за позовами інших осіб, права та інтереси яких порушено.

РОЗДІЛ 2. ЄДИНИЙ РЕЄСТР ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

2.1. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля

Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля (далі - Реєстр) – це автоматизована інформаційна система збору, оброблення, розгляду, накопичення, систематизації, зберігання та надання доступу до інформації і документів з оцінки впливу на довкілля [15].

Реєстр ведеться з метою забезпечення:

- доступу суб'єктів оцінки впливу на довкілля до актуальної інформації про порядок здійснення оцінки впливу на довкілля (нормативно-правові акти, методичне забезпечення та довідкова інформація);

- доступу суб'єктів господарювання до документів з оцінки впливу на довкілля та можливості їх подання через електронний кабінет Реєстру;

- централізованого накопичення, оброблення, систематизації та зберігання інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля;

- вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт Реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України є держателем та адміністратором Реєстру, а також забезпечує ведення Реєстру та відповідає за технічне, технологічне та програмне забезпечення Реєстру, збереження та захист даних, що містяться у Реєстрі. Уповноважені територіальні органи мають доступ до Реєстру з правом внесення та обробки даних у Реєстрі відповідно до повноважень.

Ведення Реєстру та внесення до нього відповідних документів та інформації здійснюється державною мовою. В разі підготовки під час здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля інформації та документів іноземною мовою така інформація та документи також вносяться до Реєстру.

Після внесення інформації або документів до Реєстру програмні засоби забезпечують неможливість виправлень, якщо необхідно внесення змін, то виправлена інформація вноситься додатково.

У Реєстрі формується реєстраційна справа, у якій зберігаються такі документи щодо планованої діяльності [15]:

- повідомлення про планувану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля;

- вимога суб'єкта господарювання про надання умов щодо

обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);

- усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля;

- зауваження і пропозиції або умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надані уповноваженим центральним органом та/або уповноваженим територіальним органом (у разі надання);

- рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);

- оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;

- оголошення про проведення повторних громадських слухань (у разі проведення);

- звіт з оцінки впливу на довкілля;

- будь-яка інша надана суб'єктом господарювання додаткова інформація, необхідна для розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);

- заява про конфіденційність інформації, що міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля чи іншій документації щодо планованої діяльності (у разі подання);

- висновок з оцінки впливу на довкілля/рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);

- рішення про анулювання висновку про оцінку впливу на довкілля (у разі прийняття);

- звіт про громадське обговорення;

- рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (у разі проведення);

- інформація про рішення про провадження планованої діяльності;

- інші документи, що стосуються планованої діяльності, подані суб'єктом господарювання (у разі подання).

Усі документи з оцінки впливу на довкілля в електронному вигляді подаються суб'єктом господарювання уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу у форматі Adobe Portable Document Format (PDF) через електронний кабінет Реєстру. Підтвердження факту і часу одержання документів уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом здійснюється програмними засобами ведення Реєстру шляхом надсилання повідомлення на електронну адресу суб'єкта

господарювання, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, а також через електронний кабінет Реєстру.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган протягом трьох робочих днів з дня отримання повертає на доопрацювання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, звіт з оцінки впливу на довкілля, якщо вони не відповідають положенням додатків 2-4 до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026 [17].

Через електронний кабінет Реєстру здійснюється надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та іншої документації програмними засобами ведення Реєстру уповноваженим територіальним органом уповноваженому центральному органу та копії повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженим центральним органом уповноваженому територіальному органу. Інформація про надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу надсилається суб'єкту господарювання програмними засобами ведення Реєстру на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, та відображається у ньому.

Отримане від суб'єкта господарювання через електронний кабінет Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру з відкриттям реєстраційної справи та присвоєнням їй програмними засобами ведення Реєстру реєстраційного номера справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності. Усі наступні документи, що стосуються тієї самої планованої діяльності, вносяться до Реєстру за тим самим реєстраційним номером справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності.

Внесення до Реєстру документів, отриманих через електронний кабінет Реєстру, супроводжується автоматичним підтвердженням факту і часу внесення, що надсилається на електронну адресу суб'єкта господарювання із зазначенням згенерованого системою гіперпосилання на такі документи на веб-сайті Реєстру. Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки

впливу на довкілля, що надходять до уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу, вносяться ним до Реєстру протягом трьох робочих днів з моменту їх надходження з повідомленням суб'єкту господарювання на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт і час одержання таких зауважень і пропозицій із згенерованим системою гіперпосиланням на них на веб-сайті Реєстру.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган також вносить до Реєстру умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносить до Реєстру заяву конфіденційності інформації та звіт з оцінки впливу на довкілля або іншу документацію щодо планованої діяльності у двох варіантах: повний та з відокремленою конфіденційною інформацією. У такому разі повний текст звіту з оцінки впливу на довкілля або іншої документації щодо планованої діяльності не публікується на веб-сайті Реєстру.

У разі надходження від держави походження оповіщення зачеплених держав, уповноважений центральний орган відкриває в Реєстрі реєстраційну справу, куди вносить оповіщення, відповідь на оповіщення із зазначенням заінтересованості (незаінтересованості) брати участь в оцінці транскордонного впливу на довкілля та інші пов'язані документи.

Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган виявить, що планована діяльність може мати вплив на довкілля двох і більше областей (Автономної Республіки Крим), він невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу для проведення громадського обговорення в адміністративно-територіальних одиницях, які можуть зазнати впливу планованої діяльності (крім адміністративно-територіальних одиниць, в яких громадське обговорення вже проведено), та надання висновку з оцінки впливу на довкілля.

Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган виявить, що планована діяльність може мати значний транскордонний вплив, уповноважений територіальний орган невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу

на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу, а уповноважений центральний орган здійснює оцінку впливу на довкілля в порядку, визначеному Законом для планованої діяльності.

За результатами проведеного громадського обговорення планованої діяльності уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган готує і вносить до Реєстру звіт про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру одночасно з висновком про оцінку впливу на довкілля [15].

Умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі надання), висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (у разі її проведення), рішення про відмову у видачі або анулювання висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі їх прийняття), інформація про рішення про провадження планованої діяльності вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом протягом трьох робочих днів з дня отримання такими органами відповідного документа чи інформації. Під час внесення до Реєстру висновку з оцінки впливу на довкілля або рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля програмні засоби ведення Реєстру автоматично генерують і надсилають суб'єкту господарювання повідомлення на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт завершення процедури розгляду документів для надання висновку про оцінку впливу на довкілля із згенерованим системою гіперпосиланням на веб-сайт Реєстру для ознайомлення з відповідним документом, а також про дату і адресу уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу за місцем провадження планованої діяльності, де суб'єкт господарювання може отримати відповідний документ на паперових носіях [15].

Звіт з оцінки впливу на довкілля, а також усі інші документи щодо конкретної планованої діяльності, що були створені у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, зберігаються в Реєстрі у вільному доступі через веб-сайт Реєстру протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як п'ять років з дня видачі рішення про провадження планованої діяльності.

Внесення інформації та документів до Реєстру здійснюють працівники уповноваженого територіального органу або

уповноваженого центрального органу через електронний кабінет Реєстру після їх авторизації в системі.

На документи, що вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом, накладається електронний цифровий підпис відповідальних працівників такого органу. Використання електронного цифрового підпису відповідальними особами здійснюється відповідно до Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності. Інформація та документи, внесені до Реєстру, є відкритими і публікуються на веб-сайті Реєстру у прив'язці до реєстраційної справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності з обов'язковим зазначенням дати офіційного оприлюднення такої інформації та документів у Реєстрі.

2.2. Перелік інформації, що зазначається суб'єктом господарювання для реєстрації в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля

Суб'єктом господарювання для реєстрації в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля зазначається наступна інформація [15,17]:

- повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи – підприємця;
- код згідно з ЄДРПОУ для юридичної особи або паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий), ідентифікаційний код для фізичної особи - підприємця (не зазначається для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті);
- місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи – підприємця (поштовий індекс, адреса);
- прізвище, ім'я та по батькові керівника (для юридичної особи);
- номер телефону;
- електронна адреса, на яку система Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля буде надсилати суб'єкту господарювання зворотну інформацію;
- код згідно з Класифікацією організаційно-правових форм господарювання (для юридичної особи);
- код згідно з Класифікатором об'єктів адміністративно-територіального устрою України (для юридичної особи).

РОЗДІЛ 3. ЕТАПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» – це адміністративна процедура, яка має чітко визначені етапи, а саме:

- 1) визначення необхідності проведення ОВД;
- 2) направлення повідомлення про планову діяльність;
- 3) підготовка звіту з ОВД;
- 4) громадське обговорення звіту з ОВД;
- 5) отримання висновку з оцінки впливу на довкілля;
- 6) отримання рішення про провадження планованої діяльності урахуванням висновку з оцінки впливу на довкілля;
- 7) післяпроектний моніторинг.

3.1. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із ОВД

Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації визначає зміст майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля та забезпечує аби оцінка була сфокусована на тих компонентах довкілля (фауна, флора, біорізноманіття, земля, ґрунти, води, повітря, кліматичні фактори, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами) та аспектах здоров'я населення, що зазнають найбільшого впливу від конкретної планованої діяльності та її альтернативних варіантів.

Суб'єкт господарювання вирішив займатися певною господарською діяльністю і ще не отримав на це відповідних документів, йому варто переглянути ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та визначити чи така діяльність потребує процедури ОВД. Види діяльності, що потребують ОВД, поділено на дві категорії: «першу» та «другу». Розпочинається стадія визначення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту із ОВД (скоупінг).

Скоупінг (scoping) – виявлення проблем і сфер впливу, які видаються важливими, а також встановлення джерел інформації для ОВД. Оцінка альтернативних проектів, в результаті якої виявляється найбільш бажаний, сприятливий для навколишнього середовища спосіб досягнення заявлених у проекті цілей. Скоупінг є важливою частиною процедури оцінки впливу, оскільки дозволяє суб'єктам ОВД (суб'єкту господарювання, громадськості, а на вимогу замовника і уповноваженому органу) визначити основні впливи на довкілля та

питання, які будуть визначальними у процедурі прийняття рішення для конкретної планованої діяльності та обмежити у глибині дослідження другорядні

Первинно, планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що включатиметься до звіту із ОВД, зазначається суб'єктом господарювання у повідомленні. Протягом 20 робочих днів з дня його оприлюднення у реєстрі громадськість має право надати уповноваженому органу зауваження і пропозиції до планованої діяльності в цілому, а також щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Такі зауваження і пропозиції пересилаються суб'єкту господарювання для врахування під час розробки звіту із ОВД. Незалежно від того, чи надіслані вони до уповноваженого центрального чи уповноваженого територіального органу, останні зобов'язані внести їх до реєстру із ОВД і переслати інвестору протягом 3-ох робочих днів із дня надходження. Первинно зауваження і коментарі громадськості на цій стадії вивчає і, де доцільно, враховує уповноважений орган. Схема руху документів під час визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД представлено на рисунку 3.1.

Законодавець умисно встановив різні часові рамки для подання коментарів громадськістю, і для видачі уповноваженим органом умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Це було зроблено для того, аби надати уповноваженому органу вже на етапі скоупінгу можливість почути громадськість, і, де доцільно, перенести усі чи окремі зауваження і пропозиції громадськості до обов'язкових для суб'єкта господарювання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

На стадії скоупінгу зібрані уповноваженим органом (після опублікування повідомлення у реєстрі) зауваження і пропозиції громадськості пересилаються суб'єкту господарювання, який при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля враховує повністю, враховує частково або обґрунтовано відхиляє зауваження і пропозиції громадськості, надані в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту з ОВД.

Інформація про врахування зауважень і пропозицій громадськості відображається суб'єктом господарювання у звіті із ОВД. Належність врахування суб'єктом господарювання зауважень і пропозицій громадськості на цій стадії перевіряється уповноваженим органом під

час аналізу звіту із ОВД та підготовки звіту про громадське обговорення.

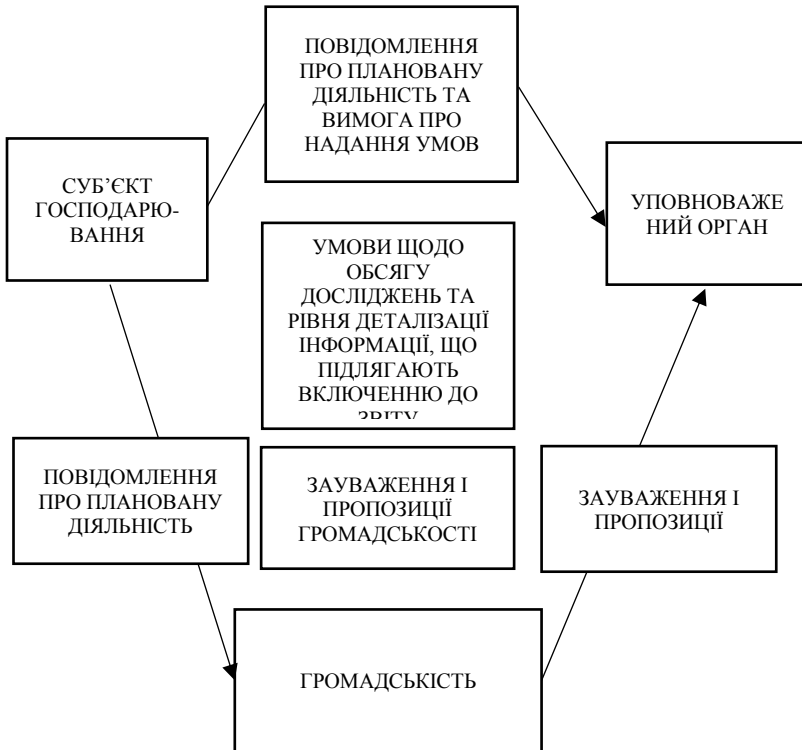

Рис. 3.1. Схема руху документів під час визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД

Закон з ОВД не вимагає надання обов'язкових умов щодо визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля, у кожній процедурі оцінки впливу на довкілля. Часто уповноважений орган аналізує звіт з оцінки впливу на довкілля, обсяг якого суб'єкт господарювання визначив самостійно або із врахуванням зауважень і пропозицій громадськості, якщо такі надходили.

Обов'язкові умови щодо визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля надаються у двох випадках:

- у разі здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження
- на вимогу суб'єкта господарювання.

Таким чином, за винятком випадків, коли планована діяльність підлягає транскордонній оцінці, закон надає право суб'єкту господарювання подати до уповноваженого органу вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля на власний розсуд. У випадку проведення транскордонної оцінки впливу на довкілля за процедурою держави походження, надання таких умов є обов'язковим і не залежить від подання вимоги суб'єктом господарювання.

Наявні ще декілька обов'язків уповноваженого органу в контексті визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля. Вони виникають у випадках:

- подання повідомлення про плановану діяльність, яка стосується зони відчуження або зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- подання суб'єктом господарювання повідомлення про плановану діяльність безпосередньо до уповноваженого центрального органу;
- надходження зауважень і пропозицій громадськості.

У зазначених випадках уповноважений орган повинен спершу направити повідомлення про плановану діяльність відповідним органам, а пізніше переслати суб'єкту господарювання зауваження та пропозиції, надані іншими органами державної влади та громадськістю, для врахування їх при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля.

Коли суб'єкт господарювання отримав вимоги про обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту це дає окремі переваги в подальшому поданні документів:

1. Фокусування дослідження. Умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації надають уповноваженому органу можливість вказати суб'єкту господарювання яким чином і яку екологічну інформацію необхідно зібрати у звіті із оцінки впливу на довкілля аби всебічно відобразити впливи конкретної планованої діяльності на довкілля. Такі умови також допомагають вже на ранньому етапі визначити і врахувати на наступних етапах інтереси осіб і груп, що зазнають впливу від планованої діяльності.

2. Допомога у підборі альтернатив. Вже на стадії надання умов

суб'єкт господарювання та уповноважений орган (а також в певній мірі і громадськість) вперше ідентифікують виправдані альтернативи (наприклад, територіального, технологічного чи іншого характеру), які будуть розглянуті у звіті із оцінки впливу на довкілля, та в цілому у процедурі прийняття рішення про допустимість чи недопустимість планованої діяльності уповноваженим органом.

3. Формування технічного завдання та економія ресурсів. Завдяки тому, що умови сприяють зосередженню екологічної оцінки на найбільш важливих питаннях, вони дають можливість обмежити у глибині дослідження другорядні аспекти. В свою чергу, це економить час і гроші суб'єкта господарювання, які інакше були би використані на непотрібні дослідження. Допмагаючи у фокусуванні досліджень та підборі виправданих альтернатив для детального аналізу у звіті з оцінки впливу на довкілля, умови допомагають сформуванню технічного завдання для власного спеціаліста чи проектанта, що готуватиме такий звіт на замовлення суб'єкта господарювання та, в кінцевому результаті, дають можливість покращити якість звіту з оцінки впливу на довкілля в цілому.

4. Зниження ризиків отримання відмови у видачі висновку чи висновку про недопустимість провадження планованої діяльності. Отримання суб'єктом господарювання на ранньому етапі процедури оцінки впливу на довкілля умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, від уповноваженого органу знижує ризики негативного завершення процедури для суб'єкта господарювання. Отримані умови вказують суб'єкту господарювання на вимоги до інформації, яка має бути включена до звіту для належної оцінки впливів планованої діяльності, що ставляться уповноваженим органом, який вирішуватиме питання про її допустимість.

5. Питання залучати чи не залучати до визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації уповноважений орган, окрім передбачених законом обов'язкових ситуацій, вирішує суб'єкт господарювання. Закон надає суб'єкту господарювання право (яким він може скористатися або ні) подати уповноваженому органу разом із повідомлення про провадження планованої діяльності вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Така вимога подається у довільній формі.

3.2. Повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля

Після з'ясування суб'єктом господарської діяльності необхідності проведення процедури ОВД, він має направити до територіального/центрального органу повідомлення про плановану діяльність, в якому будуть вказані характеристики планованої діяльності, соціально-економічний вплив, сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля, належність до категорії, рівня деталізації інформації та ін. Повідомлення – це документ, яким розпочинається процедура ОВД. Цим документом суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган та громадськість про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля.

Повідомлення покликане надавати суб'єктам ОВД достатньо визначної інформації для визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля конкретної планованої діяльності. Повідомлення є об'ємним документом. До нього включається інформація про плановану діяльність і її вплив на довкілля, інформація про процедуру ОВД, що буде проводитися та про участь громадськості у цій процедурі.

Зміст повідомлення визначений законом і не може збуватися за бажанням суб'єкта господарювання. Обов'язкова форма повідомлення затверджена Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026.

Суб'єкт господарювання інформує уповноважений територіальний орган про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля шляхом подання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, у письмовій формі (на паперових носіях) та в електронному вигляді за місцем провадження такої діяльності.

Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля може бути подана:

- особисто заявником (його представником);
- надіслано засобами поштового зв'язку;
- в електронній формі із застосуванням засобів електронних комунікацій (у тому числі електронного кабінету Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, іншого електронного кабінету чи інформаційної системи, користувачами якої є уповноважений територіальний орган та суб'єкт господарювання).

Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, щодо об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками (крім об'єктів, на які поширюється дія Закону України «Про державну таємницю»), надсилається виключно в електронній формі через електронний кабінет користувача Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з цим електронним кабінетом, користувачами якої є суб'єкт господарювання та уповноважений територіальний орган.

Відповідно до закону України «Про оцінку впливу на довкілля» на суб'єкта господарювання покладені обов'язки з інформування громадськості щодо оприлюднення Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля:

- опублікування повідомлення щонайменше у двох друкованих ЗМІ, територія розповсюдження яких охоплює адміністративно-територіальні одиниці, які можуть зазнати впливу планованої діяльності;

- розміщення на дошках оголошень органів місцевого самоврядування або в інших громадських місцях на території, де планується провадити плановану діяльність;

- оприлюднюються в інший спосіб, що гарантує доведення інформації до відома мешканців відповідної адміністративно-територіальної одиниці, на території якої планується розміщення об'єкта, чи до відповідної територіальної громади, яка може зазнати впливу планованої діяльності, та інших зацікавлених осіб.

Здійснюючи таке опублікування та розміщення, важливо правильно визначити відповідні адміністративно-територіальні одиниці. Справа в тому, що повідомити потрібно не лише мешканців того населеного пункту, де територіально планується розмістити об'єкт, але і громади, які можуть зазнати впливу планованої діяльності.

Зміст повідомлення про планову діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля складається з трьох блоків:

- Інформація про плановану діяльність і її вплив на довкілля;
- Інформація про процедуру ОВД;
- Інформація про процедуру участі громадськості в ОВД;

У повідомленні про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, наводиться інформація про:

- 1) суб'єкта господарювання – назва (прізвище, ім'я, по батькові), юридична адреса (адреса реєстрації), контактний номер телефону;
- 2) плановану діяльність, її характеристики, технічні альтернативи;
- 3) місце провадження планованої діяльності, територіальні

альтернативи;

4) соціально-економічний вплив планованої діяльності;

5) загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо);

6) екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами;

7) необхідну еколого-інженерну підготовку і захист території за альтернативами;

8) сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля;

9) належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля;

10) наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;

11) планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля;

12) передбачену процедуру оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості;

13) проведення та процедуру громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля;

14) вид рішення про провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та орган, до повноважень якого належить прийняття цього рішення;

15) найменування уповноваженого територіального органу або уповноваженого центрального органу, до якого подається повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та якому надсилаються зауваження та пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

В пунктах 1–8 повідомлення відображається основна інформація про Плановану діяльність і її вплив на довкілля. В пунктах 9-11, 14 повідомлення відображається основна інформація про процедуру оцінки впливу на довкілля. В пунктах 12–13, 15 повідомлення відображається основна інформація про процедуру участі громадськості в ОВД. Форма повідомлення представлена в додатку 1.

3.3. Зміст та структура звіту з оцінки впливу на довкілля

Звіт з ОВД є документом, який описує плановану діяльність, територіальні та технологічні альтернативи, що розглядалися інвестором, прогнозований вплив на складові довкілля, а також сплановані суб'єктом господарювання заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, зменшення чи усунення негативного впливу. Структуру звіту з оцінки впливу на довкілля (далі – Звіт) та загальний зміст його основних розділів визначено Законом і порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим Кабінетом Міністрів України. Звіт з оцінки впливу на довкілля є публічним. Він завантажується в реєстр ОВД, а також розміщується в місцях, де б громадськість мала вільний доступ для ознайомлення.

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку звіту з оцінки впливу на довкілля і несе відповідальність за достовірність наведеної у звіті інформації згідно з законодавством. Досвід дії закону демонструє, що для українських підприємців формування звітів з ОВД стало чималим викликом. Підприємці не знайомі зі шляхами та інструментами збору й опрацювання даних, їм важко дається розуміння численних нормативних вимог, а малий бізнес та деякі галузі схильні недооцінювати масштаби свого впливу. Все це впливає на якість самих звітів і унеможливорює здійснення таких важливих для державної екополітики операцій як аналітика й прогнозування.

На свій вибір суб'єкт господарювання може розробити звіт із ОВД власними силами, або із залученням проектної організації. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» не передбачає будь-якої атестації чи сертифікації експертів, які розробляють звіт із ОВД. Враховуючи відкритість звітів та висновків із ОВД, очікується, що професійний рівень проєктантів, а відтак і якість звітів із ОВД, відрегулюється ринком. Єдиною згадкою про виконавців звітів з ОВД є стаття 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», відповідно до частини восьмої цієї статті з оцінки впливу на довкілля підписується всіма його авторами (виконавцями) із зазначенням їхньої кваліфікації та зберігається в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як п'ять років з дня отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Практичний досвід застосування Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» свідчить про низький рівень якості Звітів з ОВД, що розробляються для видів діяльності та об'єктів різних галузей промисловості, як наслідок, такий стан справ не дає змоги в повною

мірою об'єктивно оцінити ймовірні впливи на довкілля та передбачити заходи щодо їх усунення. Це слугує негативним трендом для просування дієвого довкіллевого інструменту – оцінки впливу на довкілля, та підвищує рівень недовіри як з боку громадськості, так і з боку замовників планованої діяльності та розширює можливості прийняття суб'єктивних рішень з боку органів державної влади.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» не встановлює мінімальних чи максимальних строків, які мають пройти між поданням повідомлення та звіту із ОВД. Суб'єкт господарювання може подати звіт із ОВД і через 3, 6 чи 12 місяців з дня оголошення своїх намірів про провадження планованої діяльності. Разом з тим, все ж достатній проміжок часу між цими подіями має пройти, адже суб'єкт господарювання зобов'язаний розробляти звіт із ОВД із належним врахуванням зауважень і пропозицій громадськості та із виконанням умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, якщо такі подавалися. Подання звіту з ОВД до реєстру на 21 робочий день після подання повідомлення може розглядатися як порушення зазначених вище обов'язків.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» передбачає обов'язковий зміст звіту із ОВД, від якого суб'єкт господарювання не має права відхилитися. Усі зазначені у законі відомості повинні бути присутніми у звіті. Звіт з оцінки впливу на довкілля включає:

- 1) опис планованої діяльності та її основних характеристик;
- 2) опис виправданих альтернатив планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків;
- 3) опис поточного стану довкілля;
- 4) опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів;
- 5) опис і оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності;
- 6) опис методів прогнозування, та припущень, покладених в основу такого прогнозування, а також використовувані дані про стан довкілля;
- 7) опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів;
- 8) опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів запобігання чи пом'якшення впливу надзвичайних ситуацій на довкілля та заходів реагування на надзвичайні ситуації;

9) визначення усіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля;

10) усі зауваження і пропозиції, що надійшли після оприлюднення повідомлення, а також таблиця із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтування відхилення зауважень та пропозицій, отриманих під час громадського обговорення;

11) стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу;

12) резюме нетехнічного характеру інформації, зазначеної у пунктах 1–11 цієї частини, розраховане на широку аудиторію;

13) список посилань із зазначенням джерел, що використовуються для описів та оцінок, що містяться у звіті з оцінки впливу на довкілля.

Професійне і відповідальне ставлення до складання звіту із ОВД є запорукою одержання висновку із оцінки впливу на довкілля про допустимість планованої діяльності із адекватними екологічними умовами. Чим краще суб'єкт господарювання (чи найнятий ним проєктант) розробить у звіті із ОВД заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів, тим вище ймовірність того, що уповноважений орган вважатиме ці заходи достатніми і саме їх перенесе у екологічні умови провадження планованої діяльності. І навпаки, в умовах використання недостовірних відомостей (до прикладу, копіювання даних про стан довкілля із звіту з ОВД з іншого регіону), відсутності адекватного дослідження впливів планованої діяльності на довкілля та розробки відповідних природоохоронних заходів, уповноважений орган не матиме достатніх вихідних даних для формулювання адекватних та ефективних екологічних умов, і відтак буде зобов'язаний відмовити у видачі висновку чи видати висновок про недопустимість планованої діяльності.

Закон не регулює часового співвідношення здійснення процедури ОВД та розробки проєктної документації. У кожному конкретному випадку, виходячи із особливостей планованої діяльності, це питання може вирішуватися по-різному. Разом з тим, має бути обраний момент у проєктуванні планованої діяльності, коли, із одного боку, вже відомо достатньо вихідної інформації для того аби повноцінно оцінити вплив на довкілля, а з другого – врахування обов'язкових екологічних умов, зазначених у висновку із ОВД, не потребуватиме переробки проєктної документації. До прикладу проведення ОВД після розробки техніко-

економічного обґрунтування (ТЕО), але перед розробкою проекту чи робочого проекту може бути вдалим моментом.

Міністерством захисту довкілля і природних ресурсів України було видано Наказ «Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля». У цьому документі – детальні рекомендації, як правильно оформлювати та готувати звіти з оцінки впливу на довкілля, що можна застосовувати до будь-якої планованої діяльності. Ці рекомендації допоможуть підприємцям не допускати помилок у підготовці такого звіту.

Звіт із ОВД, враховуючи об'єм цього документа, згідно з вимогами закону розміщується у місцях, доступних для громадськості, у приміщеннях:

- уповноваженого органу
- органу місцевого самоврядування відповідної адміністративно-територіальної одиниці, яка може зазнати впливу планованої діяльності
- у приміщенні суб'єкта господарювання та, додатково
- може розміщуватися в інших загальнодоступних місцях, визначених суб'єктом господарювання.

3.3.1. Рекомендації до змісту звіту з оцінки впливу на довкілля

Структуру звіту з оцінки впливу на довкілля (далі – Звіт) та загальний зміст його основних розділів визначено Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» і порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Звіт підписується всіма його виконавцями із зазначенням їх кваліфікації. Кваліфікацію виконавців Звіту зазначають відповідно до диплома, як визначено у частині третій статті 7 Закону України «Про вищу освіту»: інформація про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність (спеціальності, галузь знань – для міждисциплінарних освітніх програм), спеціалізація та професійна кваліфікація (у разі присвоєння)).

На початку Звіту або на його титульній сторінці наводять наступні відомості [20]:

- 1) назву Звіту;
- 2) реєстраційний номер справи з ОВД;
- 3) відомості про суб'єкта господарювання: найменування, організаційно-правову форму, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ, юридичну і поштову адреси, контакти (офіційний веб-сайт в мережі

Інтернет, електронну адресу, телефони);

4) відомості про авторів Звіту(розробників, виконавців): юридична особа/ фізична особа, П.І.Б. авторів або виконавців (авторів розділів, виконавців вишукувань та досліджень або технічних (науково-технічних) звітів), із зазначенням їхньої кваліфікації;

5) за потреби, відомості про акредитовані випробувальні лабораторії, залучені до проведення інструментальних вимірювань;

6) рік складання Звіту.

У назві Звіту зазначають: найменування виду планованої діяльності або об'єкта, згідно з Законом, та конкретний зміст планованої діяльності; загальну площу території провадження планованої діяльності, а також адміністративну область і район.

Характеризуючи кількісні і якісні показники, використані для опису поточного стану довкілля або для оцінки забруднення чи інших впливів, зазначають використані методи виконання вимірювань, методики збору та оброблення даних, за потреби, з відповідними посиланнями на джерела інформації.

До додатків Звіту можуть включатися: результати моделювання розсіювання викидів в атмосферному повітрі, скидів забруднюючих речовин зі зворотними водами; копії довідок від суб'єктів державного моніторингу вод, інші вихідні дані, що були використані для оцінки поточного стану чи розрахунків; стислі технічні або науково-технічні звіти про спеціальні вишукування або дослідження; копії чинних дозвільних документів у сфері охорони навколишнього природного середовища і спеціального використання природних ресурсів (дозвіл на спецводокористування, спеціальний дозвіл на користування надрами тощо), копії правовстановлюючих документів на земельні ділянки, а для орендарів водних об'єктів, зачеплених планованою діяльністю, – на водні об'єкти.

В разі підготовки Звіту здійснювалися спеціальні дослідження (біологічні, гідрологічні, ґрунтові тощо), то до Звіту, за потреби, додають стислий науково-технічний звіт про спеціальні дослідження, у якому містяться: відомості про виконавців, завдання спеціальних досліджень, методологія збору даних та їх оброблення, картографічні матеріали, основні результати, узагальнені у табличному форматі, висновки та рекомендації фахівців до планованої діяльності і до заходів із запобігання, зменшення чи усунення впливу.

Рекомендується додавати до Звіту графічні матеріали, які відображають багаторічну динаміку показників, за даними спостережень за станом довкілля і виробничого контролю на підприємстві (у разі планованої діяльності, що передбачає

реконструкцію/ переоснащення/ розширення) або державного моніторингу довкілля.

3.3.2. Опис планової діяльності

3.3.2.1. Опис місця провадження планованої діяльності

Подаючи повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, на онлайн-карті Єдиного Реєстру ОВД вказують місце провадження планованої діяльності. В описі місця провадження планованої діяльності надають наступні відомості [20]:

1) географічну адресу планованої діяльності, а також географічні координати, визначені у географічній системі координат WGS-84, щодо центральної точки земельної ділянки/ділянок або кутових (поворотних) точок;

2) кадастровий номер земельної ділянки (ділянок) (за наявності);

3) генеральний план підприємства або топографічний план (плани) території планованої діяльності (в залежності від виду планованої діяльності), з позначеними на ньому майданчиками, на яких безпосередньо провадитиметься планована діяльність (промайданчиками, якщо вони розташовані на відстані 500 і менше метрів один від одного, корпусами, виробництвами/ цехами, місцями нового будівництва), а також джерелами ймовірного впливу на довкілля (у тому числі, такими, що будуть збудовані) – усіма стаціонарними джерелами викидів, місцями випуску зворотних вод (у тому числі вод, що відкачуються насосними станціями), установками та іншими спорудами (об'єктами) для очищення стічних вод, відкритими майданчиками зберігання сировини і матеріалів (особливо небезпечних хімічних речовин, агрохімікатів, палива), об'єктами розміщення (захоронення) відходів, накопичувачами промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів, підземними сховищами сировини/ матеріалів/ відходів, скотомогильниками, накопичувачами промислових забруднених стічних вод та технологічними водоймами, гідротехнічними спорудами, захисними спорудами (протиерозійними, протиісзувними, берегоукріплюючими, для захисту від шуму, протифільтраційними завісами), під'їзними дорогами, транспортними спорудами (мостами, тунелями тощо), лініями електропередачі, трубопроводами для транспортування сировини, продукції або води, зовнішніми мережами водовідведення поверхневих стічних вод. Додають експлікацію споруд та об'єктів, масштаб або масштабну лінійку;

4) карту-схему (карти-схеми), на якій позначають територію планованої діяльності, санітарно-захисну зону (у випадках, в яких державними санітарними правилами передбачено її встановлення), зону впливу на якість атмосферного повітря (або на стан земель, масиву поверхневих вод, на режим підземних вод, в залежності від того, на який фактор довілля планована діяльність чинитиме вплив більшої величини і територіального масштабу) у радіусі не менше 2 км від межі території планованої діяльності. На карті-схемі (картах-схемах) позначають усі об'єкти у зоні впливу, що ймовірно зазнають значного впливу, серед них: населені пункти або їхні окремі сельбищні чи ландшафтно-рекреаційні території, поверхневі водні об'єкти, природні об'єкти і території (ліси, зелені і захисні насадження чи інші природні екосистеми, природно-заповідний фонд чи інші охоронювані території), об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти (згідно з переліком у відповідному розділі, що нижче). Додають експлікацію (легенду) об'єктів і територій, масштаб або масштабну лінійку.

За можливості, до Звіту додають інші картографічні матеріали, зокрема:

1) крупномасштабні карти та ортофотоплани (супутникові знімки), що уточнюють ситуативну обстановку на території планованої діяльності та у радіусі до 2 км на поточний і планований стан;

2) такі, що відображають місця проведених досліджень і вишукувань, місця здійснення моніторингу і контролю за впливом планованої діяльності на довкілля, пункти автоматизованого моніторингу за станом довкілля;

3) тематичні карти, що відображають результати моделювання і прогнозування з використанням геоінформаційних систем.

При додаванні до Звіту в електронному форматі, картографічні матеріали мають зберігати високу роздільну здатність і якість. За можливості, надають посилання на відкриті дані з картографічними матеріалами або відкриті геопросторові дані про місце провадження планованої діяльності. Набори даних оприлюднюють у форматі згідно з Положенням про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних.

3.3.2.2. Цілі планованої діяльності

При написання даного розділу необхідно зазначити всі види діяльності (об'єкта) згідно з Законом, зміст діяльності за кількісними та якісними характеристиками робіт та видом будівництва, період провадження, а також рік початку і ймовірного припинення діяльності,

загальну тривалість підготовчих і будівельних робіт; вид продукції, проєкту потужність виробництва у натуральних показниках або обсяг робіт згідно з проєктом. Також узагальнюють цільові показники діяльності за:

1) екологічною складовою – за скороченням викидів, скидів, іншого забруднення, обсягів утворення або захоронення відходів, скороченням непродуктивних втрат води або інших природних ресурсів, за впровадженням у плановану діяльність (якщо передбачено) заходів з екологічного менеджменту, кругової економіки, екологічних інновацій з оцінкою їх очікуваної ефективності (результативності);

2) за соціальною складовою, а саме, за кількістю робочих місць, у тому числі новостворених, іншими соціально-екологічними та соціальними вигодами.

Необхідно зазначити, чи планована діяльність або об'єкт відносяться до більшого проєкту на одній території, якщо так, то додатково характеризують фізичний і технологічний зв'язок планованої діяльності (об'єкта) з іншими елементами більшого проєкту. Висвітлюють плани, пов'язані із завершенням експлуатації, виведенням з експлуатації, ліквідацією (демонтажем) об'єкта, припиненням планованої діяльності, акцентуючи увагу на роботах з демонтажу, видаленні відходів і небезпечних хімічних речовин, рекультивації земель, ліквідації чи консервації гірничодобувного об'єкта і приведенні у безпечний стан гірничих виробок і свердловин.

Коли здійснюють реконструкції/ переоснащення/ розширення діючого об'єкта то у динаміці відображають цільові показники планованої діяльності, які прямо впливають на обсяги викидів, скидів, іншого забруднення, утворення і захоронення відходів, обсяги використання (вилучення) земель і води. Дані показники характеризують на поточний стан і на планований стан.

Опис характеристик планованої діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, у тому числі (за потреби) роботи з демонтажу, та потреби (обмеження) у використанні земельних ділянок. Зміст підготовчих і будівельних робіт характеризують з урахуванням встановленого порядку виконання підготовчих і будівельних робіт. Підготовчі і будівельні роботи характеризують на предмет:

- місця проведення згідно з картами-схемами у Звіті або кадастровим номером земельної ділянки (ділянок);
- тривалості виконання;
- змісту, основних засобів і технологій робіт, пов'язаних з видаленням зелених або інших насаджень, зняттям і перенесенням

родючого шару ґрунту, з інженерною підготовкою і захистом земель, зміною рельєфу, відведенням поверхневих стічних вод і ґрунтових вод;

- запроектованих тимчасових споруд, транспортних та інженерних мереж;

- потреби у природних ресурсах (вода, землі, інше) для виконання підготовчих і будівельних робіт і джерел цих ресурсів;

- управління будівельними та іншими твердими відходами, а також рідкими відходами (стічними водами та осадом стічних вод), що утворюються при виконанні підготовчих і будівельних робіт;

- дотримання нормативних вимог щодо рівня забруднення атмосферного повітря і рівнів шуму по відношенню до найближчої житлової забудови або прирівняних до неї зон, охорони земель від небезпечних геологічних та інженерно-геологічних процесів, охорони водних об'єктів і місць централізованого водокористування, режимів водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду та інших природоохоронних територій, пам'яток культурної спадщини, курортних територій, земель оздоровчого та земель рекреаційного призначення, охорони і режиму об'єктів і територій підвищеної небезпеки (промислових об'єктів підвищеної небезпеки, зсувів, урвищ).

3.3.2.3. Опис основних характеристик планованої діяльності (виробничих процесів, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які плануються використовувати)

Плановану діяльність характеризують на предмет [20]:

- 1) виробничих процесів, що є змістом планованої діяльності;
- 2) річної потреби у сировині, паливі і пальному, інших матеріалах, у воді (у відповідних одиницях виміру);

- 3) небезпечних речовин, що можуть використовуватися або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються;

- 4) організаційно-технічних і технологічних рішень з охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів, що прийняті за проектом і на які передбачені витрати, а також відновлювальних та компенсаційних заходів (якщо передбачено);

- 5) інших техніко-економічних показників та якісних характеристик, визначених проектом, що прямо впливають на використання та вилучення природних ресурсів, викиди, скиди, утворення відходів, шум, вібрацію, випромінювання, використання хімічних речовин, а також на деградацію земель, втрати природних екосистем, зелених або

захисних насаджень.

При характеристиці виробничих процесів акцентують увагу на технологіях і технологічних процесах, прямо пов'язаних з небезпечними речовинами, викидами, скидами забруднюючих речовин, утворенням відходів і управлінням ними, антропогенними викидами парникових газів, джерелами фізичних (шум, вібрація, інфра- та ультразвук, випромінювання) та біологічних (вірусних, бактеріальних, паразитарних, ГМО, карантинних, чужорідних для природної фауни і флори організмів тощо) факторів впливу, водоспоживанням, управлінням зворотними (стічними) водами, зміною характеристик природних об'єктів (масиву поверхневих вод, ґрунтових вод, земель і ґрунтового покриву, лісів та інших насаджень тощо).

Небезпечні виробничі процеси характеризують з урахуванням переліку робіт підвищеної небезпеки та машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затверджених в установленому порядку (постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. №1107), а також переліку основних джерел небезпеки, які притаманні потенційно небезпечним об'єктам, згідно зі встановленою методикою ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів (затверджено наказом МНС України 23.02.2006 №98, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 березня 2006 р. за N 286/12160).

В описі основних характеристик планованої діяльності (зокрема, виробничих процесів) дотримуються послідовності виробничих підрозділів (виробничих майданчиків, цехів тощо). Зазначають технологічне устаткування, яке буде збудоване, реконструйоване, переоснащене чи демонтоване (замінене) у зв'язку з планованою діяльністю, і при цьому є:

- 1) джерелом утворення забруднюючих речовин;
- 2) джерелом значних фізичних впливів (шуму, інфра- або ультразвуку, які поширюються за межі виробничих корпусів і промайданчика, значного електромагнітного випромінювання згідно з державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань, іонізуючого випромінювання);
- 3) є накопичувачами забруднюючих речовин, твердих і рідких відходів;
- 4) належить до об'єктів, що згідно з Законом підлягають ОВД. Вказують найменування устаткування, кількість одиниць, проектну потужність, питоме споживання палива, сировини чи матеріалів, запроєктовані технічні і технологічні рішення зі скорочення викидів, відходів, очищення від забруднюючих речовин, перероблення відходів,

запобігання забрудненню довкілля.

При описі процесу або устаткування зазначають проєктну потужність (за годину або інше), максимальну витрату палива, сировини або інших матеріалів за годину, інші параметри виробничої продуктивності, на підставі яких в подальшому обґрунтовують потужність викидів, обсяг утворення відходів або стічних вод за одиницю часу. За потреби, надають посилання на відповідну нормативно-технічну і технічну літературу.

Якщо, планована діяльність передбачає реконструкцію/переоснащення/розширення об'єктів, то у динаміці характеризують екологічні параметри виробничих процесів та пов'язаного устаткування. Такі показники описують на поточний стан і на планований, так, щоб відобразити характер і величину змін, приріст в обсягах забруднення або використання природних ресурсів.

Сировину, паливо, інші матеріали характеризують за видами або маркуванням, екологічними перевагами і недоліками застосування, хімічним складом, річним обсягом використання, умовами зберігання на проммайданчику у зв'язку з небезпечністю для довкілля чи здоров'я населення. Згідно з сертифікатами (свідоцтвами) / висновками державної санітарно-гігієнічної експертизи / паспортами безпечності хімічної продукції вказують хімічний склад маловідомих і невідомих сировини та матеріалів. Акцентують увагу на присутності хімічних речовин 1-3-го класів небезпечності і їхній масовій частці або концентрації.

Між собою мають узгоджуватися проєктні обсяги сировини/палива/матеріалів та вмісту хімічних речовин у них, з одного боку, і розраховані на цій підставі обсяги викидів та відходів. Рекомендований поріг допустимої похибки – не більше 10%.

З урахуванням чинного законодавства ідентифікуються і характеризуються небезпечні речовини, які можуть використовуватися або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються:

- 1) законодавства щодо об'єктів підвищеної безпеки;
- 2) нормативно-правових актів згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р. №956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної безпеки»;
- 3) переліку особливо небезпечних хімічних речовин, виробництво яких підлягає ліцензуванню, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. №1287;
- 4) вимог до роботодавців щодо захисту працівників від шкідливого впливу хімічних речовин (затверджено наказом Міністерства

надзвичайних ситуацій України 22.03.2012 №627, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 квітня 2012 р. за №521/20834);

5) гігієнічних регламентів хімічних речовин у повітрі робочої зони (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України 14.07.2020 № 1596, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03 серпня 2020 р. за № 741/35024);

б) ганично допустимих концентрацій хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України 14 січня 2020 року №52, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2020 р. за № 156/34439). Будь-які, у тому числі нові і невідомі небезпечні фактори фізичної, хімічної, біологічної природи, присутні у середовищі життєдіяльності людини, підлягають гігієнічній регламентації у встановленому порядку (відповідно до Положення про гігієнічну регламентацію та державну реєстрацію небезпечних факторів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 червня 1995 р. №420).

При формуванні даного підпункту необхідно вказати інформацію про наступне:

- санітарно-захисну зону, відобразити її на картографічних матеріалах та обґрунтувати її розміри відповідно до чинних державних санітарних правил та іншого законодавства;

- використання земель, необхідно вказати площу землі під планову діяльність, її категорію та цільове призначення; заходи щодо інженерної підготовки та захисту земель; особливості рекультиватії порушених земель; шляхи управління родючим шаром та забрудненими землями, благоустрій території;

- водокористування і водовідведення, зазначають опис водокористування і водовідведення на весь час планової діяльності; створюють картографічні матеріали, де на яких позначають водні об'єкти, задіяні у водокористуванні/ водовідведенні, місця забору води і скидання вод, установки для очищення стічних вод на території планованої діяльності; схему технічного водопостачання описують на рхунок економного водоспоживання, запроєктованого оборотного, повторного або послідовного водопостачання або планування заходів для впровадження таких систем водопостачання, технологій збору, відведення і очищення стічних вод; водовідведення характеризують на предмет: джерел стічних та інших зворотних вод; якісного складу стічних та інших зворотних вод за природними фізико-хімічними і хімічними показниками води і за вмістом забруднюючих речовин;

- оцінка викидів, при описі джерел викидів, обґрунтовують

якісний склад забруднюючих речовин і потужності викидів керуються чинними інструкціями щодо інвентаризації викидів та обґрунтування гранично допустимих викидів; здійснюють оцінку і моделювання викидів за певною забруднюючою речовиною Для діючого об'єкта (підприємства, проммайданчика), викиди і вплив від проєктованих джерел викидів оцінюють у сукупності з існуючими джерелами викидів, які продовжать діяти на проммайданчику з початком планованої діяльності; наводять детальну характеристику викидів та заплановують встановлення очисних систем з їх детальним описом; на плані підприємства позначають всі стаціонарні джерела викидів; здійснюють моделювання викидів згідно з ОНД-86;

– оцінка скидів і забруднення води, при оцінці і характеристиці скидів і забруднення води керуються чинним порядками та інструкціями щодо розроблення ГДС, державного обліку водокористування, іншими порядками, інструкціями, методиками, нормативами, правилами і переліками забруднюючих речовин; проєктною документацією встановлюються допустимі концентрації та проєктні нормативи ГДС; якість зворотних вод та стічних вод регулюється водним законодавством включаючи правила охорони поверхневих вод від забруднення; зворотні (стічні) води характеризують за типами та/ або категоріями, річними обсягами утворення (в одиницях об'єму та маси), показниками якісного і кількісного складу, технологіями очищення (попереднього очищення);

– оцінка відходів, відходи характеризують у розрізі джерел або виробничих процесів, від яких вони утворюються, а також класів небезпеки; складаючи перелік відходів, враховують проміжні процеси підготовки/ оброблення/ перероблення сировини і матеріалів, у яких утворюються відходи; здійснюючи опис видів відходу, зазначають його найменування або код згідно з державними класифікаторами, річний обсяг утворення, обсяг розміщення на власних місцях видалення відходів, обсяг утилізації власними силами, обсяг передачі іншим організаціям на утилізацію або розміщення (захоронення); для небезпечних відходів додатково характеризують спеціальні умови (технології) зберігання і транспортування, що гарантують екологічну безпеку, гранично допустимий обсяг накопичення, запроєктовані технології знешкодження (якщо передбачено);

– оцінка шуму здійснюється з метою, щоб при діяльності підприємства, установи, організації та громадяни вжили необхідних заходів щодо запобігання та недопущення перевищення встановлених рівнів акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого фізичного впливу на навколишнє природне середовище і

здоров'я людини в населених пунктах, рекреаційних і заповідних зонах, а також в місцях масового скупчення і розмноження диких тварин ґрунтуючись на дотриманні законодавством про охорону навколишнього природного середовища;

- оцінка електромагнітного випромінювання проводиться у випадках (для джерел), передбачених державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань;

- оцінка іонізуючого випромінювання та радіаційного забруднення здійснюють у випадках, передбачених основними санітарними правилами забезпечення радіаційної безпеки України, та з урахуванням чинних державних гігієнічних нормативів норм радіаційної безпеки (на даний час – НРБУ-97);

- оцінка теплового забруднення здійснюється при скиданні нагрітих зворотних вод у водні об'єкти та підвищення температури ґрунтових вод (для діючих об'єктів); така оцінка проводять на основі гідротермічних розрахунків для водойм і водотоків і моделювання гідротермічних процесів, у тому числі галузевих методологій.

3.3.3. Опис виправданих альтернатив

Обов'язковим елементом звіту із ОВД є вивчення виправданих альтернатив планованої діяльності. Формально ця вимога містилася і у законодавстві про матеріали ОВНС, але реально на практиці не виконувалася. На сьогодні вимога про вивчення альтернатив міститься у законі і її ігнорування у звіті із ОВД може тягнути за собою відмову у видачі висновку із ОВД чи скасування виданого висновку у судовому порядку/

Законом не встановлюються вимоги щодо мінімальної кількості альтернатив, які повинні бути досліджені. У Європі вважається вивчення щонайменше трьох альтернатив (географічного, технологічного чи іншого характеру), включаючи ту, якій інвестор віддає перевагу. При обранні виправдані альтернативи планованої діяльності, звертають увагу, на запропонований варіант, де врахуванні екологічні наслідки. Виправданими є альтернативи, які мають технічно і технологічно допустимі характеристики, і є економічно доцільні та ефективні.

Альтернативи можуть відрізнятися: різною передпроектною чи проектною документацією; місцем розташуванням (територіальні альтернативи); технологіями; проектною потужністю і продуктивністю; масштабом зайнятої території і розташуванням на ній будівель, споруд

і джерел впливу; тривалістю життєвого циклу проєкту (впровадженням проєкту на інвестиційній фазі, тривалістю експлуатаційної фази і часом виведення з експлуатації); особливостями будівництва; умовами експлуатації (наприклад, режимом експлуатації, який впливає на потужність викидів, обсяги забруднюючих речовин тощо); сировиною і матеріалами, що використовуються; дизайном будівель і споруд; еколого-інженерною підготовкою і захистом території; інженерним забезпеченням і транспортним сполученням, що, у тому числі, впливає на екологічний слід проєкту в цілому; іншими показниками.

Вже на етапі повідомлення закон вимагає від суб'єкта господарювання окреслити плановану діяльність із її технічними альтернативами, а також місце провадження та територіальні альтернативи. Повноцінно ці альтернативи повинні бути розглянуті у звіті із ОВД. У звіті із ОВД описуються альтернативи планованої діяльності, фактори довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів, а також зазначаються основні причини обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків

Необхідність розглядати альтернативи у звіті рівноцінно впливає також із повноважень уповноваженого органу погодити альтернативний варіант. Згідно з законом, якщо з оцінки впливу на довкілля з розглянутих виправданих альтернативних варіантів виявляється екологічно обґрунтований варіант, відмінний від запропонованого суб'єктом господарювання, за письмовою згодою із суб'єктом господарювання у висновку з оцінки впливу на довкілля зазначається погоджений варіант здійснення планованої діяльності. У разі незгоди суб'єкта господарювання уповноважений орган видає висновок про недопустимість планованої діяльності (негативний висновок із ОВД). Оцінивши вплив планованої діяльності (за альтернативами) на довкілля, у звіті із ОВД необхідно передбачити (за альтернативами) заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів. Отже, обрана альтернатива має бути екологічно виправданою, і забезпечувати виконання комплексу норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, а також державних санітарних норм та правил.

При описі територіальних альтернатив їх аналізують на предмет різної величини і територіального масштабу впливу на: 1) житлову забудову та прирівняні до неї зони, а також чисельність зачепленого

населення, 2) природоохоронні території та об'єкти, інші об'єкти і території, що охороняються і ймовірно будуть прямо зачеплені обраним варіантом планованої діяльності, 3) якість атмосферного повітря, стан вод, стан земель і ґрунтів, з урахуванням поточного стану і ризиків в даній локації (на даній території).

Технічні альтернативи аналізують на предмет: 1) різниці в обсягах викидів, скидів, відходів, у рівнях шуму, випромінювання, у ступені небезпечності хімічних речовин, що потрапляють у довкілля; 2) інтенсивності і територіального масштабу впливу викидів, скидів, хімічного забруднення земель, іншого забруднення на якість атмосферного повітря, стан поверхневих і підземних вод, стан і деградацію земель і ґрунтів; 3) різниці в обсягах втрат лісів та інших природних екосистем, інших природних та охоронюваних територій та об'єктів (у тому числі флори і фауни), зелених або захисних насаджень, природних біоресурсів; 4) економічного і раціонального використання ресурсів (земель, води, відходів); 5) інших індикаторів, прийнятих у галузі або для даної планованої діяльності. Крім того, рекомендується порівнювати технічні альтернативи на предмет питомих викидів, скидів зворотних вод, питомих показників утворення відходів і використання та втрат сировини у технологічних процесах, розрахованих на одиницю виробничої потужності, виробленої продукції або наданих послуг.

До виправданих технічних альтернатив належать, зокрема: заходи зі скорочення обсягів викидів, технології, що впливають на таке скорочення; заходи з приведення зворотних вод до нормативного стану перед скиданням; заходи зі скорочення обсягів утворення і розміщення відходів, зниження ступеня їх небезпечності; впровадження технологій кругової економіки у виробництво; повторне і оборотне використання води (у тому числі стічних і зворотних вод); встановлення пристроїв для запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів; заміщення небезпечних для довкілля хімічних речовин іншими, безпечнішими або такими, які у навколишньому середовищі здатні до безпечної деградації; технології, що зменшують втручання у природний стан земель, водних об'єктів і зменшують ризики їх деградації (наприклад, при видобуванні корисних копалин, виконані будівельних робіт тощо); технології і системи управління, за яких ризик екологічних аварій (розрахункова частота аварій) знижується або є нижче допустимого порогового значення. Розглядають, в тому числі, інноваційні технології або найкращі доступні технології і методи керування, доступні на даний час у галузі.

3.3.4. Опис поточного стану довкілля (Базовий сценарій)

Опис поточного стану довкілля здійснюють за особливостями клімату (середньорічними показниками метеорологічних величин), якістю атмосферного повітря та вмістом забруднюючих речовин в повітрі, ландшафтами і впливом людської діяльності на них, особливостями рельєфу, розподілом земель і їхнім ґрунтовим покривом, станом водних об'єктів, рослинним і тваринним світом, природними екосистемами та іншими природними комплексами, природоохоронними територіями та об'єктами. Додають відомості про стан здоров'я населення, інші соціально-економічні умови, забезпеченість водними та іншими природними ресурсами, за наявності – про пам'ятки культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти.

Поточний стан довкілля оцінюють за кожним із факторів довкілля, акцентуючи увагу на факторах, їхніх властивостях та об'єктах, які зазнають значного впливу. Оцінка впливу на окремий фактор довкілля полягає у послідовному встановленні наступного [20]:

1) стану і властивостей фактора довкілля на поточний стан на місцевому рівні, з акцентом на ті об'єкти і властивості, що зазнають впливу;

2) переліку ймовірних змін в об'єктах і властивостях фактора довкілля у зв'язку з провадженням планованої діяльності;

3) моделюванні або оцінці іншим шляхом (якщо методології моделювання за даним фактором, об'єктом, показником на даний час не доступні) величини, інтенсивності, масштабу та інших ознак впливу, через оцінку величини і масштабу ймовірних змін.

Опис поточного стану кожного компонента довкілля буде окремо розглянуто в одному із наступних розділів навчального посібника. Коротко розглянемо загальні характеристики, що стосуються опису поточного стану довкілля в цілому. Так, дослідження опису поточного стану довкілля обмежується місцем провадження планованої діяльності і зоною впливу її шкідливих. Досить часто, джерела вихідних даних про стан довкілля розташовуватися за межами місця провадження планованої діяльності чи її зони впливу, тоді, відповідно до думки фахівців, обирають найближчі джерела даних.

Якщо на території, де розміщена планована діяльність або в зоні її впливу є: зони відпочинку, курортні зони, водоохоронні зони, прибережні захисні смуги, верхів'я (витоки) річок, заплавні землі, зони санітарної охорони родовищ мінеральних вод і лікувальних сапропелів, зони санітарної охорони водних об'єктів, які використовуються для господарсько-питного водопостачання, зони санітарної охорони в

місцях водозабору, захисні ліси, рекреаційно-оздоровчі ліси та ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення (згідно з поділом лісів на категорії, передбаченим лісовим законодавством), території та об'єкти природно-заповідного фонду, інші природоохоронні території, а також їхні охоронні зони (у разі встановлення), водно-болотні угіддя, природні середовища існування об'єктів Червоної книги України, рекультивовані об'єкти захоронення відходів, а також техногенно забруднені і деградовані землі, визначені у встановленому порядку, то їх обов'язково включають до опису поточного стану довкілля.

При описі поточного стану довкілля достовірну інформацію про його стан можна отримати в: органів державної влади, органів місцевого самоврядування, у відкритих джерела даних, від суб'єктів державної системи моніторингу довкілля та соціально-гігієнічного моніторингу, а також підпорядкованих їм організацій, відомості з державних кадастрів природних ресурсів, передбачених законодавством, картографічні та аерокосмічні матеріали; літературні дані; неопубліковані дані, авторське та інтелектуальне право на які належить фізичним або юридичним особам; спеціальні вишукування і дослідження, забезпечені силами суб'єкта господарювання.

Джерелами інформації також можуть слугувати: матеріали, опубліковані органами державної влади або органами місцевого самоврядування; дані опублікованих наукових книг (наукових монографій або наукових звітів); дані дистанційного зондування Землі, в тому числі аерофотознімків; опубліковані картографічні матеріали.

Від місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування, зі статистичної звітності (статистичних щорічників), переліку дозволів, виданих облдержадміністраціями або Держводагентством, інших офіційних джерел можна отримати інформацію джерела кумулятивного впливу – інші об'єкти, що чинять разом з планованою діяльністю сукупний вплив на довкілля, такі, як об'єкти-забруднювачі атмосферного повітря, найбільші водокористувачі, що скидають зворотні води, підприємства – джерела забруднення ґрунтів і деградації земель (сільськогосподарські, промислові, об'єкти поводження з відходами). Запроєктовані види планованої діяльності та об'єкти встановлюють за єдиним Реєстром ОВД, методом пошуку за областю або за КОАТУУ.

У випадках неможливості отримати ті чи інші дані наводять всі причини, висвітлюють труднощі, що перешкоджали повноті опису поточного стану довкілля, а також зазначають виявлені неточності та прогалини у даних, отриманих зі сторонніх джерел.

3.3.5. Опис оцінки впливу на компоненти довкілля

При характеристики даного підрозділу виділяються наступні компоненти довкілля для яких здійснюється опис оцінки впливу:

- оцінка впливу на якість атмосферного повітря;
- оцінка впливу на поверхневі води;
- оцінка впливу на підземні води;
- оцінка впливу на надра;
- оцінка впливу на землі і ґрунти;
- оцінка впливу на фауну, флору, біорізноманіття;
- оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти;
- оцінка впливу на клімат;
- оцінка впливу відходів на довкілля;
- оцінка можливого впливу на довкілля, що зумовлена технологією чи речовинами, що використовуються;
- оцінка впливу на соціально-економічні умови.

Розглядаються тільки ті компоненти та об'єкти навколишнього природного середовища, на які впливає планована діяльність, а також ті, сучасний стан яких не відповідає нормативному. Для кожного компонента навколишнього природного середовища, що розглядається, наводиться обґрунтування необхідності оцінки впливів на нього. Детальний опис оцінки впливу на компоненти довкілля буде розглянуто в розділі «Оцінка впливу планової діяльності на компоненти довкілля», де кожному компоненту довкілля буде приділено максимальну увагу.

3.3.6. Опис методів прогнозування стану довкілля

При формуванні даного розділу Звіту з ОВД в описі методів прогнозування перераховують усі використані методології моделювання і прогнозування, у тому числі нормативні методології, прийняті у сфері охорони навколишнього природного середовища, методологію оцінки ризиків, методології, рекомендовані міжнародними організаціями (фінансовими установами, експертними організаціями або ін.), з посиланням на джерела інформації. За потреби, зазначають використане програмне забезпечення.

Якщо здійснювалися спеціальні дослідження і вишукування, то характеризують методи і методики, використані для збору та оброблення даних, виконання вимірювань і спостережень, відбору проб, оброблення даних, перелік показників і властивостей, що вимірювалися, час або період збору даних, за потреби – технічні засоби.

3.3.7. Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля та компенсаційні заходи

Провівши всі оцінки та прогнози виникає необхідність запровадження організаційних та інженерних заходів, для належного екологічного та технологічного управління планованою діяльністю. Коли розпочинається процес впровадження даних заходів, їх необхідно конкретизувати. Така характеристика включає: опис змісту заходу, метод, технологію або інші технічні умови реалізації, цільові показники (індикатори), на досягнення яких спрямований захід або за якими буде оцінений ефект від заходу, у тому числі показники ефективності, передбачені технічною або проєктною документацією на очисне устаткування.

При розробці плану таких заходів враховують наступні принципи:

1) Превентивність, для початку обираються ті заходи із запобігання будь-яким негативним впливам на довкілля включаючи аварійні ситуації. Недотримання превентивних заходів або їх відсутність не може бути компенсована за рахунок компенсаційних заходів, чи заходів зі зменшення чи усунення впливів.

2) «Забрудник платить». Коли дотримання технологічних схем не достатньо щоб повністю попередити негативний вплив, плануються заходи, спрямовані на зменшення або усунення впливу.

3) Застосування компенсаційних заходів, використовується лише тоді, коли залишкові негативні впливи не можна усунути жодним з попередніх заходів.

4) Пристосовуваність плану заходів, передбачає, що реалізація заходів та їх результати підлягають моніторингу; результати/ наслідки заходів оцінюють на ефективність та відповідність природоохоронним цілям та екологічним нормативам; план заходів підлягає коригуванню і внесенню змін за результатами здійснених заходів.

При обранні класифікації та визначенні різноманітності заходів користуються, в тому числі, нормами і стандартами, чинними у сфері дозвільної документації щодо викидів від стаціонарних джерел, ГДС, відходів та ін., а також правилами техногенної безпеки, затвердженими в установленому порядку.

У випадках, коли планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення, то у плані заходів враховують заходи, що були затверджені в установленому порядку (порядках) при отриманні дозвільної документації на поточний стан. Спеціальними дослідженнями та експертними висновками обґрунтовують заходи зі

зменшення або усунення негативних впливів та прогноз їх ефективності.

Якщо планована діяльність пов'язана з впровадженням нових або інноваційних технологій, обробленням, вторинним використанням та утилізацією відходів, то компенсаційні заходи мають досить детальний рівень опису.

Для кожного компонента довкілля наявні свої специфічні заходи. Так, до заходів з охорони атмосферного повітря належать:

- заходи щодо скорочення викидів згідно з переліком, прийнятим у порядку щодо отримання дозволу на викиди;
- заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва;
- інші заходи згідно з законодавством про охорону атмосферного повітря.

До спеціальних заходів з охорони поверхневих вод належать:

- заходи з досягнення ГДС речовин згідно з порядком розробки та затвердження ГДС;
- водоохоронні заходи, передбачені водним законодавством, зокрема, щодо впровадження систем оборотного або повторно-послідовного водопостачання, повторного використання очищених зворотних (стічних) вод;
- впровадження повного обліку водокористування та водовідведення;
- охорони водних об'єктів та прибережних захисних смуг від порушень їхніх режимів, від забруднення і засмічення вод, запобігання шкідливій дії вод;
- заходи з поліпшення екологічного стану водних об'єктів;
- заходи щодо збереження водності річок;
- заходи, визначені з урахуванням затвердженого плану управління річковим басейном (за наявності).

Для охорони земель та ґрунтів використовують заходи, що передбачені законодавством про охорону земель, землевпорядною документацією, державними будівельними нормами розміщення та будівництва об'єктів у частині природоохоронних вимог, інженерної підготовки і захисту земель.

До заходів з охорони надр відносять:

- заходи з рекультивациі порушених земель;
- заходи із запобігання забрудненню та зниженню якості запасів корисних копалин, що не використовуються;
- заходи попередження та зменшення проявів небезпечних геологічних процесів, рішення, що дозволяють ефективно

використовувати вироблений простір гірничих виробок, супутні надра, що не були використані, відходи виробництва, складовані у надрах.

Під час охорони та збереження фауни, флори і біорізноманіття, звертають увагу, на заходи, що передбачені законодавством про рослинний і тваринний світ, про природно-заповідний фонд, про Червону книгу України, про екологічну мережу України, про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів, про мисливське господарство та полювання, заходи, передбачені правилами і нормами озеленення населених пунктів

Управління відходами передбачає комплекс заходів згідно з законодавством про відходи та про охорону навколишнього природного середовища, у тому числі заходи для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення, впровадження заходів і технологій кругової економіки, інноваційних технологій, що дозволяють роздільне збирання і сортування, оброблення (перероблення) відходів, їх повторне використання або утилізацію.

Спеціальні заходи з відвернення і зниження шуму проєктуються з урахуванням державних санітарних правил і державних будівельних стандартів. Заходи із запобігання і зменшення впливу на об'єкти культурної спадщини планують з урахуванням законодавства про охорону культурної спадщини.

До компенсаційних заходів належать:

- заходи з рекультивациі і ремедіації порушених/ забруднених земель;
- заходи з відновлення об'єктів, територій, в тому числі на інших територіях;
- грошові компенсації втрат (земель, інших природних ресурсів, матеріальних об'єктів тощо);
- переселення.

3.3.8. Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю до ризиків надзвичайних ситуацій

При написанні даного розділу Звіту з ОВД розглядають ступінь ризику екологічних аварій та ймовірний вплив діяльності на довкілля у разі аварій та надзвичайних ситуацій. При розгляді ризику виникнення екологічних аварій враховують внутрішні та зовнішні фактори небезпеки, зокрема: об'єктів підвищеної небезпеки, ідентифікованих у встановленому порядку, технологічних циклів, у яких застосовуються

небезпечні хімічні речовини або потенційно небезпечні технології, складних місцевих природних умов. Ступінь ризику оцінюють за ймовірністю настання певної події, обсягом, тяжкістю і територіальними масштабами екологічних та соціально-екологічних наслідків.

Для оцінки значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю до ризиків надзвичайних ситуацій застосовують такі інструменти:

- 1) затверджену в установленому порядку Методику ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів;
- 2) методологію оцінки ризику;
- 3) оцінку ймовірності (частоти реалізації) аварій та збитків від них при визначенні еколого-економічної ефективності проєкту (планованої діяльності);
- 4) метод аналогій;
- 5) моделювання «проблемних зон» математичними методами;
- 6) інші методи.

Аналіз еколого-економічної ефективності проводять за критерієм чистої приведеної вартості для декількох сценаріїв здійснення планованої діяльності, що характеризуються різним ступенем ризику надзвичайних ситуацій чи ймовірності настання аварій.

Коли здійснюють оцінку ризиків то збирають достатню кількість технічних даних про об'єкт, ідентифікують небезпечні процеси та об'єкти, об'єкти підвищеної безпеки, розглядають аварії, причини та наслідки на об'єктах-аналогах, показники екологічного збитку від аварій і реалізовані заходи щодо їх ліквідації, оцінюють гіпотетичний ризик планованої діяльності з урахуванням її проєктних рішень і систем екологічного менеджменту, обґрунтовують необхідні умови і заходи здійснення планованої діяльності у безпечному режимі, у тому числі у разі зовнішніх надзвичайних ситуацій, консервації або ліквідації об'єкта.

Також, розглядають вразливість планованої діяльності до надзвичайних кліматичних явищ, сейсмічних факторів та інших небезпечних геологічних процесів, шкідливої дії вод, до надзвичайних ситуацій, зумовлених внутрішніми чинниками, інших надзвичайних ситуацій. Описуючи ймовірну аварію або надзвичайну ситуацію, визначають її вихідний стан або подію, сценарії розвитку і кінцевий стан, складають кількісні прогнози забруднення, оцінюють ймовірність виникнення підстав для оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації згідно із законодавством.

3.4. Складання Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

У процесі оцінки впливу на довкілля з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності проводиться громадське обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Стара системи ОВНС передбачала, що залучення громадськості відбувалося силами замовника, і він же розглядав отримані коментарі. Нова процедура ОВД перекладає на уповноважений орган обов'язки із забезпечення громадського обговорення та врахування зауважень і пропозицій громадськості. Це дуже правильне рішення, адже замовник, яким би екологічно та соціально відповідальним він не був, є зацікавленим у прийнятті позитивного рішення щодо його планованої діяльності. Уповноважений орган є особою неупередженою і відповідальною за прийняте рішення, а відтак і зацікавленою в отриманні якомога більше інформації, важливої для прийняття зваженого, поінформованого і обгрунтованого рішення. Активність громадськості підвищується, коли суспільство бачить результати своєї долученості до процесу оцінки впливу на довкілля.

Концепція участі громадськості у прийнятті рішень з питань, що стосуються довкілля, перенесена у закон про ОВД передбачає виконання уповноваженим органом [20]:

- 1) обов'язків із своєчасного адекватного і ефективного інформування громадськості;
- 2) перевірки виконання обов'язків із інформування суб'єктом господарювання;
- 3) забезпечення громадськості можливостей ефективно висловлювати будь-які коментарі;
- 4) врахування висловлених зауважень і пропозицій громадськості в процесі прийняття рішення.

Належне виконання уповноваженим органом обов'язку по врахуванню коментарів громадськості не надає громаді можливості накласти «вето» на проект, але передбачає відповідальне опрацювання уповноваженим органом, який приймає рішення, усіх зауважень, їхнє врахування чи обгрунтоване відхилення, а також інформування громадськості про прийняте рішення разом із обгрунтуванням причин і міркувань, покладених в основу цього рішення.

Незалежно від етапу процедури ОВД протягом строків громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які письмові зауваження чи пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої

діяльності, без необхідності їхнього обґрунтування. Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля проводиться у формі надання письмових зауважень і пропозицій, а також у формі громадських слухань. Рух документів під час громадського обговорення на етапі аналізу звіту з ОВД представлено на рисунку 3.2.

Громадське обговорення на цьому етапі починається з дня офіційного оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля для ознайомлення. Триває громадське обговорення від 25 до 35 робочих днів в залежності від масштабів очікуваного впливу та кількості спланованих громадських слухань.

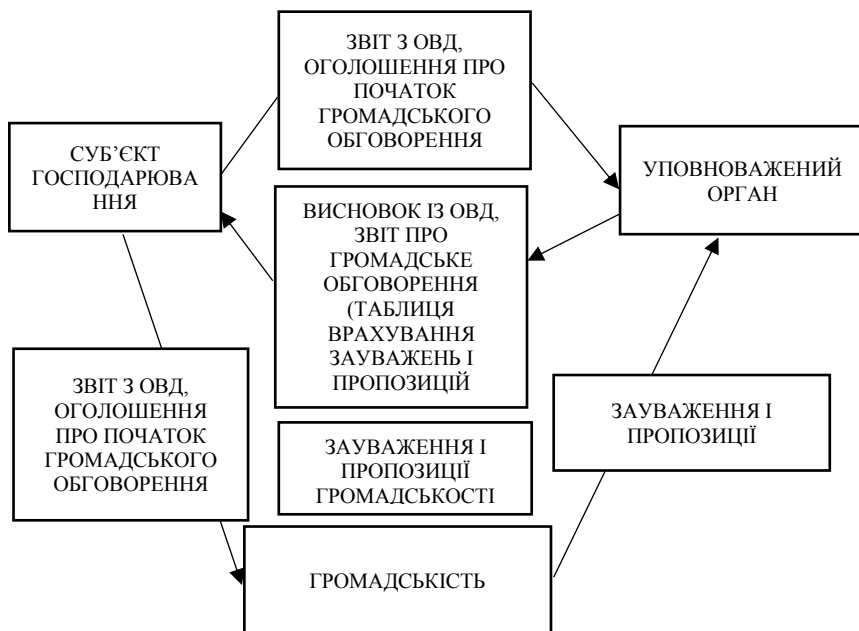

Рис. 3.2. Рух документів під час громадського обговорення на етапі аналізу звіту з ОВД

Громадське обговорення – це процес збору зауважень і пропозицій громадськості щодо планованої діяльності в процесі прийняття органами влади рішення щодо її погодження. Воно розпочинається з

дня офіційного оприлюднення Оголошення та надання громадськості доступу до звіту з ОВД для ознайомлення. Громадське обговорення відбувається у формі громадських слухань, а також у формі збору письмових коментарів протягом строку громадського обговорення і триває щонайменше 25 робочих днів. Громадськість має право подавати будь-які коментарі, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їхнього обґрунтувати.

Усі пропозиції та зауваження громадськості, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду уповноваженим органом. За результатами такого розгляду уповноважений орган складає таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Таблиця врахування зауважень та пропозицій громадськості, отриманих протягом строку громадського обговорення

№	ПІБ чи найменування особи	Зміст зауваження чи пропозиції	Інформація про розгляд (обрати одне: повністю враховано, частково враховано (із обґрунтуванням неврахованої частини) або відхилено із обґрунтуванням неврахування)
1			
2			

Така таблиця разом із відомостями про оприлюднення повідомлення і оголошення та надання доступу до звіту із ОВД, переліком матеріалів, наданих на розгляд громадськості, протоколами громадських слухань, усіма отриманими письмовими зауваженнями і пропозиціями громадськості включаються до звіту про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення оприлюднюється у реєстрі із ОВД разом із висновком із ОВД.

Витрати, пов'язані з проведенням громадського обговорення, несе суб'єкт господарювання. Подаючи уповноваженому органу звіт з ОВД

та оголошення суб'єкт господарювання вносить до реєстру також і документ, що підтверджує внесення плати за проведення громадського обговорення. Розмір плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля затверджений Наказом Мінприроди від 30.05.2018 № 1826 [19].

Існує декілька загальних правил щодо занесення до таблиці зауважень чи пропозицій

- кожне зауваження чи пропозицію вносити окремо;
- однотипні зауваження рекомендовано групувати за їх змістом;
- у другій графі таблиці зазначаються дані усіх представників громадськості, хто подав однакові чи близькі за змістом зауваження і пропозиції;
- у третій графі – узагальнений зміст зауваження чи пропозиції;
- у четвертій – результат розгляду, а також інформацію про те, яки
- чином і де саме у звіті таке зауваження чи пропозиція було враховано, або із яких підстав враховано частково чи відхилено;
- не допускається групування зауважень за суб'єктом їхнього подання;
- не допускається залишати без розгляду зауваження і пропозиції, що не піддаються групуванню;
- результат розгляду кожного зауваження і пропозиції (окремо чи у групі із аналогічними чи близькими за змістом зауваженнями і пропозиціями) повинен бути відображений у таблиці.

Звертаємо увагу, що обов'язковість участі громадськості у процедурі ОВД полягає не в обов'язковості коментарів (чи то можливості громадськості заборонити проект), а обов'язковості проведення процедури залучення громадськості (вчасне і адекватне інформування, надання можливості подати зауваження і пропозиції, їхнє належне врахування відповідним суб'єктом). Таблиця врахування зауважень і пропозицій фіксує результати аналітичної роботи з розгляду і врахування зауважень і пропозицій громадськості.

Відповідально складена таблиця є доказом належного виконання суб'єктом господарювання своїх обов'язків із забезпечення участі громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля. У разі судового оскарження висновку із оцінки впливу на довкілля з підстав порушення права на участь суб'єктом господарювання таблиця врахування буде одним із основних доказів, що досліджуватимуться у справі. Тому інвестору/проектанту рекомендовано сумлінно підходити до складання таблиці. Також вона служить «відповіддю» на зауваження і пропозиції громадськості, адже надання будь-якої іншої «відповіді» на такі

коментарі закон про ОВД не передбачає.

Звіт з ОВД є основним документом, який описує плановану діяльність, територіальні та технологічні альтернативи, що розглядалися інвестором, можливий вплив на складові довкілля, а також заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, зменшення чи усунення негативного впливу щодо кожної із альтернатив.

Законодавство не встановлює форми такої таблиці для інвесторів, тим не менше Міндовкілля планує своїм наказом «Про зміст і форму звіту про громадське обговорення на виконання Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» встановити обов'язкову для уповноважених органів форму таблиці врахування зауважень та пропозицій громадськості. Оскільки концепції «врахування зауважень і пропозицій» для суб'єкта господарювання та уповноваженого органу є аналогічними, суб'єктам господарювання рекомендується користуватися такою ж формою.

Разом із звітом з ОВД суб'єкт господарювання подає уповноваженому органу Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Метою цього документа є поінформувати громадськість про наміри замовника, наявний звіт із ОВД та можливості взяти участь у громадському обговоренні такого звіту. Зміст оголошення встановлюється законом і для нього обов'язкова форма. Перед поданням і опублікуванням Оголошення суб'єкт господарювання проводить консультації із уповноваженим органом щодо кількості, місця та часу проведення громадських слухань та тривалості громадського обговорення. Інформація про це вміщується у оголошення.

Компетентний орган, отримавши від інвестора звіт з ОВД та оголошення, публікує їх у реєстрі. Тим не менше, як і у випадку повідомлення закон накладає на суб'єкта господарювання обов'язки по додатковому оприлюдненню цих документів. Оголошення розміщують на дошках оголошень органів місцевого самоврядування або в інших громадських місцях на території, де планується провадити плановану діяльність, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля розміщується протягом усього строку громадського обговорення.

Зміст оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля складається з двох частин:

- інформація про планову діяльність;
- інформація про процедуру ОВД та громадського обговорення;

Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля має містити інформацію про (Додаток 2):

- 1) плановану діяльність (стисла характеристика);
- 2) суб'єкта господарювання;
- 3) уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган, який забезпечує проведення громадського обговорення;
- 4) процедуру прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля;
- 5) строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань;
- 6) державний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності;
- 7) орган, до якого направляються запитання, зауваження чи пропозиції, та строки подання запитань, зауважень і пропозицій, у тому числі його поштової та електронної адреси, на які надсилаються пропозиції та зауваження;
- 8) наявну екологічну інформацію щодо планованої діяльності;
- 9) місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, яку визначає суб'єкт господарювання, а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними.

3.5. Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля та формування звіту про громадське обговорення

3.5.1. Організація та проведення громадських слухань

Громадські слухання проводяться в період громадського обговорення звіту із ОВД уповноваженим органом або спеціально найнятою ним незалежною особою – організатором громадських слухань. Мета громадських слухань – поінформувати громадськість про плановану діяльність і її наслідки, надати відповіді на запитання громадськості, а також зібрати від громадськості будь-які зауваження та пропозиції щодо планованої діяльності. Порядок організації і проведення громадських слухань детально регламентується Порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 9898 [18].

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган забезпечує проведення громадських слухань у процесі громадського обговорення планованої діяльності шляхом:

- оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, а в разі необхідності - оголошення про проведення повторних громадських слухань;
- проведення громадських слухань;
- розгляду, повного врахування, часткового врахування або обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій громадськості, отриманих під час громадських слухань;
- підготовки і оприлюднення шляхом внесення до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля звіту про громадське обговорення.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган може залучати до проведення громадських слухань організатора громадських слухань. Організатор громадських слухань визначається уповноваженим центральним або уповноваженим територіальним органом один раз на рік на конкурсній основі за договором з урахуванням вимог Закону України «Про публічні закупівлі».

Організатором громадських слухань може бути юридична особа або фізична особа – підприємець, яка має досвід у сфері охорони довкілля не менше двох років та людські і технічні ресурси, необхідні для забезпечення проведення громадських слухань у відповідному регіоні або регіонах.

Організатор громадських слухань повинен бути незалежним, об'єктивним та неупередженим і не мати потенційного конфлікту інтересів щодо планованої діяльності. Юридична особа або фізична особа – підприємець, яка залучалася суб'єктом господарювання до розроблення документації щодо планованої діяльності на попередніх етапах (розроблення проектної документації, підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля, інше), не може бути організатором громадських слухань щодо такої планованої діяльності.

Організатор громадських слухань зобов'язаний повідомити про конфлікт інтересів уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу. У такому випадку уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган проводить громадські слухання самостійно.

У разі проведення уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом громадських слухань самостійно відповідний орган виконує всі функції, передбачені, що і для організатора громадських слухань.

Організатор громадських слухань:

- проводить громадські слухання відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;

- реєструє учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації учасників за формою;
- реєструє виступи учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації виступів за формою;
- забезпечує аудіо- та/або відеофіксацію ходу громадських слухань;
- здійснює головування під час громадських слухань;
- готує протокол громадських слухань за формою.

Громадські слухання проводяться не раніше ніж через десять робочих днів з дня оприлюднення уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля.

До подання оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля суб'єкт господарювання може провести консультації з уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом щодо місця та часу проведення громадських слухань з урахуванням можливості забезпечення присутності всіх потенційних учасників.

В процесі громадського обговорення планованої діяльності може проводитися одне або декілька громадських слухань. Кількість слухань залежить від масштабів очікуваного впливу на довкілля. Кількість громадських слухань, які необхідно провести у кожній процедурі оцінки впливу на довкілля, визначається уповноваженим органом на підставі інформації про масштаби очікуваного впливу на довкілля, яку суб'єкт господарювання зазначає під час консультацій, що відбуваються до подання оголошення (табл.3.2).

Громадські слухання вважаються такими, що не відбулися, якщо на такі слухання не з'явився:

- 1) їх організатор;
- 2) суб'єкт господарювання.

У разі визнання громадських слухань такими, що не відбулися у зв'язку з неявкою організатора громадських слухань, проводяться повторні громадські слухання. Опублікування оголошення про проведення повторних громадських слухань та проведення повторних громадських слухань здійснюється за рахунок організатора громадських слухань.

Таблиця 3.2

Залежність кількості громадських слухань від масштабів очікуваного впливу на довкілля

	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планової діяльності	
Вплив в межах однієї області Одне громадське слухання	не виходить за межі земель населеного пункту розміщення планової діяльності	проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планової діяльності
	виходить за межі земель населеного пункту розміщення планової діяльності, але не виходить за межі району	проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планової діяльності або в районному центрі
	виходить за межі району розміщення, але не виходить за межі області	проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планової діяльності або в обласному центрі
Вплив на дві і більше областей, але менше ніж на третину областей України Три і більше громадських слухань	поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планової діяльності в межах області (областей) обмежується одним районом	громадські слухання проводяться за місцем провадження планової діяльності, а також в районних центрах областей, в плив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району

Продовження таблиці 3.2

	поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планової діяльності в межах області (областей) не обмежується одним районом	громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району
Вплив на третину і більше областей України Чотири і більше громадських слухань	Поширюється на третину і більше областей України (вісім і більше)	громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також у обласних центрах третини областей, на які поширюється вплив планованої діяльності і додатково в м. Київ

Проведення повторних громадських слухань відбувається не раніше ніж через п'ять робочих днів після офіційного оприлюднення оголошення про проведення повторних громадських слухань. Оприлюднення оголошення про проведення повторних громадських слухань відбувається у той самий спосіб, що і оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Зміст оголошення про проведення повторних громадських слухань включає всю інформацію, що наводилася в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, із зазначенням дати, часу і місця проведення повторних громадських слухань.

Організатор громадських слухань забезпечує запис громадського слухання із застосуванням засобів аудіо- та/або відеофіксації. Аудіо-та/або відеозапис є невід'ємною частиною протоколу громадських слухань.

Громадські слухання проводяться під головуванням організатора громадських слухань, який зобов'язаний:

- визначати регламент громадських слухань;
- відкривати громадські слухання (представляти головуючого та

суб'єкта господарювання, плановану діяльність, щодо якої проводяться громадські слухання);

- оголошувати порядок денний згідно з регламентом громадських слухань;

- інформувати про ведення аудіо- та/або відеозапису громадських слухань, про порядок ведення протоколу громадських слухань, подання усних та письмових зауважень і пропозицій під час громадських слухань;

- надавати можливість суб'єктові господарювання викласти основні відомості щодо планованої діяльності та положення звіту з оцінки впливу на довкілля, які виносяться на обговорення, та проблемні питання, що заслуговують на увагу громадськості;

- надавати можливість представникам громадськості ставити запитання суб'єкту господарювання, присутнім експертам та спеціалістам та висловити свою думку;

- забезпечувати ведення обговорення, подання пропозицій та зауважень громадськості з дотриманням регламенту;

- підбивати підсумки громадських слухань та інформувати учасників громадських слухань про те, в який спосіб враховуватимуться зауваження та пропозиції громадськості уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом.

Хід та результати громадських слухань оформлюються протоколом громадських слухань (додаток 3), який підписується головуючим на громадських слуханнях. Громадські слухання розпочинаються з доповіді головуючого, який коротко інформує присутніх про суть питань, що повинні бути обговорені, про склад учасників та порядок і регламент громадських слухань. Головуючий також повідомляє присутнім інформацію, надану суб'єктом господарювання, щодо оприлюднення ним оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, а також щодо розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля для ознайомлення у місцях, доступних для громадськості. Наступним після організатора громадських слухань виступає суб'єкт господарювання, який є замовником планованої діяльності.

Доповідь суб'єкта господарювання повинна містити:

- короткий опис планованої діяльності;
- основні положення та висновки звіту з оцінки впливу на довкілля;

- інформацію про можливий негативний вплив на довкілля;
- заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому

числі (за можливості) компенсаційні заходи;

- зміст зауважень і пропозицій громадськості, що надійшли до початку громадських слухань;

- інші відомості щодо планованої діяльності, визначені суб'єктом господарювання.

У разі необхідності після суб'єкта господарювання за його пропозицією виступають інші співдоповідачі, експерти або спеціалісти. Після доповідей головуючий надає учасникам громадських слухань можливість поставити доповідачам запитання. Суб'єкт господарювання зобов'язаний забезпечити надання відповідей на запитання громадськості в усній формі під час громадських слухань із внесенням їх до протоколу громадських слухань або в письмовій формі після їх закінчення. Суб'єкт господарювання протягом п'яти робочих днів з дня проведення громадських слухань надає письмові відповіді на усі запитання громадськості, на які він не зміг надати відповідь під час громадських слухань.

Відповідь надсилається на адресу особи, що поставила запитання, зазначену в журналі (відомості) реєстрації учасників громадських слухань (додаток 4). У той же строк копії відповідей також надсилаються організаторові громадських слухань для долучення до протоколу громадського слухання. Усім учасникам громадських слухань забезпечуються рівні умови для висловлення своєї думки, подання пропозицій і зауважень.

З метою забезпечення належного проведення громадських слухань учасники громадських слухань реєструються у журналі (відомості) виступів учасників громадських слухань (додаток 5), а порядок виступів визначається відповідно до записів у зазначеному журналі (відомості). Регламент громадських слухань розраховується також з урахуванням можливості для виступів учасників громадських слухань, не зареєстрованих у журналі (відомості).

Усі пропозиції і зауваження, подані під час громадських слухань в усній формі, фіксуються у протоколі громадських слухань. Письмові пропозиції та зауваження, що подаються в ході громадських слухань, реєструються у журналі (відомості) реєстрації письмових зауважень та пропозицій за формою (додаток 6) і додаються до протоколу громадських слухань.

У разі необхідності уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган або організатор громадських слухань може запросити представників правоохоронних органів для забезпечення правопорядку під час громадських слухань. Відсутність пропозицій і зауважень громадськості фіксується у відповідному

розділі протоколу громадських слухань. У разі неявки представників громадськості на громадські слухання складається відповідний акт, що підписується головуючим. У такому випадку громадські слухання вважаються такими, що відбулися.

Організатор громадських слухань передає не пізніше ніж через сім робочих днів після проведення громадських слухань уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу підписаний протокол громадських слухань з усіма додатками або акт.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган протягом трьох робочих днів вносить протокол громадських слухань до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля. Розглядаючи звіт з оцінки впливу на довкілля та готуючи висновок з оцінки впливу на довкілля, уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган розглядає, повністю враховує, частково враховує або обгрунтовано відхиляє усі зауваження і пропозиції, отримані в ході громадських слухань та протягом усього строку громадського обговорення.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган складає таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обгрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень і пропозицій.

3.5.2. Звіт про громадське обговорення

Для фіксації перебігу та результатів участі громадськості як обов'язкового елементу процедури оцінки впливу на довкілля уповноважений орган складає звіт про громадське обговорення, який є невід'ємною частиною Висновку із оцінки впливу на довкілля. Уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган забезпечує підготовку звіту про громадське обговорення. Невід'ємною частиною звіту про громадське обговорення є відомості про оприлюднення інформації в порядку та підтвердження такого оприлюднення, перелік матеріалів, наданих на розгляд громадськості, протоколи громадських слухань, усі отримані письмові зауваження і пропозиції громадськості, а також таблиця із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обгрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій. Звіт про громадське обговорення вноситься до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля не пізніше строку. Вимоги до змісту та форми звіту про громадське обговорення встановлюються уповноваженим центральним органом.

Звіт про громадське обговорення [21] служить джерелом інформації про виконання уповноваженим органом своїх обов'язків по забезпеченню участі громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля. Також звіт про громадське обговорення також є «відповіддю» на зауваження і пропозиції громадськості, адже саме у ньому вміщується інформації про розгляд, врахування чи відхилення кожного поданого громадськістю зауваження чи пропозиції. Зауваження і пропозиції громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля необхідно розглядати і враховувати у порядку і строки, передбачені Законом України «Про оцінку впливу на довкілля». Уповноважений орган не надає індивідуальні відповіді на зауваження і пропозиції громадськості. Вони вміщуються у звіті про громадське обговорення, який готується протягом 25 робочих днів з моменту завершення строку громадського обговорення. Форма звіту про громадське обговорення планованої діяльності додається в додатку 7.

3.6. Структура висновку з оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності з урахуванням висновку з оцінки впливу на довкілля

Висновок з ОВД – є документом дозвільного характеру, яким виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи), передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності або визначає її допустимість та екологічні умови її провадження.

На відміну від висновку державної екологічної експертизи, який базувався в основному на проектній документації та матеріалах ОВНС, висновок із оцінки впливу на довкілля у рівній мірі враховує також пропозиції і зауваження громадськості та інших державних органів, а також базується на власних експертних знаннях уповноваженого органу. Іншими словами, якщо висновок екологічної експертизи по суті погоджувався або не погоджувався із проектними рішеннями і природоохоронними заходами, запропонованими проектантом, то

висновок із оцінки впливу на довкілля, обґрунтовуючи допустимість планованої діяльності, може у екологічних умовах її провадження, до прикладу:

- затвердити окремі проектні рішення чи технічні параметри планованої діяльності, відмінні від запропонованих проектантом;
- передбачити інші чи додаткові природоохоронні заходи.

У виключних випадках Закон навіть дозволяє уповноваженому органу погодити варіант (альтернативу) планованої діяльності, відмінний від обраного суб'єктом господарювання. Таким чином, роль природоохоронного органу у процедурі оцінки впливу на довкілля значно розширилася у порівнянні із процедурою державної екологічної експертизи.

При підготовці висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган розглядає та бере до уваги звіт з оцінки впливу на довкілля та звіт про громадське обговорення. Також уповноважені органи, які проводять процедуру ОВД можуть застосовувати механізми міжвідомчого та внутрівідомчого консультування, і при підготовці висновку із оцінки впливу на довкілля використовувати також інформацію, що надійшла в результаті таких консультацій.

Розглядаючи матеріали, зібрані в процесі оцінки впливу на довкілля, уповноважений орган оцінює:

1) вплив планованої діяльності на довкілля, зокрема оцінює величину та масштаби такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи);

2) передбачені заходи, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, та визначає недопустимість провадження планованої діяльності («негативний висновок») або допустимість планованої діяльності та екологічні умови її провадження («позитивний висновок»).

Таким чином, «негативний» висновок із оцінки впливу на довкілля забороняє реалізацію планованої діяльності у формі територіальних і технологічних рішень, запропонованих суб'єктом господарювання, а «позитивний» висновок – закріплює обов'язкові мінімальні «екологічні параметри» планованої діяльності, які не можуть знижуватися на

наступних стадіях проектування, під час будівництва чи експлуатації об'єкта.

Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови провадження планованої діяльності є обов'язковими. Висновок з оцінки впливу на довкілля враховується при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності та може бути підставою для відмови у видачі рішення про провадження планованої діяльності.

В описовій частині висновку з оцінки впливу на довкілля наводиться інформація про (додаток 8):

- 1) здійснену процедуру оцінки впливу на довкілля;
- 2) врахування звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 3) враховані та відхилені зауваження та пропозиції, що надійшли під час громадського обговорення.

У висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган:

- 1) зазначає тип, основні характеристики та місце провадження планованої діяльності;
- 2) визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності;
- 3) встановлює умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- 4) встановлює умови щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- 5) встановлює умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків;
- 6) встановлює умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, щодо якої здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу;
- 7) якщо з оцінки впливу на довкілля випливає необхідність:
 - здійснення компенсаційних заходів - покладає обов'язок із здійснення таких заходів;
 - запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження, а також моніторингу впливу планованої діяльності на довкілля - покладає обов'язок із здійснення відповідних дій;
 - здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проектування - визначає строки та обґрунтовує вимоги щодо її здійснення; додаткова оцінка впливу на довкілля здійснюється за процедурою;

– здійснення післяпроектного моніторингу - визначає порядок, строки та вимоги до його здійснення.

Якщо з оцінки впливу на довкілля з розглянутих виправданих альтернативних варіантів виявляється екологічно обгрунтованим варіант, відмінний від запропонованого суб'єктом господарювання, за письмовою згодою із суб'єктом господарювання у висновку з оцінки впливу на довкілля зазначається погоджений варіант здійснення планованої діяльності.

Висновок з оцінки впливу на довкілля надається суб'єкту господарювання безоплатно протягом 25 робочих днів з дня завершення громадського обговорення, а в разі здійснення процедури оцінки транскордонного впливу - з дня завершення цієї процедури та затвердження рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля. До висновку з оцінки впливу на довкілля додається звіт про громадське обговорення.

Уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган оприлюднює висновок з оцінки впливу на довкілля протягом трьох робочих днів з дня його прийняття, та протягом цього ж строку вносить його до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.

Висновок з оцінки впливу на довкілля передається з Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва інформаційно-телекомунікаційними засобами в електронній формі у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

Висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу через п'ять років у разі, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності. Якщо до отримання рішення про провадження планованої діяльності внесено зміни до проектної документації чи зміни до законодавства, які вимагають зміни екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, оцінка впливу на довкілля здійснюється повторно.

Висновок з оцінки впливу на довкілля та інші результати оцінки впливу на довкілля протягом п'яти років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності можуть бути використані для отримання інших документів дозвільного характеру, передбачених законодавством, за умови що вони не передбачають встановлення (затвердження) змін у діяльності, затверджених (схвалених) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження.

Згідно з вимогами закону про ОВД, інформація про висновок з

оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їх прийняття) оприлюднюється суб'єктом господарювання протягом трьох робочих днів з дня їхнього отримання суб'єктом господарювання шляхом опублікування у друкованих ЗМІ та розміщення у загальнодоступних місцях, як це передбачено для повідомлення і оголошення. На цьому останньому етапі мова іде не про опублікування повних текстів документів, а лише інформації про них (із зазначенням органу, номера та дати їх прийняття). Здійснюючи таке оприлюднення рекомендовано також зазначати інформацію, де можна ознайомитися із повним текстом висновку із ОВД чи рішення про провадження планованої діяльності, до прикладу, даючи вказівку на реєстр із ОВД чи інший ресурс

3.6.1. Експертні комісії з оцінки впливу на довкілля

Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України створено порядок ведення реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля [22]. Даний порядок, розроблений на виконання статті 10 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», визначає правові засади та процедуру ведення реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля (далі – Реєстр), встановлює вимоги і порядок внесення інформації до Реєстру. Реєстр – це система збору, накопичення, систематизації та зберігання інформації про експертів з оцінки впливу на довкілля, з числа яких призначаються члени експертних комісій з оцінки впливу на довкілля.

Реєстр ведеться з метою забезпечення:

- централізованого накопичення, систематизації та зберігання інформації про експертів з оцінки впливу на довкілля на регіональному та державному рівнях, з числа яких призначаються члени експертних комісій з оцінки впливу на довкілля;
- забезпечення доступності інформації про наявних експертів з оцінки впливу на довкілля, які можуть залучатися уповноваженим центральним органом та уповноваженими територіальними органами до процедур оцінки впливу на довкілля.

Міндовкілля є відповідальним за належне ведення Реєстру, та:

- визначає організаційні та методологічні засади ведення Реєстру;
- організовує створення системи збирання та накопичення інформації, що надається кандидатами на включення до Реєстру;
- використовує інформацію Реєстру для виконання повноважень, визначених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля»;

- забезпечує технічне функціонування Реєстру, збереження даних і їх захист від несанкціонованого доступу та руйнування;
- здійснює інші повноваження, необхідні для функціонування Реєстру та отримання інформації з нього.

Реєстр ведеться українською мовою та в електронній формі, а оприлюднення інформації Реєстру здійснюється в мережі Інтернет через офіційну веб-сторінку Міндовкілля. Внесення відомостей до Реєстру є безкоштовним.

До Реєстру не можуть включатися особи, які:

- є авторами (виконавцями) звітів з оцінки впливу на довкілля, а також особи, відомості про яких внесені до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;
- за рішенням суду визнані недієздатними або дієздатність яких обмежена, мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку за вчинення адміністративного правопорушення накладено стягнення у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Експертом з оцінки впливу на довкілля може бути особа, яка відповідає Кваліфікаційним вимогам до експертів з оцінки впливу на довкілля. Для включення до Реєстру, заявник подає в паперовому або електронному виді до Міндовкілля заяву за формою (додаток 9). До заяви додаються:

- 1) копії паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків (не подається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовляються від реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті);
- 2) копія (копії) документа (документів) про освіту;
- 3) копії документів про трудову діяльність та досвід роботи за фахом;
- 4) коротке резюме досвіду у сфері спеціальних знань із зазначенням основних досягнень та інформації, що заявник не є автором (виконавцем) звітів з оцінки впливу на довкілля для розміщення в Реєстрі.

Подані документи реєструються Міндовкілля в установленому законодавством порядку. Документи, подані заявником для включення до Реєстру, розглядаються на засіданні Кваліфікаційної комісії з формування реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля (далі – Кваліфікаційна комісія). Склад Кваліфікаційної комісії затверджується

наказом Міндовкілля та складається з голови, членів комісії, а також технічного секретаря (має бути не менше семи осіб, і не може бути парним числом). Голова Кваліфікаційної комісії – заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України відповідно до розподілу функціональних повноважень. До складу Кваліфікаційної комісії входять представники структурного підрозділу Міндовкілля, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері оцінки впливу на довкілля, та два уповноважених представники від громадської ради при Міндовкілля. До роботи Кваліфікаційної комісії можуть залучатися представники інших структурних підрозділів Міндовкілля.

Кваліфікаційні комісії проводять свої засідання за необхідності, але не рідше одного разу на квартал. За відсутності заяв про включення до Реєстру, скарг на експертів з оцінки впливу на довкілля чи інших відомостей, що свідчать про наявність підстав для виключення експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру, засідання Комісії не проводяться. Інформація про осіб, що подали заяви на включення до Реєстру, осіб пропонує до виключення з Реєстру, порядок денний та дата чергового засідання Кваліфікаційної комісії оприлюднюються на офіційній веб-сторінці Міндовкілля у мережі Інтернет не пізніше, ніж за десять робочих днів до засідання Кваліфікаційної комісії. Засідання Комісії проводяться в режимі онлайн трансляції через мережу Інтернет. Рішення, прийняті Кваліфікаційною комісією, оформляються протоколом, який затверджується наказом Міндовкілля та у строк, що не перевищує трьох робочих днів з дня засідання Кваліфікаційної комісії, оприлюднюється на офіційній веб-сторінці Міндовкілля у мережі Інтернет.

Кваліфікаційна комісія повідомляє заявника/експерта з оцінки впливу на довкілля про прийняте рішення письмово протягом семи робочих днів з дати прийняття такого рішення. У рішеннях про відмову у включенні кандидата до Реєстру, про виключення експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру та про відмову у виключенні експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру зазначаються мотивовані підстави такого рішення.

Рішення про відмову у включенні кандидата до Реєстру приймається у таких випадках:

- 1) невідповідність заяви та документів, що додаються до неї, вимогам законодавства України;
- 2) подання документів, передбачених цим Порядком, не в повному обсязі;
- 3) подання недостовірної інформації;
- 4) невідповідність заявника Кваліфікаційним вимогам до експертів з

оцінки впливу на довкілля;

5) невідповідність заявника вимогам пункту 12 Порядку;

6) наявність чинного рішення Комісії про виключення експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру, прийнятого протягом останніх п'яти років.

Виключення експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру відбувається за рішенням Кваліфікаційної комісії у разі:

1) надходження заяви від експерта з оцінки впливу на довкілля про виключення його з Реєстру;

2) виявлення, що експертом з оцінки впливу на довкілля подано недостовірні відомості до Реєстру;

3) невиконання чи неналежне виконання обов'язків експерта з оцінки впливу на довкілля у складі експертної комісії з оцінки впливу на довкілля;

4) порушення експертом з оцінки впливу на довкілля вимог пункту 12 Порядку;

5) набрання законної сили обвинувальним вироком суду;

6) смерті експерта з оцінки впливу на довкілля.

У разі необхідності оновити чи внести до Реєстру додаткову інформацію про себе експерти з оцінки впливу на довкілля подають відповідну заяву на ім'я голови Кваліфікаційної комісії. Технічний секретар Кваліфікаційної комісії вносить відповідну інформацію до Реєстру. Реєстр ведеться за формою, наведеною у додатку 10. Реєстр у формі зведеної таблиці оприлюднюється на офіційній вебсторінці Міндовкілля. Інформація у Реєстрі оновлюється у строк, що не перевищує трьох робочих днів з дня засідання Кваліфікаційної комісії.

3.6.2. Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності

Завершальним етапом оцінки впливу на довкілля є врахування її результатів під час прийняття відповідним органом рішення про провадження планованої діяльності. Даний термін є збірним. Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» рішення про провадження планованої діяльності є документом дозвільного характеру або іншим актом органу державної влади чи місцевого самоврядування, яке є підставою для початку її провадження та встановлює параметри та умови провадження планованої діяльності.

Значення висновку із оцінки впливу на довкілля полягає у тому, що в процесі прийняття рішення про провадження планованої діяльності цим документом визначається її екологічна допустимість чи

недопустимість, а також в разі допустимості встановлюються обов'язкові екологічні умови провадження такої діяльності.

Висновок про недопустимість планованої діяльності є підставою для відмови суб'єкту господарювання у видачі йому рішення про провадження планованої діяльності. Висновок про допустимість планованої діяльності із оцінки впливу на довкілля формує екологічну складову рішення про провадження планованої діяльності, відсилаючи до екологічних умов у висновку, або безпосередньо включаючи їх до свого тексту.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, приймаючи рішення про провадження планованої діяльності, зобов'язані врахувати висновок з оцінки впливу на довкілля. У рішенні про провадження планованої діяльності зазначається, що екологічні умови провадження планованої діяльності визначені у висновку з оцінки впливу на довкілля. За рішенням органу державної влади або органу місцевого самоврядування рішення про провадження планованої діяльності може включати екологічні умови провадження планованої діяльності. Якщо після ухвалення висновку з оцінки впливу на довкілля законодавством не передбачається прийняття рішення про провадження планованої діяльності для початку її провадження, висновок з оцінки впливу на довкілля, у якому визначено допустимість провадження планованої діяльності, вважається рішенням про провадження планованої діяльності.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування оприлюднюють інформацію про рішення про провадження планованої діяльності протягом трьох робочих днів з дня його прийняття та забезпечують громадськості можливість ознайомлення з ним. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності надають інформацію про нього уповноваженим органам, які ухвалювали висновок з оцінки впливу на довкілля. Інформація про рішення про провадження планованої діяльності вноситься уповноваженими органами до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля протягом трьох робочих днів з дня її отримання.

3.6.3. Ознайомлення з процедурою оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля або відмови у видачі висновку

Однією із характерних рис сучасної моделі оцінки впливу на довкілля є реальні можливості адміністративного та судового оскарження висновку для громадськості. При розробці закону, автори

забезпечили не лише активну участь представників громадськості, але дали їм можливість оскарження рішень та діянь, що приймаються/вчиняються в ході процедури ОВД. Саме тому, згідно з Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності, а також інші рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади або органів місцевого самоврядування у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля можуть бути оскаржені будь-якою фізичною чи юридичною особою в судовому порядку.

Порушення процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, в тому числі в частині участі громадськості, безпідставне та необґрунтоване неврахування чи неналежне врахування результатів участі громадськості, можуть бути достатніми підставами для скасування висновку з оцінки впливу на довкілля та/чи рішення про провадження планованої діяльності в судовому порядку

Суд може касувати видані суб'єкту господарювання висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності якщо було доведено, що порушено права на участь громадськості. Це означає, що будь-яка людина, незалежно від місця її проживання, чи будь-яка неурядова організація, незалежно від місця реєстрації, може звернутися до суду і вимагати скасування дозвільних документів, виданих за результатами оцінки впливу на довкілля, якщо вона вважає, до прикладу, що суб'єкт господарювання не здійснив належного інформування громадськості чи то на етапі опублікування повідомлення, чи оголошення, не забезпечив належного доступу громадськості до звіту із ОВД, не врахував належним чином зауваження і пропозиції громадськості щодо змісту та рівня деталізації звіту з ОВД чи вчинив інші порушення своїх обов'язків у сфері забезпечення участі громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля.

3.6.4. Відмови у видачі висновків з оцінки впливу на довкілля

Висновок про оцінку впливу на довкілля є дозвільним документом, і Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» не передбачає підстав для відмови у видачі даного висновку. Проте, підстави для відмови у видачі документа дозвільного характеру відображенні в Законі України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», а саме:

- подання суб'єктом господарювання неповного пакета документів, необхідних для одержання документа дозвільного характеру, згідно із встановленим вичерпним переліком;
- виявлення в документах, поданих суб'єктом господарювання,

недостовірних відомостей;

– негативний висновок за результатами проведених експертиз та обстежень або інших наукових і технічних оцінок, необхідних для видачі документа дозвільного характеру.

Законом можуть встановлюватися інші підстави для відмови у видачі документа дозвільного характеру. Відмова у видачі документа дозвільного характеру за підставами, не передбаченими законами, не допускається.

3.7. Процедура здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля та схвалення результатів такої оцінки

Планована діяльність, яка може мати значний негативний транскордонний вплив на довкілля, підлягає оцінці транскордонного впливу на довкілля відповідно до міжнародних договорів України до прийняття рішення про провадження такої планованої діяльності. Транскордонна оцінка впливу на довкілля здійснюється за рішенням Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України на підставі наявної інформації про плановану діяльність або звернення іноземної держави з урахуванням вимог міжнародних договорів України. Під час розгляду та визначення можливого значного негативного транскордонного впливу на довкілля беруться до уваги масштаби планованої діяльності, місце її провадження, а також можливі наслідки

Залежно від місця провадження планованої діяльності транскордонна оцінка впливу на довкілля здійснюється:

- 1) за процедурою держави походження – щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території України;
- 2) за процедурою зачепленої держави – щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території іноземної держави.

Держава походження та зачеплена держава узгоджують питання про тривалість консультацій щодо планованої діяльності.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України визначає наявність підстав для здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля згідно з міжнародними договорами України (у тому числі наявність значного негативного транскордонного впливу на довкілля) та приймає рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля за процедурою держави походження в разі:

- 1) коли суб'єктом господарювання в повідомленні про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, зазначено інформацію про наявність підстав для здійснення транскордонної

оцінки впливу на довкілля;

2) коли на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля обласною, Київською та Севастопольською міською державною адміністрацією (відповідним підрозділом з питань екології та природних ресурсів), органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів (далі - уповноважений територіальний орган) чи Міндовкіллям виявлено, що планована діяльність може мати значний негативний транскордонний вплив на довкілля;

3) отримання звернення іноземної держави стосовно необхідності здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля планованої діяльності.

При здійсненні оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження уповноважений центральний орган протягом трьох робочих днів з дня прийняття відповідного рішення офіційно оповіщає державу, довкілля яких може зазнати значного негативного транскордонного впливу. Оповіщення містить інформацію про плановану діяльність, у тому числі наявну інформацію про її можливий транскордонний вплив, можливе рішення та процедуру оцінки транскордонного впливу на довкілля планованої діяльності. В оповіщенні зазначається строк, що надається зачепленій державі для надання відповіді щодо участі в оцінці транскордонного впливу на довкілля, який не може становити менше 30 днів. Цей строк починає обраховуватися з дня отримання оповіщення зачепленою державою.

Уповноважений центральний орган припиняє процедуру оцінки транскордонного впливу на довкілля у випадках:

- відмова всіх зачеплених держав брати участь у оцінці транскордонного впливу на довкілля;
- відсутність відповіді зачеплених держав у встановлений строк щодо участі в оцінці транскордонного впливу на довкілля.

При здійсненні оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надаються уповноваженим центральним органом. В таких випадках звіт з оцінки впливу на довкілля має включати оцінку транскордонного впливу (розділ щодо оцінки транскордонного впливу), а звіт про громадське обговорення – розділ щодо громадського обговорення громадськістю інших держав. До звіту з оцінки впливу на довкілля додаються протоколи (листи) як результат консультацій із зачепленою державою (державами).

Суб'єкт господарювання має забезпечити:

- підготовку та переклад проєкту оповіщення зачеплених держав;
- переклад звіту з оцінки впливу на довкілля іноземною мовою (мовами)
- переклад іншої необхідної документації, що визначаються у кожному конкретному випадку уповноваженим центральним органом.

Уповноважений центральний орган проводить консультації із зачепленою державою (державами), а також спільно із зачепленими державами забезпечує громадське обговорення громадськістю цих держав планованої діяльності та звіту з оцінки впливу на довкілля.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України рекомендує перелічувати всі держави навколо України, які підписали угоду ЄСПО, якщо йдеться про якийсь серйозний транскордонний вплив. Повідомлення про планову діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля потрібно завантажити відразу на двох мовах: українській та англійській.

Розробникам необхідно відразу писати супровідний лист-звернення до Міністерства, щоб вказувалися строки громадського обговорення державами, наприклад 3 місяці, бо може виникнути випадок того, що процедура затягнеться на роки. Після цього Міністерство направляє Повідомлення всім зачепленим державам з проханням надати обсяг інформації, яка має бути відображена у Звіті відповідно до їх вимог і розпочати Консультації.

Процедура проведення консультацій включає такі основні стадії:

- оповіщення зачеплених країн.
- підготовка документації з оцінки впливу на навколишнє середовище.
- консультації між зачепленими країнами.
- прийняття остаточного рішення.

Відповідальність за це несе призначена Наказом особа в Міністерстві, яка реалізує роботу з зачепленими державами, здійснює листування і виконання міжнародних зобов'язань, відповідно до вимог Орхуської конвенції.

Для зачепленої країни та громадськості зачепленої території має бути забезпечена можливість висловити свою точку зору та надати зауваження щодо запропонованого проєкту. Остаточне рішення щодо запропонованого проєкту має належним чином враховувати такі зауваження, а остаточне рішення необхідно повідомити зачепленій країні та громадськості. Паралельно з цим потрібно проводити громадські обговорення Звіту у декількох областях України, які зазнають впливу. Тільки після цього, підприємство може отримати

Висновок з оцінки впливу на довкілля.

Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля схвалюється Міжвідомчою координаційною радою з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, склад та порядок діяльності якої визначаються Кабінетом Міністрів України, та є обов'язковим для виконання на території України. Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля після схвалення Міжвідомчою координаційною радою з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті затверджується уповноваженим центральним органом та є невід'ємною частиною висновку з оцінки впливу на довкілля.

Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля оприлюднюється та вноситься уповноваженим центральним органом до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля. Уповноважений центральний орган повідомляє всі зачеплені держави про рішення про провадження планованої діяльності, що підлягала оцінці транскордонного впливу на довкілля, та оприлюднює інформацію про нього на своєму офіційному веб-сайті в мережі Інтернет.

Участь України в оцінці транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави забезпечується уповноваженим центральним органом та передбачає:

- 1) направлення звернення іноземній державі стосовно необхідності здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- 2) надання відповіді на оповіщення із зазначенням зацікавленості (незацікавленості) брати участь в оцінці транскордонного впливу на довкілля;
- 3) участь у консультаціях між державою походження та іншими зачепленими державами щодо наданих матеріалів оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- 4) організацію спільно з іншими заінтересованими державами участі громадськості;
- 5) інші дії та заходи відповідно до закону та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Уповноважений центральний орган оприлюднює своє рішення про здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави, сприяє громадському обговоренню матеріалів оцінки транскордонного впливу на довкілля та їх врахуванню, а також повідомляє громадськість про рішення про провадження планованої

діяльності. З метою поліпшення управління процедурою оцінки транскордонного впливу на довкілля можуть утворюватися тимчасові або постійно діючі спільні органи з іншими державами. Статус і порядок функціонування таких органів визначаються відповідними двосторонніми чи багатосторонніми угодами.

3.8. Формулювання умов та процедура здійснення післяпроектного моніторингу

Післяпроектний моніторинг (ОВД) – комплексна система регламентованих періодичних безперервних, довгострокових спостережень, з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення.

Завданням післяпроектного моніторингу є спостереження за станом і впливом діяльності на довкілля та здоров'я людини для визначення додаткових компенсаційних заходів. В стаття 13 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» охарактеризовано основні засади післяпроектного моніторингу довкілля. Дана стаття передбачає проведення суб'єктами господарювання післяпроектного моніторингу, що має на меті виявити будь-які відхилення і невідповідності у передбачуваній глибині впливу та дієвості дій з мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Такий моніторинг містить в собі різнобічні спостереження за змінами, що відбуваються в довкіллі пов'язаних з діяльністю людини. Він є цілісною системою заходів, що покликана інформувати про зміну параметрів, що несуть в собі зміни в навколишнє середовище і по мірі можливостей передбачати їх.

Післяпроектний моніторинг впливу рекомендується планувати як систему регулярних спостережень за встановленою програмою, яка включає:

- 1) періодичні або регулярні вимірювання фактичних рівнів впливу на фактори та об'єкти довкілля з використанням прямих (інструментальних) вимірювань і спостережень;
- 2) визначення прогностичних рівнів;
- 3) оцінку наслідків виходячи з фактичних і прогностичних рівнів;
- 4) виявлення незареєстрованих впливів (які не були оцінені під час здійснення ОВД).

Висновком з оцінки впливу на довкілля, передбачено, що суб'єкт господарювання забезпечує здійснення післяпроектного моніторингу з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню

довкілля та його зменшення. У висновку з оцінки впливу на довкілля визначаються порядок, строки і вимоги до здійснення післяпроектного моніторингу. За результатами післяпроектного моніторингу, за потреби, суб'єкт господарювання та уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган узгоджують життя додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

Післяпроектний моніторинг планованої діяльності є складовою висновку з оцінки впливу на довкілля та обов'язковим до виконання суб'єктом господарювання. Суб'єкт господарювання зобов'язується провести післяпроектний моніторинг, в суворо зазначеному порядку та у визначені терміни, якщо це передбачено у висновку з ОВД. У разі звернення за новим рішенням про провадження планованої діяльності процедура оцінки впливу на довкілля здійснюється повторно, з урахуванням виявленої інформації.

Нездійснення післяпроектного моніторингу може призвести до:

- скасування рішення про провадження планованої діяльності;
- здійснення повторної процедури оцінки впливу на довкілля;
- тимчасової заборони (зупинення) та припинення діяльності підприємства;

З аналізу висновків з ОВД, розміщених в Єдиному реєстрі, випливає відсутність уніфікованих підходів щодо показників, періодичності післяпроектного моніторингу та форм звітування. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» передбачає регулювання впливу на довкілля під час реалізації планованої діяльності двома інструментами:

- складання програми моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності;
- складання за потреби планів післяпроектного моніторингу

Обставини, за яких вони настають та вимагають складання планів післяпроектного моніторингу, законодавець не визначає. Законом передбачається, що програми моніторингу та плани післяпроектного моніторингу зазначаються у висновку з оцінки впливу на довкілля. Зокрема, якщо з оцінки впливу на довкілля випливає необхідність у висновку зазначається:

- моніторинг впливу планованої діяльності на довкілля;
- здійснення післяпроектного моніторингу із зазначенням порядку, строків та вимог до його здійснення.

Також законодавець не визначає вимоги до такої необхідності та критерії настання таких обставин. Аналіз висновків з оцінки впливу на довкілля, розміщених у реєстрі, дає підстави стверджувати, що

уповноважений орган у кожному конкретному випадку в межах одного виду планованої діяльності визначає різні компоненти довкілля, які підлягають контролю, періодичність такого контролю та строки звітування.

Проведення післяпроектного моніторингу здійснюється такими етапами:

1) підготовка програми моніторингу та плану післяпроектного моніторингу (з врахуванням вимог висновку з оцінки впливу на довкілля відповідної планованої діяльності);

2) погодження із замовником та територіальним управлінням графіку проведення моніторингових досліджень;

3) проведення комплексних досліджень (з врахуванням вимог висновку з оцінки впливу на довкілля, при потребі – із залученням зацікавлених сторін):

- ґрунтів (якісний та кількісний аналіз);
- води (питної, стічної, зворотної, поверхневих і підземних вод);
- викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- факторів фізичного впливу (шум, вібрація, іонізуюче випромінювання);
- впливу на флору та фауну (орнітологічні, іхтіологічні дослідження та спостереження)
- впливу від здійснення планованої діяльності під час будівництва;
- впливу від здійснення планованої діяльності в експлуатаційний період.

4) розробка звіту післяпроектного моніторингу для подачі до уповноваженого органу;

5) розробка плану заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля (у разі, коли під час моніторингу виявлено значний негативний вплив цієї діяльності на життя і здоров'я населення чи довкілля).

У Програму моніторингу рекомендується включати:

– моніторинг і виробничий контроль усіх впливів, оцінених під час здійснення ОВД як значні (за величиною та інтенсивністю), середньо- і довготривалі (тривалістю три і більше років), які з високою ймовірністю будуть поширюватися за зовнішню межу санітарно-захисної зони (у випадках її встановлення) або території планованої діяльності, а також впливів, щодо яких виникли труднощі в їх оцінці;

– моніторинг ефективності і контроль реалізації заходів із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення,

обмеження або компенсації значних впливів на довкілля;

- інші необхідні завдання.

Рекомендується розробляти Програму моніторингу у консультаціях з тими самими експертами, що були залучені до досліджень поточного стану довкілля. Плануючи тривалість виконання Програми, рекомендується враховувати період провадження планованої діяльності і швидкість, з якою згасатимуть (усуватимуться) негативні впливи на довкілля внаслідок реалізації передбачених заходів та/ або по завершенню планованої діяльності.

Періодичність здійснення вимірювань і спостережень у ході виконання Програми моніторингу рекомендується визначати з урахуванням:

- а) природи факторами довкілля;
- б) специфіки планованої діяльності (об'єкта);
- в) специфіки місцевих природних і соціально-економічних умов у зоні впливу планованої діяльності;
- г) загальноприйнятої у відповідному законодавстві, у відповідній галузі знань чи професійної діяльності методології здійснення моніторингу атмосферного повітря, поверхневих чи підземних вод, ґрунтів, стану земель і небезпечних геологічних процесів, біорізноманіття.

У Програмі моніторингу рекомендується зазначати:

- спеціальні завдання (цілі), об'єкти моніторингу і виробничого контролю, показники і властивості для здійснення періодичних вимірювань і спостережень (показники-індикатори);
- технічні умови (такі, як контрольні точки, пости, створи або стаціонарні ділянки для здійснення вимірювань і спостережень, період або сезон, частота здійснення вимірювань і спостережень, необхідні технічні засоби, методи (збору даних, вимірювань, оброблення даних).

Додатково, доцільно визначити: порядок консультацій із зацікавленими сторонами, порядок вжиття, якщо за результатами моніторингу впливає така необхідність, додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

При розробці звіту з післяпроектного моніторингу щодо впливу на довкілля планової діяльності рекомендована дотримуватися такої структури:

- цілі, об'єкти і показники згідно з Програмою моніторингу;
- дані про місця і строки здійснення вимірювань і спостережень;
- використані методи і технічні засоби;
- результати (отримані значення показників і властивостей), для

порівняння – цільові (нормативні) показники або показники на базовий стан (до початку планованої діяльності), прогнози (з урахуванням отриманих результатів) і визначення потреби у вжитті додаткових заходів;

– додавати копії результатів вимірювань (прямих інструментальних випробувань), виконаних випробувальними лабораторіями відповідно до Програми.

Суб'єкта господарювання має своєчасно та ефективно інформувати громадськість та органи місцевого самоврядування з аналітичними матеріалами спостережень за станом навколишнього природного середовища і рівнем його забруднення. Таке інформування можна забезпечити шляхом розміщення на офіційному веб-сайті або іншими способами, передбаченими законодавством.

РОЗДІЛ 4. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА КОМПОНЕНТИ ДОВКІЛЛЯ

Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» визначені фактори довкілля, вплив планованої діяльності на які підлягає оцінці: це кліматичні фактори (у тому числі зміна клімату та викиди парникових газів), атмосферне повітря, поверхневі і підземні води, землі і ґрунти, здоров'я населення, ландшафт, флора, фауна, біорізноманіття, природні території та об'єкти, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами.

4.1. Оцінка впливу на якість атмосферного повітря

Відповідно до ст. 31 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та ст. 4 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» нормування у галузі охорони атмосферного повітря проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони атмосферного повітря від забруднення. Також ст. 10 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» передбачає, що підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зобов'язані здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік.

Оцінка впливу на якість атмосферного повітря розглядається в двох напрямках:

- опис поточного стану якості атмосферного повітря;
- опис і оцінка можливого впливу на якість атмосферного повітря.

4.1.1. Опис поточного стану якості атмосферного повітря

При аналізі поточного стану якості атмосферного повітря здійснюють його характеристику на предмет [20]:

1) фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі на території у зоні впливу об'єкта (планованої діяльності) та їх порівняння зі встановленими гігієнічними нормативами якості атмосферного повітря (ГДК, ОБРД);

2) за наявності відповідних спостережень, середньорічних концентрацій та максимальної з разових концентрацій забруднюючих речовин за останній рік;

3) за наявності, даних зі стаціонарних постів спостережень та підфакельних вимірювань. Враховують вимоги до переліків забруднюючих речовин, встановлені згідно з порядком отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.

Для написання розділу Звіту з ОВД, що стосується поточного стану атмосферного повітря використовують інформацію державного моніторингу атмосферного повітря у найближчих пунктах спостережень у зоні впливу та величин фонових концентрацій забруднювальних речовин, визначених у встановленому порядку.

4.1.2. Опис і оцінка можливого впливу на якість атмосферного повітря

Здійснюючи оцінку впливу на атмосферне повітря проводять дослідження в двох напрямках:

- зміна у складі та властивостях атмосферного повітря у зв'язку з провадженням планованої діяльності, з урахуванням її стаціонарних і пересувних джерел викидів;

- ймовірності та величини перевищення встановлених нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря (гігієнічних нормативів) за межами санітарно-захисної зони, у тому числі у житловій забудові та прирівняних до неї зонах.

За рахунок оцінки викидів і моделювання забруднення стаціонарними джерелами здійснюється оцінка впливу на атмосферне повітря. Для кожної забруднюючої речовини проводять оцінку викидів, від усіх ймовірних джерел викидів даної речовини в зоні впливу запроєктованих джерел викидів.

Відповідно до ОНД-86 оцінюють розміри і акцентують увагу на двох категоріях територій [20]:

1) територія навколо джерела викидів, в межах якої розрахункові приземні концентрації забруднюючої речовини складають 1 ГДК і вище або у встановлених випадках – 0,8 ГДК і вище (інакше – територія наднормативних концентрацій);

2) територія навколо джерела викидів, в межах якої приземні концентрації складають 0,25...1 ГДК. Зазначають населені пункти, розміри сельбищної території, зони житлової забудови чи зон відпочинку, природоохоронні території та об'єкти, об'єкти культурної

спадщини, інші вразливі об'єкти, які потрапляють у кожен із двох категорій зони впливу.

У випадках, коли відсутня інформація про всі можливі стаціонарні джерела викидів, що розташовані в зоні впливу, оцінку впливу на якість атмосферного повітря здійснюють за джерелами що знаходяться у відданні суб'єкта господарювання.

Отримані матеріали моделювання викидів від стаціонарних джерел узагальнюють у доступній формі за такою схемою: найменування забруднюючої речовини → встановлені нормативи (ГДК, ОБРД) → фонові концентрації забруднюючих речовин; приземні концентрації забруднюючих речовин у розрахункових точках з урахуванням фону, та їх відносна оцінка (у частках від ГДК); внесок (у відсотках) планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря за кожною із пріоритетних забруднюючих речовин та, за потреби, за іншими забруднюючими речовинами на локальному рівні (у зоні житлової забудови або в зоні відпочинку); розрахована зона впливу джерел викидів за кожною із пріоритетних забруднюючих речовин та, за потреби, за іншими забруднюючими речовинами.

На зовнішній межі санітарно-захисної зони порівнюють матеріали моделювання викидів і приземних концентрацій забруднюючих речовин зі встановленими гігієнічними нормативами і вимогами державних санітарних правил щодо концентрацій шкідливих речовин на меж житлової забудови та (за наявності) курортно-рекреаційної зони.

Вплив на атмосферне повітря оцінюють за внеском планованої діяльності у збільшення концентрацій за однією або декількома забруднюючими речовинами в атмосферному повітрі. Орієнтованим пороговим значенням є внесок 0,25 ГДК і вище, рекомендується, щоб внесок планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря, з урахуванням передбачених заходів зі охорони атмосферного повітря, не досягав порогового значення.

Інформацію про якість атмосферного повітря, метеорологічні характеристики і коефіцієнти для розрахунків розсіювання викидів від стаціонарних джерел отримують за встановленим порядком та ґрунтуючись на дозволи щодо викидів. У випадках, неможливості отримати достовірно виміряних фактичних фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, допускається використовувати дані з стаціонарних постів, але відповідно з державними стандартами щодо правил контролю якості повітря населених пунктів, а також іншими доступними керівництвами з контролю за забрудненням атмосфери.

4.2. Оцінка впливу на поверхневій воді

При здійсненні оцінки впливу на поверхневій воді розглядають такі напрями: 1) характеристика поточного стану поверхневих вод; 2) ймовірні джерела і рівнів впливу на воді від планованої діяльності у зв'язку: з водокористуванням, водовідведенням, хімічним забрудненням, фізичними та біологічними впливами на воді.

Відповідно до Водного законодавства України забороняється здійснення проєктів господарської та іншої діяльності без оцінки їх впливу на стан вод. Якість води водних об'єктів на поточний і планований стани оцінюють на предмет [20]:

- відповідності гігієнічним нормативам якості води;
- екологічним нормативам якості для визначення хімічного стану масиву поверхневих вод;
- нормативам екологічної безпеки водних об'єктів, що використовуються для потреб рибного господарства
- нормативам якості води у водних об'єктах місцевого значення, у разі їх встановлення органами місцевого самоврядування.

Оцінка впливу на поверхневій воді розглядається в двох напрямках:

- опис поточного стану поверхневих вод;
- опис і оцінка можливого впливу на поверхневій воді.

4.2.1. Опис поточного стану поверхневих вод

При оцінці впливу на поверхневій воді досліджують поточний стан зачепленого масиву/або масивів поверхневих вод на місцевому рівні. Для початку визначають територію досліджень, при цьому звертаються до розроблених та затверджених гранично допустимих скидів речовин у водні об'єкти зі зворотними водами та інших нормативів водного законодавства [20]:

1) у разі організованого скидання зворотних (стічних) вод – масив поверхневих вод або його частину у місці (місцях) випуску зворотних вод і на проміжку не менше 1,5 км вниз за течією у водотоках, у водоймах – на акваторії не менше 1,5 км навколо місця скидання, а також у фоновому створі, обраному відповідно до порядку розробки ГДС;

2) у разі організованого забору води – масив поверхневих вод або його частину у місці (місцях) забору;

3) у разі зміни гідроморфологічних показників водного об'єкта, у тому числі появи перешкод у руслі, зміни характеристик водного режиму, морфології русла, берегів чи заплави, – частину масиву

поверхневих вод, яка зазнає прямого і непрямого впливу (наслідків) таких змін згідно з гідрологічними розрахунками;

4) у разі здійснення планованої діяльності в межах визначеної проектом водоохоронної зони, на заплаві, у прибережній захисній смузі, а також у разі прямого примикання території планованої діяльності до прибережної захисної смуги – на проміжку не менше 1,5 км вниз за течією від межі території планованої діяльності (приведеної до берегової лінії) у водотоках, а у водоймах - на акваторії не менше 1,5 км навколо межі території планованої діяльності, а також у створі, обраному в якості фонового.

При аналізі території досліджень отримані матеріали про водні об'єкти наносять на картосхеми територій, і збирають та подають відомості про водотік або водойму, місця забору води для централізованого водопостачання, місця централізованого водокористування для рекреаційних і оздоровчих потреб, рибогосподарські об'єкти, зони (території) водних об'єктів, що охороняються, діючі, недіючі і запроєктовані гідротехнічні споруди та меліоративні системи, водовипуски інших водокористувачів.

При описі водотіку надають наступну інформацію: найменування або найменування відповідної водогосподарської ділянки, площу його водозбірного басейну (або відповідної ділянки басейну), характеристику у місцевих умовах морфологічних параметрів та умов русла, стану прибережної захисної смуги, особливостей заплави та островів (за наявності в межах території планованої діяльності та на акваторії на відстані до 1,5 км навколо), основних даних про водний режим (витрата води та інші розрахункові гідрологічні показники на підставі даних спостережень у контрольних створах або на відповідних гідрологічних постах) та регулювання стоку; наявність правил експлуатації та режиму роботи водного об'єкта; екологічну обстановку у місцевих умовах або на водогосподарській ділянці і напрямки (потреби) спеціального водокористування.

Коли наявні водозабори для централізованого водопостачання населення, лікувальних та оздоровчих потреб, а у їх зонах санітарної охорони здійснюватиметься планована діяльність, подаються картографічні матеріали, кількісну і якісну характеристику водозаборів, а також перелік робіт і заходів планованої діяльності у межах поясів зон санітарної охорони.

Якщо передбачається проектування нового водозабору, то від відповідних органів влади збираються дані щодо сумарної частки забору поверхневих вод по відношенню до прибуткової частини водогосподарського балансу для даної водогосподарської ділянки або

даного водотоку/ водойми. Додаткова, увага приділяється тим водогосподарським ділянкам або водним об'єктам, в межах яких на поточний стан (без планованої діяльності) об'єм води, що забирається для користування, становить понад 25 % поверхневого стоку в замикаючих розрахункових створах цих ділянок в умовах середньої водності та понад 30 % стоку – в маловодні роки. За таких водогосподарських умов подальше збільшення забору води з безповоротним водоспоживанням для цілей планованої діяльності оцінюють на предмет впливу на водність річок та водойм, з урахуванням прогнозу водності та, за необхідності, з визначенням заходів зі збереження водності.

У випадках, коли планованої діяльності передбачає пряме втручання у гідроморфологічні умови середньої або малої річки і регулювання її водного стоку, від відповідних органів влади збираються дані про рівень зарегульованості річки і порівнюються на предмет відповідності положенням водного законодавства щодо регулювання стоку річок і створення штучних водойм.

Якщо планованою діяльністю передбачається скидати зі зворотними водами такі забруднюючі речовини, за якими не здійснюється державний моніторинг вод (на державному, регіональному чи місцевому рівнях), то необхідно забезпечити встановлення вмісту таких речовин у водному об'єкті у зоні змішування та контрольному створі на поточний стан, на підставі репрезентативних за кількістю і часом проб і вимірювань.

Джерелом відомостей про поверхневі водні об'єкти є:

- відомості від суб'єктів державного моніторингу вод, визначених в установленому порядку;
- відкриті дані державного водного кадастру (геопортал Держводагенства тощо);
- для гідрографічних параметрів – джерела, передбачені інструкцією щодо розроблення ГДС, наукові книги, гідрографічні довідники;

Крім того, еколого-гідрологічні вишукування і спеціальні дослідження, вимірювання і відбір проб організують відповідно до керівних нормативних документів щодо метрологічного забезпечення у галузі охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, затверджених Міністерством, методик, прийнятих у державній системі моніторингу вод, державних стандартів. Місце (місця) здійснення вимірювань, спостережень, відбору проб встановлюють згідно з інструкцією щодо порядку розроблення ГДС (у разі скидання зворотних вод) або

визначають з урахуванням думок експертів в межах території обсягу досліджень, визначеної у попередніх пунктах.

4.2.2. Опис і оцінка можливого впливу на поверхневі води

Опис та оцінку ймовірного впливу на поверхневі води проводять на предмет [20]:

- 1) впливу на водність водотоку або водойми;
- 2) фізичних впливів на гідроморфологічні умови водного об'єкта;
- 3) впливу на якість води у водному об'єкті, на перспективи дотримання нормативів якості води у лімітуючих створах (на ближніх рибогосподарських об'єктах, водозаборах централізованого водокористування, у зонах (територіях), що охороняються, уразливих зонах (визначених згідно з Критеріями визначення уразливих та менш уразливих зон));

- 4) впливу на засмічення і замулення водного об'єкта;

- 5) фізичних (гідроморфологічних) впливів, що активізують шкідливу дію вод (руйнування берегів, затоплення, підтоплення та ін.) і пов'язані небезпечні геологічні процеси. Ймовірні впливи на водні екосистеми розглядають у складі оцінки впливу на фауну, флору і біорізноманіття.

При оцінці ймовірного впливу на поверхневі води користуються методологією, прийнятою для розроблення гранично допустимих скидів, а також іншими методологіями, прийнятими у гідрологічних дослідженнях та/ або еколого-гідрологічних вишукуваннях.

4.3. Оцінка впливу на підземні води

Аналіз показників хімічного складу підземних вод на поточний стан та при оцінці впливу здійснюють [20]:

- коли хімічний склад вод у цьому водоносному горизонті з високою ймовірністю зазнає впливу планованої діяльності;

- ґрунтові води залягають на такій глибині від поверхні (звичайно не глибше 10 метрів), що, з урахуванням фільтраційних властивостей вище розташованих перекриваючих порід і рівня небезпеки наземних або підземних об'єктів, зумовлює високу ймовірність хімічного забруднення.

У підземні водоносні горизонти можуть скидатися зворотні, стічні, супутньо-пластові води, проте таке скидання потребує техніко-економічної доцільності та екологічної виправданості. Крім того, до

обґрунтувань вище зазначених скидів можуть додаватися результати спеціальних досліджень.

Оцінка впливу на підземні води розглядається в двох напрямках:

- опис поточного стану підземних вод;
- опис і оцінка можливого впливу на підземні води.

4.3.1. Опис поточного стану підземних вод

При здійсненні аналізу підземних вод на поточний стан розглядають наступні напрями [20]:

1) підземні води (водоносний горизонт), з яких здійснюється забір води;

2) підземні водоносні горизонти, до яких повертаються супутньо-пластові води нафтогазових родовищ або скидаються зворотні води (у тому числі шахтні, кар'єрні і рудникові) чи захоронюються стічні води;

3) ґрунтові чи інші підземні води, що зазнають прямого впливу від об'єктів, передбачених планованою діяльністю, наприклад, від зрошувальних і обводнювальних систем, інших меліоративних систем, водосховищ і каналів, гідротехнічних споруд;

4) ґрунтові води на території планованої діяльності, не перекриті водотривким геологічним шаром, у випадках експлуатації накопичувачів промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів;

5) ґрунтові води, чиї потоки будуть перекриті або змінені (перенаправлені або понижені через дренаж) спеціальними інженерними заходами безпосередньо під час планованої діяльності.

При описі поточний стану підземних вод здійснюють належну характеристику на предмет:

1) найменування водоносного горизонту (горизонтів) за водомісткими породами або ін., глибини залягання підземних вод, літологічного складу і потужності перекриваючих і підстилаючих водотривких відкладів та оцінки у зв'язку з цим природної захищеності підземних вод від забруднення;

2) фільтраційних властивостей водоносних горизонтів (які ймовірно зазнають впливу планованої діяльності);

3) встановленого гідравлічного зв'язку водоносних горизонтів між собою та/ або з поверхневими водами, оцінки ймовірності зв'язку підземних вод з наявними водно-болотними угіддями;

4) показників кількісного стану (потужність водоносного горизонту, статичні рівні вод і режим динамічних рівнів вод);

5) за потреби – показників хімічного стану (фізико-хімічні і хімічні показники якості води) фонові (у свердловинах з даного водоносного горизонту у регіоні, але за межами території планованої діяльності та інших джерел забруднення) і на території планованої діяльності, згідно зі встановленими санітарними нормами чи гігієнічними вимогами та нормативами екологічної безпеки водокористування або галузевими нормативами (в залежності від напрямку використання вод).

Інформацію про стан підземних вод є:

- дані державного моніторингу підземних вод (від суб'єктів державного моніторингу довкілля);
- матеріали інженерно-геологічних вишукувань, у тому числі таких, що проводилися для отримання дозволу на спеціальне водокористування;
- дані інженерно-геологічного моніторингу на спостережних свердловинах (за наявності на діючих об'єктах);
- спеціальні дослідження.

4.3.2. Опис і оцінка можливого впливу на підземні води

Характеристику підземних води при оцінці впливу здійснюють на предмет ймовірності та величини змін режиму і властивостей підземних вод у зв'язку із:

1) забором води та/ або скиданням до них зворотних або супутньо-пластових вод;

2) ймовірним поширенням хімічного або теплового забруднення від розташованих наземних чи підземних об'єктів (будівель, споруд, об'єктів поводження з відходами, складів сировини або продукції);

3) осушувальними, зрошувальними роботами, видобуванням корисних копалин, розкриттям водоносних горизонтів, роботами з рекультивації земель, будівництвом водосховищ, дамб, гребель, інших гідротехнічних споруд, каналів та пов'язаним з цим відведенням дренажних вод або втратами води (на інфільтрацію, випаровування).

Спеціальні гідрогеологічні та інженерно-гідрогеологічні методології, моделювання з використанням ГІС-технологій застосовують для оцінки впливу на підземні води, а при оцінці ймовірності забруднення використовують методологію оцінки ризиків, враховуючи інженерний захист від забруднення (протифільтраційні заходи або ін.).

4.4. Оцінка впливу на надра

Якщо планована діяльність пов'язана з усіма видами користування надрами та прямим втручанням у надра здійснюють оцінку впливу на надра. При характеристиці планованої діяльності, пов'язаної з видами користування надрами, зазначають [20]:

- плановані обсяги видобування корисних копалин або інших видів користування надрами;
- якісну характеристику надр (корисних копалин);
- систему розробки;
- способи (технології) видобування і розкриття згідно з проектом, послідовність (черговість) відпрацювання ділянок, пластів, покладів (якщо цього потребують гірничо-технічні умови);
- відомості про можливість селективної виїмки супутніх корисних копалин;
- засоби механізації та автоматизації, якщо передбачено – схеми збагачення і переробки мінеральної сировини;
- проектні рішення з раціонального використання розкритих та інших порід і відходів виробництва;
- роздільного складування супутніх корисних копалин та відходів виробництва, що можуть бути в майбутньому використані;
- додають умови, встановлені державною експертизою та оцінкою запасів корисних копалин.

Оцінка впливу на надра розглядається в двох напрямках:

- опис поточного стану надр;
- опис і оцінка можливого впливу на надра.

4.4.1. Опис поточного стану надр

При описі поточного стану надр їх характеризують за тими геологічними (інженерно-геологічними) горизонтами, що зазнають прямого впливу планованої діяльності. У характеристиці зазначають геологічну будову, рівні підземних вод і водоносні горизонти, що будуть розкриті, місцеві умови, що сприяють небезпечним геологічним процесам, особливо з початком провадження планованої діяльності.

4.4.2. Опис і оцінка можливого впливу на надра

Оцінку впливу на надра здійснюють на предмет [20]:

- 1) прямих наслідків використання надр, таких, як обсяги вилучення надр і переміщення розкритих та інших порід, розміри кар'єрної

виїмки і відвалів, що виникнуть, обсяги надр, зайнятих захороненням шкідливих речовин, відходів, стічних вод тощо;

2) непрямих наслідків, зокрема, для водоносних горизонтів, що будуть розкриті, або земель і надр, що ймовірно зазнають активізації небезпечних геологічних (інженерно-геологічних) процесів, для ландшафту, що зазнає у довготривалій перспективі змін у рельєфі внаслідок осідання і ущільнення над відпрацьованим простором шахт, для інших експлуатованих і законсервованих гірничих виробок та свердловин;

3) ймовірних умов, що встановляться на території по завершенню планованої діяльності, та оцінка у зв'язку з цим потреби, строків, обсягів і технологій рекультиватії. Наводять розрахункові значення площ і локалізації порушених земель чи надр, величини зрушень і деформацій на підроблюваних територіях.

4.5. Оцінка впливу на землі і ґрунти

Значний вплив на землі і ґрунти може бути при таких випадках планованої діяльності [20]:

- зміни у цільовому призначенні і видах використання земель; у тому числі, що призводять до значного скорочення площ багаторічних насаджень, сіножатей і пасовищ, полезахисних лісосмуг в агроландшафтах та на землях с/г призначення;

- включаючи джерела хімічного забруднення земель у штатному або аварійному режимі: накопичувачі відходів, стічних вод, інших небезпечних речовин; управління небезпечними речовинами у виробничих процесах; продуктопроводи нафтопродуктів чи інших небезпечних речовин; викиди твердих суспендованих частинок з вмістом небезпечних речовин;

- роботи, які призводять до виникнення порушених земель і потреби в рекультиватії;

- роботи на землях, на яких існує родючий шар ґрунту;

- використання ерозійно- та зсувонебезпечних земель;

- меліорація земель, будівництво меліоративних систем;

- видобування корисних копалин (небезпечні геологічні процеси, підроблювані території);

- експлуатація гідротехнічних споруд, водосховищ (підтоплення або затоплення земель);

- діяльність, що активізує процеси ерозії, ущільнення ґрунтів, інші процеси деградації земель;

Оцінка впливу на землі і ґрунти також розглядається в двох напрямках:

- опис поточного стану земель і ґрунтів;
- опис і оцінка можливого впливу на землі і ґрунти.

4.5.1. Опис поточного стану земель і ґрунтів

При описі поточного стану земель на території досліджень звертають увагу на: всі види земельних ділянок, які будуть використовуватися під час різних видів робіт; на розміри санітарно захисної зони; на суміжні земельні ділянки, які мажуть зазнати змін внаслідок діяльності через забруднення або втратити корисні властивості та функції земель через інші порушення; зміни у продуктивності земель та ефективності їх використання за призначенням; зміна економічної та грошової оцінки земель.

Інформацію про стан земель і ґрунти отримують:

- від суб'єктів державного моніторингу земель, а також державного моніторингу у частині проявів ерозійних, інших екзогенних та ендеогенних геологічних процесів, зрощуваних і осушених земель, берегових ліній водних об'єктів, геохімічного стану ландшафтів;
- з Державного земельного кадастру;
- даних кадастрової оцінки земель;
- документації із землеустрою (землевпорядної документації);
- карт крупномасштабних ґрунтових обстежень;
- виконаних експедиціями Держкомзему (за часів Радянського Союзу), що зберігаються у районних земельних відділах (при органах місцевого самоврядування).

Від профільних наукових установ Національної академії наук України можна отримати відомості про фоновий вміст хімічних речовин, за якими встановлено нормативи гранично допустимого забруднення ґрунтів. За потреби, організують еколого-геохімічну зйомку, інші спеціальні ґрунтові вишукування і дослідження.

Поточний стан земель характеризують на предмет [20]:

- категорії і цільового призначення земель та їхніх власників/землекористувачів;
- належності до особливо цінних земель або особливо цінних груп ґрунтів;
- корисних властивостей і функцій земель, пов'язаної з цим продуктивності, дохідності, інших аспектів економічної та грошової оцінки земельних ділянок;

– обмежень у використанні суміжних до території планованої діяльності (прилягаючих щонайменше за однією зі сторін) земельних ділянок (якщо на таких діють певні обмеження – природоохоронні, містобудівні, інші);

– основних природних властивостей земель – їх рельєфу (висоти, тип, форми та елементи, інтенсивність сучасних геоморфологічних процесів), ландшафтів, ґрунтового покриву і ґрунтотвірних порід;

– фактів деградації земель внаслідок антропогенного впливу та негативних природних явищ, наявності ерозійно небезпечних, зсувонебезпечних, деградованих, техногенно забруднених земель та оцінки їх екологічного та еколого-інженерного стану;

– спеціальних об'єктів і споруд, що будуть передані разом із земельною ділянкою у власність/ користування, таких, як геодезичні знаки, протиерозійні та гідротехнічні споруди, мережі зрошувальних і осушувальних систем, охоронювані об'єкти (природно-заповідний фонд, об'єкти культурної спадщини), інші техногенні споруди (трубопроводи та інші інженерні мережі, мережі зв'язку, шахти, колодязі, будівлі або ін.);

– для об'єктів підвищеної небезпеки – місцеву або регіональну структурно-тектонічну обстановку.

В описі земель на поточний стан, при будівництві будівель і споруд також характеризують загальні інженерно-геологічні та геологічні умови, у тому числі несприятливі. У випадках будівництва об'єктів підвищеної небезпеки забезпечують більш детальний рівень деталізації інформації про місцеві інженерно-геологічні та геологічні умови.

При розробці картографічних матеріалах, що стосуються поточного стану земель, відображають у великому масштабі топографію місцевості, категорії суміжних земель та/ або види угідь, місцеві водотоки і водойми, яри і балки, водно-болотні угіддя, лісові землі, захисні лінійні насадження, інші зелені насадження, за наявності – ерозійно небезпечні, зсувонебезпечні, техногенно забруднені і деградовані землі.

Методом порівняння фактичних значень зі встановленими нормативами гранично допустимого забруднення ґрунтів і з фоновим вмістом хімічних речовин у ґрунтах району на поточний стан оцінюють рівень забруднення ґрунтів або верхніх шарів, що замінюють ґрунти. Оцінку забруднення ґрунтів на поточний стан, прогнози щодо міграції забруднюючих речовин на сусідні землі чи у підземні води проводять з урахуванням:

1) різновиду ґрунтів та їхніх буферних властивостей;

2) рухливих форм забруднюючих речовин (якщо встановлено норматив за рухливою формою);

3) кратності перевищення фактичних значень над фоновим вмістом та/ або нормативами.

На пробних ділянках організують прямі спеціальні ґрунтові обстеження і відбір ґрунтових проб, а кількість і розташування пробних ділянок залежить від умов рельєфу місцевості, рози вітрів та моделювання розсіювання викидів. За державними стандартами здійснюють опис ґрунту, відбір ґрунтових проб, підготовку та аналіз проб, а за методологією агрохімічної паспортизації здійснюють опис земель сільськогосподарського призначення

4.5.2. Опис і оцінка можливого впливу на землі і ґрунти

Відповідно до законодавства України про охорону земель, будівництва та розміщення об'єктів, які справляють негативний вплив на екологічний стан і якість земельних ресурсів, здійснюється з урахуванням результатів інтегральної оцінки цього впливу і розробки відповідних заходів щодо запобігання небезпечним екологічним і санітарно-гігієнічним наслідкам та раціонального використання і охорони земель.

Оцінку ймовірного впливу на землі і ґрунти проводять на предмет [20]:

1) впливу на корисні властивості і функції земель з урахуванням їх поточного і планованого цільового призначення і на пов'язану з цим продуктивність земель, ефективність їх використання за призначенням, дохідність, економічну і грошову оцінку земель;

2) впливу на показники, за якими чинним законодавством встановлено нормативи в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.

По відношенню земель до їх поточного і планованого цільового призначення встановлюються корисні властивості земель і пов'язані з цим ефективність їх використання, дохідність, економічна і грошова оцінка земель та повнота екологічних функцій.

Оцінка впливу на землі і ґрунти за нормативами гранично допустимого забруднення ґрунтів здійснюються у випадках, коли планована діяльність передбачає джерела забруднення ґрунтів і земель, а також оцінка може здійснюватися за гігієнічними регламентами допустимого вмісту хімічних речовин у ґрунті.

Оцінку забруднення земель і ґрунтів здійснюють за такими хімічними речовинами [20]:

1) що потраплять у ґрунти від викидів, відходів, стічних вод, аварійних ситуацій у планованій діяльності;

2) що походять від господарської діяльності або екологічних аварій у минулому.

Особливу увагу приділяють речовинам I-II класів небезпечності, а також більш стійким до розкладання/знешкодження.

Коли планована діяльність передбачає порушення земель, зміну рельєфу або може прямо чи непрямо впливати на ерозію, зсуви, руйнування берегів, підтоплення, засолення, інші небезпечні геологічні процеси, то здійснюють оцінку впливу на землі і ґрунти за нормативами показників деградації земель і ґрунтів та/або оцінюють ймовірність розвитку небезпечних геологічних процесів, їхні територіальні масштаби та інтенсивність. В оцінці враховують специфіку рельєфу і сучасні геоморфологічні процеси у місцевих умовах, схильність місцевого геологічного середовища до небезпечних геологічних процесів.

Оцінку впливу з урахуванням нормативів якісного стану ґрунтів здійснюють тоді, коли планована діяльність передбачається на землях зі збереженим родючим шаром ґрунту. При цьому необхідно охарактеризувати проєктні показники зняття, технологію збереження і напрямком використання родючого шару ґрунту. При здійсненні такої оцінки застосовують методологію агрохімічної паспортизації земель, інші методи, прийняті у державному моніторингу земель, економічні методи оцінки земель, державні стандарти, прийняті для будівництва і проєктування а також інші доступні науково достовірні методології.

В оцінці впливу на землі (а також надра) можуть враховуватися дані з матеріалів інженерно-геологічних вишукувань, регіональних гідрогеологічних і геологічних зйомок четвертинних відкладень території в масштабі 1:200000 або більше великих масштабів, державного інформаційного геологічного фонду [20].

4.6. Оцінка впливу на фауну, флору, біорізноманіття

Ґрунтуючись на нормах чинного законодавства України, під час провадження нової планової діяльності має враховуватися вплив на:

а) стан рослинного світу та умови його місцезростання;

б) стан тваринного світу, середовище існування, шляхи міграції та умови розмноження тварин.

Об'єктами оцінки впливу є [20]:

1) території та об'єкти природно-заповідного фонду, інші природоохоронні території, як в цілому, так і їх функціональні зони,

природні комплекси (екосистеми) та об'єкти, що охороняються в їхніх межах;

2) охоронювані види фауни і флори, їхні зареєстровані популяції та природні середовища їх існування (місця розмноження, міграцій, зимівлі, токування, линяння, гніздових колоній, нерестовищ, нори, постійних чи тимчасових скупчень тварин, хатки, лігва та інше житло і споруди тварин, природні оселища, зайняті популяціями рослин);

3) збережені природні і напівприродні комплекси.

На місцевому рівні за допомогою спеціальних досліджень встановлюються біологічні показники. Із залученням фахівців відповідного профілю та кваліфікації здійснюється ідентифікація видів тварин, рослин та грибів.

Оцінка впливу на фауну, флору, біорізноманіття розглядається в двох напрямках:

- опис поточного стану фауни, флори, біорізноманіття;
- опис і оцінка можливого впливу на фауну, флору, біорізноманіття.

4.6.1. Опис поточного стану фауни, флори, біорізноманіття

За оптимальним сценарієм буде розглядатися обсяг досліджень і рівень деталізації інформації у випадках коли в зону впливу планованої діяльності потрапляють території та об'єкти природно-заповідного фонду або інші природоохоронні території, збережені природні і напівприродні комплекси.

Джерелами даних про фауну, флору і біорізноманіття є відомості:

- про природно-заповідний фонд;
- проекти організації територій природно-заповідного фонду;
- положення про території та об'єкти природного-заповідного фонду;

- плани управління територіями Смарагдової мережі.

Інформацію про фауну, флору і біорізноманіття можна отримати:

- у міністерстві та в обласних держадміністраціях;
- в органах місцевого самоврядування;
- у спеціальних адміністраціях територій природно-заповідного фонду;

В випадках, коли відсутня інформація на місцевому рівні, необхідно організувати спеціальні дослідження.

Експертами, які мають відповідну кваліфікацію здійснюється ідентифікація видів тварин, рослин, грибів, природних оселищ та оцінюється ступінь природності структури та функцій екосистем. При

описі видів тварин, рослин, грибів зазначають повну українську та латинську назви видів, за потреби додають посилання на довідники номенклатури видів.

Здійснюючи опис поточного стану фауни, флори, біорізноманіття за мінімальним сценарієм розглядають [20]:

- характеристику зелених та захисних насаджень за кількісними характеристиками (площі, лінійні розміри), віком, зімкненістю крон, будовою ярусів або рядів, у разі будівництва з видаленням насаджень – подеревну зйомку і таксацію насаджень;
- склад насаджень або інших виявлених оселищ за характерними і домінуючими рослинами;
- за фауною – характерні і фонові види тварин, за наявності – рідкісні і такі, що потребують заходів з охорони;
- виявлені середовища існування тварин із зазначенням відповідного виду тварин (гнізда, лігва, хатки, у водних екосистемах – нерестовища, зимувальні ями, місця нагулу молоді тощо).

При проведенні опису стану фауни, флори, біорізноманіття за оптимальним сценарієм зміст досліджень має включати: детально-маршрутні польові дослідження природоохоронних територій і природних комплексів зі складанням великомасштабної карти-схеми; відомості про охоронювані території та об'єкти, їхні природні комплекси, фауну і флору.

При здійсненні опису території та об'єкти природно-заповідного фонду та інших природоохоронних територій зазначають [20]:

- їхню категорію і назву;
- найкоротшу відстань від меж санітарно-захисної зони планованої діяльності до межі території або об'єкта, просторове розташування по відношенню до території планованої діяльності (вище по схилу, нижче по схилу, вгору чи вниз за течією тощо) у зв'язку з ймовірною міграцією забруднення з водними потоками;
- природоохоронну, наукову, екологічну цінність, включаючи вразливі компоненти біорізноманіття, а також обмеження у землекористуванні або господарській діяльності, встановлені законодавством України щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду, іншим чинним законодавством, що встановлює природоохоронні обмеження, проектами організації території або положеннями про об'єкти природно-заповідного фонду, планами управління територіями;
- характеризують типові та охоронювані природні комплекси (екосистеми, типи оселищ), характерні та охоронювані види рослин і тварин; додають карту-схему з розташуванням територій та об'єктів.

З урахуванням існуючих проєктів організації територій природно-заповідного фонду, положень про території та об'єкти природно-заповідного фонду, планів управління територіями Смарагдової мережі, планів заходів спеціальних адміністрацій територій природно-заповідного фонду визначають встановлення охоронних зон, спеціальних заходів з охорони та природоохоронні режими та обмеження. Інформацію можна перевірити в органах місцевого самоврядування, в обласних держадміністраціях (у структурних підрозділах з питань екології), в адміністраціях територій природно-заповідного фонду, у науково-дослідних та академічних установах, які проводять дослідження на зазначених територіях.

На основі міжнародної класифікації типів природних оселищ (біотопів) ідентифікують типи природних комплексів (природних оселищ (біотопів) та екосистем). Також використовують «Національний каталог біотопів України» (2018) або визначники типів оселищ на офіційному веб-сайті Європейського Агентства з охорони навколишнього середовища <https://www.eea.europa.eu/> за пошуком «Ecosystem types of Europe».

Рекомендується використовувати онлайн-додатки із супутниковими картами (Google-карти, Google Планета Земля) або інші геоінформаційні технології для визначення актуальних площ природних комплексів (екосистем або природних оселищ (біотопів).

Готуючи інформацію рослинний світ, забезпечують:

1) ідентифікацію не менше 60 % видового багатства вищих рослин, серед них – усі дерева і кущі, а з трав'янистих – ресурсні рослини, рослини-індикатори стану довкілля, небезпечні карантинні та інвазійні рослини;

2) повне обстеження на предмет рідкісних і зникаючих рослин і грибів.

Готуючи матеріали про тваринний світ в оптимальному сценарії, забезпечують ідентифікацію не менше 50 % видового багатства хребетних тварин в цілому, серед них – мисливська фауна, великі ссавці, фонові види птахів, плазуни та земноводні, для водних екосистем – фонові види риб та водні біоресурси – об'єкти промислу, та ідентифікацію фонових видів з основних систематичних груп безхребетних тварин, а також повне обстеження на предмет рідкісних і зникаючих хребетних і безхребетних тварин, за потреби – тварини-вселенці (інвазійні види тварин).

У відповідності до вимог Закону України «Про Червону книгу України» готують відомості про рідкісні і такі, що перебувають під

загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, які занесені до Червоної книги України.

У консультаціях із фахівцями, що спеціалізуються на відповідній групі рослин, тварин та природних екосистем визначають методологію польових досліджень (сезон і строки, мережа маршрутів, обсяг і методики збору даних). До наукового звіту включають опис методології. Зміст методології досліджень щодо вивчення поточного стану фауни, флори і біорізноманіття має містити: технічне завдання, відомості про авторів звіту і виконавців робіт, повний опис наукової методології (організація польових досліджень і збору даних, за наявності – методи статистичного оброблення і аналізу даних), зведені результати, експертні висновки з отриманих результатів та експертні рекомендації до заходів зі збереження біорізноманіття.

4.6.2. Опис і оцінка можливого впливу на фауну, флору і біорізноманіття

При здійсненні оцінку впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду, а також на інші природоохоронні території, збережені природні комплекси оцінка проводиться на предмет [20]:

1) внеску планованої діяльності у збереження або деградацію природних комплексів, у тому числі особливо важливих для збереження;

2) характеру та кількісної оцінки найбільш ймовірних наслідків впливу, таких, як знищення або порушення;

3) ймовірності забруднення природоохоронних територій або природних комплексів від планованої діяльності, враховуючи відстані і рельєф, бар'єри і буферні зони між обома територіями, обсяги викидів, скидів, відходів, ймовірність міграції забруднюючих речовин з атмосферним повітрям і водними потоками; для водних територій має значення напрямок і швидкість течії, водообмін і обмін річковими наносами;

4) перспектив (спроможності) відновлення природних комплексів (екосистем та оселищ), в тому числі за рахунок зусиль і ресурсів суб'єкта господарювання.

Пряме знищення, поділ на фрагменти, забруднення або порушення природного середовища рахується як деградація природних комплексів, а оцінювання таких комплексів здійснюється за площами природних комплексів, які буде знищено, площами, які потрапляють у зону інтенсивного впливу викидів, скидів, забруднення земель, у зону активізації небезпечних геологічних процесів та інших форм деградації

земель, у зону фізичних впливів на гідроморфологічні параметри масиву поверхневих вод.

Найбільш ймовірними наслідками впливу є:

- пряме знищення;
- прямі порушення;
- поділ цілісної природної території на фрагменти внаслідок прокладання доріг, просік, інженерних мереж, влаштування штучних бар'єрів;
- порушення зв'язків природної території з іншими природними територіями внаслідок руйнування екологічних коридорів;
- непрямі порушення внаслідок міграції і поширення забруднення з викидами, з водою, шумового або світлового забруднення, інше.

З урахуванням положень Закону України «Про тваринний світ» розглядається вплив на тваринний світ.

Використовується відносна шкала для оцінки перспектив (спроможності) природних комплексів до відновлення:

- 1 – природний комплекс легко відновлюється або перспективи відновлення хороші;
- 2 – відновлення можливе, але із задовільним результатом;
- 3 – відновлення дуже складне або мало ймовірне.

При провадженні планованої діяльності не допускається втрата цілого комплексу охоронюваних об'єктів (видів, оселищ, екосистем) або погіршення виконання природоохоронними територіями чи їхніми функціональними зонами своїх природоохоронних, наукових, екологічних, рекреаційних та інших функцій, в таких випадках необхідно розглядати інші виправдані альтернативи.

На зелені насадження оцінка впливу здійснюють на предмет: дотримання встановлених правил утримання зелених насаджень; порівняння показників рівня озеленення під час провадження планованої діяльності з нормативними, згідно з правилами утримання зелених насаджень. Знищення або пряме порушення зелених та захисних насаджень підлягають компенсації.

4.7. Оцінка впливу на клімат

4.7.1. Опис поточного стану клімату

За кліматичними показниками на основі довідок, отриманих від суб'єктів державної системи моніторингу довкілля і підпорядкованих їм

метеорологічних організацій складається опис поточного стану довкілля.

Більш детально наводиться інформація про кліматичні показники на поточний стан, коли планована діяльність відноситься:

1) до переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації;

2) передбачається:

– будівництво або розширення полігонів (місць видалення і захоронення) побутових чи інших відходів обсягом 100 тон на добу або більше;

– будівництво гребель, водосховищ та інших об'єктів для утримання води, визначених у Законі;

– суцільні та поступові рубки, сільськогосподарське та лісгосподарське освоєння, рекультивацію та меліорацію земель, насадження лісу в обсягах і тлумаченні, визначених Законом;

– проведення робіт зі зміни русел річок;

– міжбасейновий перерозподіл стоку річок.

Кліматичні і метеорологічні умови на поточний стан характеризують на предмет [20]:

– середніх температур повітря (середніх за рік, за літній і зимовий періоди, найнижчих взимку, найвищих влітку, за потреби – середньомісячних);

– середньорічної кількості опадів, за потреби – середньомісячних кількостей та максимальної інтенсивності опадів за теплий період (у міліметрах на хвилину або годину);

– розподілу і частоти вітрів за румбами;

– кліматичних характеристик і коефіцієнтів, необхідних для моделювання розсіювання викидів згідно з ОНД-86; джерел даних і періоду метеорологічних спостережень.

Коли планована діяльність буде чинити вплив на розташовані поряд поверхневі водні об'єкти, то характеризують метеорологічні особливості льодоставу, повеней і паводків цих об'єктів на поточний стан.

Якщо планована діяльність може чинити більший вплив на клімат, або інтенсивніше забруднює навколишнє природне середовище то при характеристиці мікроклімату місцевості зазначають фактори, що впливають на циркуляцію повітря і тепла у найближчому оточенні території планованої діяльності, а саме: 1) форми мезорельєфу з висотами 10 і більше метрів (горби, яри, балки, долини, штучні форми), 2) водойми; 3) характер земної поверхні (переважно тверді штучні поверхні, інше).

4.7.2. Опис і оцінка можливого впливу на клімат

При оцінці впливу на клімат розглядають:

1) обсяги і прирости антропогенних викидів парникових газів з початком провадження планованої діяльності та у зв'язку з цим – внеску планованої діяльності в боротьбу зі зміною клімату;

2) зміни у мікро- або мезокліматі місцевості у зв'язку з планованою діяльністю, наприклад, у температурному режимі, вологості повітря, замерзанні ґрунту чи води, настанні туманів або ймовірності штучного туманоутворення над житловою зоною та ін., якщо такі зміни є ймовірними виходячи з наукових знань і якщо доступні методології для їх оцінок чи моделювання.

Порядком здійснення моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів розроблено методики, відповідно до яких розраховують викиди парникових газів. Часто для більш детальної інвентаризації викидів парникових газів використовують методологію Міжурядової групи експертів зі зміни клімату, яка викладена у «Переглянутих керівних принципах національних інвентаризацій парникових газів МГЕЗК». При здійсненні оцінки впливу на довкілля, оцінюють лише антропогенні викиди парникових газів, від джерел у власності суб'єкта господарювання або під його контролем.

4.8. Оцінка впливу відходів на довкілля

При оцінці впливу відходів на довкілля здійснюють на предмет:

1) ймовірності забруднення небезпечними відходами земель, підземних вод, поверхневих вод, атмосферного повітря при аваріях, надзвичайних ситуаціях, через недоліки управління, а також прогнозу масштабів забруднення у таких випадках;

2) обсягів відходів від планованої діяльності (вкл. підготовчі і будівельні роботи), що будуть незворотно розміщені на полігонах або захоронені, особливо таких, що не розкладаються або дуже повільно розкладаються під дією природних факторів; розкриті породи при видобуванні корисних копалин у цьому пункті не враховують;

3) обсягів відходів, що завдяки планованій діяльності будуть повторно використані перероблені у продукцію або утилізовані, у тому числі у циклах кругової економіки.

В оцінці ймовірності забруднення довкілля небезпечними відходами застосовують методологію оцінки ризиків, враховуючи властивості відходів, проєктні інженерні рішення щодо організації зберігання,

транспортування, видалення, знешкодження відходів, системи екологічного менеджменту, що будуть впроваджені.

4.9. Оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти

Відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» та інших чинних нормативно-правових актів у сфері охорони культурної, у тому числі археологічної, спадщини здійснюють визначення об'єктів культурної спадщини. Історико-культурна цінність території визначається за наявності на досліджуваній території пам'яток культурної, у тому числі археологічної спадщини.

Згідно зі встановленим порядком обліку об'єктів культурної спадщини визначаються межі території пам'ятки (об'єкта культурної спадщини). Інформацію, про об'єкти культурної спадщини, а також про межі їх територій (території пам'яток), які визначаються відповідно до порядку обліку об'єктів культурної спадщини, отримують від спеціально уповноважених органів охорони культурної спадщини, визначених законодавством, із Державного реєстру нерухомих пам'яток України, за наявності – з історичних (історико-архітектурних) довідок на об'єкт культурної спадщини або на історичну місцевість у складі передпроектної та проектної документації, як передбачено методичними рекомендаціями щодо розроблення історичних (історико-архітектурних) довідок.

Із залученням наукових установ та експертів здійснюються дослідження об'єктів культурної спадщини на поточний стан, проводять їх фотофіксацією та інвентаризації об'єктів культурної спадщини.

Оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини здійснюється на предмет:

1) встановлення об'єктів культурної, у тому числі археологічної, спадщини та їх територій, на які здійснюватиметься вплив під час підготовчих/ будівельних робіт і в процесі провадження планованої діяльності;

2) оцінки ризику (ризиків) зміни, переміщення (перенесення), пошкодження або знищення зазначених об'єктів, включаючи їх території, у зв'язку з вилученням (викупом) земельних ділянок та іншими роботами;

3) спроможності власника або користувача створити необхідні умови для збереження пам'ятки, утримувати пам'ятку в належному стані (вкл. її ремонт, захист, інші охоронні зобов'язання), забезпечити

режим використання пам'ятки, встановлений органами охорони культурної спадщини, забезпечувати інші заходи щодо охорони пам'яток, виявлення, обліку та вивчення об'єктів згідно з чинним законодавством.

Законом «Про охорону культурної спадщини» забороняється діяльність, яка створює загрозу пам'яткам (об'єктам культурної спадщини). Для окремого виду робіт необхідно отримати спеціальний дозвіл відповідно до законодавства. до таких видів робіт належать земляні роботи на територіях пам'яток, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць. Роботи (будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи), які можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

До інших матеріальних об'єктів, що можуть бути зачеплені планованою діяльністю, відносяться [20]:

- житлові будинки;
- будівлі громадського користування (дитячі, навчальні заклади, установи охорони здоров'я та лікувально-профілактичні, соціального забезпечення, відпочинку, спортивні споруди та ін.);
- території для масового відпочинку та оздоровлення (ділянки зелених зон і зелених насаджень загального користування у населених пунктах, пляжі тощо);
- туристичні стежки і траси, туристичні і спортивно-оздоровчі табори, садівницькі товариства та дачні кооперативи.

До аналізу залучаються підприємства харчової, медичної, легкої та інших видів промисловості, на продукцію яких і умови праці робітників можуть негативно впливати викиди високого класу шкідливості від планованої діяльності, а також інші техногенні об'єкти, які ймовірно будуть пошкоджені у зв'язку з провадженням планованої діяльності (наприклад, інженерні мережі чи транспортні споруди).

4.10. Оцінка впливу на соціально-економічні умови

Здійснюючи оцінку впливу на соціально-економічні умови аналізують на поточний стан та визначають ймовірність впливу на такі фактори, як:

- 1) здоров'я населення;
- 2) демографічна ситуація і рівень життя населення, у тому числі доступ до природних ресурсів і чистого довкілля.

Детальність досліджень визначають з урахуванням [20]:

1) розташування планованої діяльності по відношенню до населених пунктів, сельбищної території і зон відпочинку;

2) підвищеної небезпеки, що представляє планована діяльність або об'єкт;

3) місцевого стану довкілля, техногенного тиску на здоров'я і умови життя населення і доступу населення до природних ресурсів.

Інформацію, про соціально-економічні умови території досліджень можна отримати від місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, офіційні доповіді про стан довкілля і здоров'я населення, відкриті статистичні дані і довідники, інші офіційні джерела.

4.11. Оцінка можливого впливу на довкілля, що зумовлена технологією чи речовинами, що використовуються

Оцінка можливого впливу на довкілля, що зумовлена технологією чи речовинами, що використовуються оцінюються на предмет [20]:

1) потенційно небезпечних об'єктів, згідно із законодавством щодо об'єктів підвищеної небезпеки, їх ідентифікації та обліку, з урахуванням нормативів порогових мас небезпечних речовин та інших критеріїв;

2) видів робіт підвищеної небезпеки, а також машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки згідно зі встановленим переліком;

3) видів небезпеки і ймовірного рівня ризику для довкілля і здоров'я населення за обраного режиму експлуатації об'єкта (регламентів провадження планованої діяльності).

Оцінку ризику проводять за такими показниками, як ймовірність ризику, а також, у разі ймовірного виникнення аварій, - величина і територіальне поширення ймовірних надзвичайних ситуацій (шкоди), інші показники, що використовуються для встановлення рівня можливих надзвичайних ситуацій. В оцінці ризику для довкілля, зумовленого технологією і речовинами, що використовуються, застосовують методологію оцінки ризику, методику ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів, затверджену у встановленому порядку, інші методологічні підходи, що застосовуються для оцінки ризиків щодо потенційно небезпечних об'єктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
2. Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
3. Закон України «Про екологічну експертизу». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Режим доступу: <http://cern.com.ua/wp-content/uploads/2016/09/%D0%94%D0%91%D0%9D-%D0%90.2.2-1-2003-%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%A1.pdf>
5. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція) ратифікована Законом України № 832-XIV від 06.07.1999. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text
6. Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) ратифікована Законом України № 534-XIV від 19.03.1999. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text
7. Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства ратифікований Законом України № 2787-VI від 15.12.2010. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a27#Text
8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
9. Директива про ОВНС. (85/337/СЕС). Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/news/31278.html>
10. Директива щодо участі громадськості в підготовці певних планів та програм, що стосуються довкілля 2003/35/ЕС. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371-2015-%D1%80#Text>
11. Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище. Режим доступу: <http://enref.org/docs/dyrektyva-2011-92-es-pro-otsinku-vplyvu-okremyh-derzhavnyh-i-pryvatnyh-proektiv-na-navkolyshnje-seredovysche/>

12. Директива 2001/42/ЄС від 27.06.2001 Про оцінку впливу на стан довкілля окремих проєктів та програм. Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=60064

13. Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

14. Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1010-2017-%D0%BF#Text>

15. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 1026. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-п>

16. Єдиний реєстр із ОВД доступний за посиланням. Режим доступу: <http://eia.menr.gov.ua>.

17. Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>

18. Порядок проведення громадських слухань в процесі оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 989. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-%D0%BF#Text>

19. Наказ Мінприроди про затвердження Розміру плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля від 30.05.2018 № 182. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0676-18#Text>

20. Загальні методичні рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html>

21. Про затвердження форми звіту про громадське обговорення планованої діяльності затверджений Наказом Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України від 16.09.2020 № 145. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/RE35423?an=1>

22. Порядок ведення реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 06 липня 2021 року № 452. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/re36903?an=1>

ДОДАТКИ

Форма повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

*Дата офіційного опублікування у Реєстрі
(автоматично генерується системою після подання через Реєстр,
не зазначається суб'єктом господарювання)*

*Унікальний номер
(автоматично генерується системою після подання через Реєстр,
для паперової версії зазначається суб'єктом господарювання)*

**ПОВІДОМЛЕННЯ
про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля**

*(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ, або прізвище, ім'я та по
батькові громадянина-підприємця, ідентифікаційний код громадянина-підприємця)*

інформує про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля.

1. Інформація про суб'єкта господарювання

*(паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий) громадянина-підприємця,
місцезнаходження юридичної особи або місце проживання громадянина-підприємця
(поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)*

2. Планована діяльність, її характеристика, технічні альтернативи*.

* Суб'єкт господарювання має право розглядати більше технічних та територіальних альтернатив

2.1. Планована діяльність, її характеристика.

2.2. Технічна альтернатива 1.

2.3. Технічна альтернатива 2.

3. Місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи*.

3.1. Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 1.

3.2. Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 2.

4. Соціально-економічний вплив планованої діяльності

5. Загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо)

6. Екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами:

6.1. щодо технічної альтернативи 1

6.2. щодо технічної альтернативи 2

6.3. щодо територіальної альтернативи 1

6.4. щодо територіальної альтернативи 2

7. Необхідна еколого-інженерну підготовка і захист території за альтернативами:

7.1. щодо технічної альтернативи 1

7.2. щодо технічної альтернативи 2

7.3. щодо територіальної альтернативи 1

7.4. щодо територіальної альтернативи 2

8. **Сфера, джерела та види можливого впливу на довкілля:**

8.1. щодо технічної альтернативи 1

8.2. щодо технічної альтернативи 2

8.3. щодо територіальної альтернативи 1

8.4. щодо територіальної альтернативи 2

9. **Належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля (зазначити відповідний пункт і частину статті 2 Закону України "Про оцінку впливу на довкілля"**

10. Наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля

11. Планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля

12. Процедура оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості

Планована суб'єктом господарювання діяльність може мати значний вплив на довкілля і відтак підлягає оцінці впливу на довкілля згідно Закону України "Про оцінку впливу на довкілля". Оцінка впливу на довкілля - це процедура, що передбачає:

- 1) підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 2) проведення громадського обговорення Закону;
- 3) аналіз уповноваженим органом звіту з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу, іншої інформації;
- 4) надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля, що враховує результати аналізу, передбаченого попереднім підпунктом;
- 5) врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності, вказаного у пункті 14 цього повідомлення.

У висновку із оцінки впливу на довкілля уповноважений орган, виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, визначає допустимість чи об'єктовує недопустимість провадження планованої

діяльності та визначає екологічні умови її провадження.

Забороняється розпочинати провадження планованої діяльності без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Процедура оцінки впливу на довкілля передбачає право і можливість громадськості для участі у цій процедурі, зокрема на стадії обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля, а також на стадії розгляду уповноваженим органом поданого суб'єктом господарювання звіту із оцінки впливу на довкілля.

На стадії громадського обговорення звіту із оцінки впливу на довкілля протягом щонайменше 25 робочих днів громадськості надається можливість подавати будь-які зауваження і пропозиції до звіту та планованої діяльності, а також взяти участь у громадських слуханнях. Детальніше про процедуру громадського обговорення на стадії звіту зі оцінки впливу на довкілля буде повідомлено у оголошенні про початок громадського обговорення.

13. Громадське обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля.

Протягом 20 робочих днів з дня офіційного оприлюднення цього повідомлення на веб-сайті Єдиного реєстру із оцінки впливу на довкілля громадськість має право надати уповноваженому органу, зазначеному у пункті 15 цього повідомлення, зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Подаючи такі зауваження і пропозиції вкажіть унікальний номер, присвоєний справі щодо планованої діяльності при реєстрації цього повідомлення у Єдиному реєстрі із оцінки впливу на довкілля (зазначений у шапці повідомлення). Це значно спростить процес реєстрації та розгляду Ваших зауважень та пропозицій.

У разі отримання таких зауважень і пропозицій громадськості вони будуть розміщені у Реєстрі та передані суб'єкту господарювання (протягом трьох робочих днів з дня їх отримання). Особи, що подають зауважень і пропозицій, своїм підписом засвідчують свою згоду на обробку їх персональних даних. Суб'єкт господарювання при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля зобов'язаний врахувати повністю, враховати частково або обґрунтовано відхилити зауваження і пропозиції громадськості, надані в процесі громадського обговорення

обсягу досліджень та рівня деталізації інформації. Детальна інформація про це включається до звіту з оцінки впливу на довкілля.

14. **Рішення про провадження планованої діяльності**

Згідно чинного законодавства України рішенням про провадження даної планованої діяльності буде

(вид рішення, згідно частини 1 статті 11 Закону України "Про оцінку впливу на довкілля")

що видається

(орган, до повноважень якого належить прийняття цього рішення)

15. Усі зауваження та пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля необхідно надсилати до

(найменування уповноваженого органу, адреса, телефон та контактна особа)

Форма оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

(унікальний номер, присвоєний справі щодо планованої діяльності при реєстрації повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля)

**Оголошення
про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля**

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, вказаної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

(загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові громадянина-підприємця, ідентифікаційний код, паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий) громадянина-підприємця, місцезнаходження юридичної особи або місце проживання громадянина-підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону).

3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення

(найменування уповноваженого органу, адреса, телефон та контактна особа)

4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля

(вид рішення про провадження планованої діяльності, орган, уповноважений його видавати, нормативний документ, що передбачає його видачу)

5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань.

5.1. Тривалість громадського обговорення становить ___ робочих днів (не менше 25, але не більше 35 робочих днів) з моменту офіційного опублікування цього оголошення (вказується у шапці оголошення) та надання громадськості доступу до звіту із оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, що передається для видачі висновку про оцінку впливу на довкілля.

5.2. Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які зауваження чи пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із занесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

5.3. Громадські слухання 1 відбудуться

(вказати дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

5.4. Громадські слухання 2 відбудуться

(вказати дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

6. Державний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності

(вказати назву органу, адресу, телефон та контактну особу)

7. Орган, до якого направляються запитання, зауваження чи пропозиції, та строки подання запитань, зауважень і пропозицій

(вказати назву органу, поштову та електронну адресу, телефон та контактну особу)

Запитання, зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського обговорення.

8. Наявна екологічна інформація щодо планованої діяльності

8.1. Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності на _____ аркушах.

8.2. _____

8.3. _____

8.4. _____

(вказати усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)

8.5. _____

8.6. _____

(вказати іншу екологічну інформацію, що стосується планованої діяльності)

9. Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації (відмінне від приміщення, вказаного у пункті 6 цього оголошення), а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними.

(назва підприємства, установи, організації, адреса, дата з якої громадськість може ознайомитися з документами, контактна особа).

**ПРОТОКОЛ
громадських слухань щодо**

(планована діяльність)

(місце проведення)
від " ___ " _____ 20__ р.

Присутні:

Учасники громадських слухань у кількості _____ осіб (журнал (відомість) реєстрації учасників є невід'ємним додатком до цього протоколу).

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Оголошення головуючого, порядку денного та регламенту громадських слухань.
2. Доповідь суб'єкта господарювання щодо планованої діяльності та її впливу на довкілля, доповіді інших учасників.
3. Запитання та відповіді до доповідачів.
4. Обговорення учасниками громадських слухань (зауваження, пропозиції).
5. Підбиття підсумків, інформування учасників слухань про порядок врахування зауважень та пропозицій громадськості та закриття громадських слухань.

1. Оголошення головуючого, порядку денного та регламенту громадських слухань.

СЛУХАЛИ:

1. повноваженого представника організатора громадських слухань, який повідомив, що згідно Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 000 від 00.00.00 він уповноважений головувати на громадських слуханнях.
2. Головуючого, який роз'яснив мету і процедуру проведення громадських слухань, процедуру врахування зауважень та пропозицій громадськості при видачі висновку із оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності.

(короткий зміст доповіді)

2. Доповідь іншого учасника

_____ (ПП, посада)

(короткий зміст доповіді)

3. Доповідь іншого учасника

_____ (ППП, посада)

(короткий зміст доповіді)

3. Запитання та відповіді до доповідачів (реєстрації підлягають усі запитання незалежно від того чи відповідь надається безпосередньо на громадських слуханнях чи у письмовій формі після їх завершення)
**

№	Запитання до доповідачів (із зазначенням особи, що їх подає)	Відповідь, якщо надавалася (із зазначенням особи, що її надає)

4. Обговорення учасниками громадських слухань (усні зауваження, пропозиції, та відповіді на них)**

№	Зауваження, пропозиція (із зазначенням особи, що їх подає)	Відповідь, якщо надавалася (із зазначенням особи, що їх надає)

5. Підбиття головуючим підсумків, інформування учасників слухань про порядок врахування зауважень та пропозицій громадськості та закриття громадських слухань.

СЛУХАЛИ:

До протоколу долучені:

1. Журнал (відомість) реєстрації учасників громадських слухань на _____ аркушах.
2. Журнал (відомість) реєстрації виступів учасників громадських слухань на _____ аркушах.
3. Журнал (відомість) реєстрації письмових зауважень та пропозицій, що надійшли протягом громадських слухань на _____ аркушах.
4. Письмові зауваження та пропозиції, що надійшли протягом громадських слухань на _____ аркушах.
5. Відповіді суб'єкта господарювання на запитання, надані після громадських слухань на _____ аркушах.
6. Стенограма на _____ аркушах, аудіо чи відео запис громадських слухань (зайве викреслити).

Головуючий _____

Підпис* _____

Прізвище та ініціали

М.П.

*Підпис особи дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»

** За необхідності додати додаткові сторінки

До протоколу громадських слухань щодо

(планована діяльність)

(місце проведення)
від " __ " _____ 20__ р.

ЖУРНАЛ (ВІДОМІСТЬ) РЕЄСТРАЦІЇ
учасників громадських слухань щодо

(планована діяльність)

(місце проведення)
" __ " _____ 20__ року
м. _____

№	ПП	Рік народження	Контактний телефон	Домашня адреса	Підпис*

Головуючий

Підпис*

Прізвище та ініціали

М.П.

* Підпис особи дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»

ДОДАТОК 5

До протоколу громадських слухань щодо

(планована діяльність)

(місце проведення)
від "___" _____ 20__ р.

**ЖУРНАЛ (ВІДОМІСТЬ) РЕЄСТРАЦІЇ
виступів учасників громадських слухань щодо**

(планована діяльність)

(місце проведення)
"___" _____ 20__ року
м. _____

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Посада\Організація\тощо	Підпис*

Головуючий

Підпис*

Прізвище та ініціали

М.П.

* Підпис особи дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»

ДОДАТОК 6

До протоколу громадських слухань щодо

(планована діяльність)

(місце проведення)
від " ____ " _____ 20__ р.

ЖУРНАЛ (ВІДОМІСТЬ) РЕЄСТРАЦІЇ
письмових зауважень та пропозицій, що надійшли
протягом громадських слухань

№	Прізвище, ім'я, по батькові, посада особи, що подає письмові зауваження та пропозиції	Загальна кількість аркушів	Підпис*

Головуючий

Підпис*

Прізвище та ініціали

М.П.

* Підпис особи дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»

ДОДАТОК 7

Суб'єкт господарювання
код ЄДРПОУ / ідентифікаційний код
місцезнаходження юридичної особи
та місце провадження діяльності
фізичної особи - підприємця
(поштовий індекс, адреса)
реєстраційний N _____
у Єдиному реєстрі з оцінки впливу на
довкілля

(номер та дата складення звіту про
громадське обговорення)

ЗВІТ ПРО ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ планованої діяльності

(назва планованої діяльності)

На виконання вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»

(уповноважений орган)

підготував звіт про громадське обговорення планованої діяльності, щодо якої здійснюється процедура оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства.

1. Відомості про оприлюднення документів про плановану діяльність уповноваженим органом на вебсайті Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля:

1) повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, оприлюднено на вебсайті Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля (далі – Реєстр) _____ року;

2) оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля оприлюднено на вебсайті Реєстру _____ року;

3) звіт з оцінки впливу на довкілля (далі - Звіт з ОВД) та інші документи, надані суб'єктом господарювання, оприлюднено на вебсайті Реєстру _____ року.

2. Відомості про оприлюднення документів про плановану діяльність суб'єктом господарювання в друкованих засобах масової інформації та на дошках оголошень:

1) повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, опубліковано у _____ від _____ року N ____
(назва друкованого видання)

та у _____ від _____ року N _____
(назва друкованого видання)

2) оголошення про початок громадського обговорення Звіту з ОВД
опубліковано у _____ від _____ року N _____
(назва друкованого видання)

та у _____ від _____ року N _____
(назва друкованого видання)

3) повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці
впливу на довкілля, розміщувалось на дошках оголошень
(підтвердженням факту розміщення є фотофіксація);

4) оголошення про початок громадського обговорення Звіту з ОВД
розміщувалось на дошках оголошень (підтвердженням факту
розміщення є фотофіксація).

3. Перелік матеріалів, наданих на розгляд, які розміщувалися у
місцях, доступних для громадськості:

(звіт з оцінки впливу на довкілля, а також інші матеріали, надані на розгляд
громадськості)

у приміщенні уповноваженого органу:

(найменування органу, місцезнаходження)

у приміщенні органу(ів) місцевого самоврядування відповідної(их)
адміністративно-територіальної(их) одиниці (одиниць), що може(уть)
зазнати впливу планованої діяльності:

(найменування органу/органів, місцезнаходження)

а також в інших загальнодоступних місцях, визначених суб'єктом
господарювання (за наявності): _____
(адреса)

4. Кількість громадських слухань, проведених протягом строку
громадського обговорення планованої діяльності _____ (у
разі проведення):

громадські слухання з обговорення Звіту з ОВД планованої
діяльності відбулися _____ року о _____
годині, у приміщенні _____
(адреса)

Якщо представники громадськості не з'явилися на громадські
слухання, проведення яких було заплановано на _____ року о
_____ у приміщенні _____ за адресою:
_____, складається акт про неявку представників
громадськості під час проведення громадських слухань у процесі оцінки
впливу на довкілля.

* Примітка: відповідно до частини 21 статті 17 Закону України "Про оцінку впливу на довкілля" на період дії та в межах території карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), до повного його скасування та протягом 30 днів з дня скасування карантину, громадські слухання, передбачені статтею 7 цього Закону, не проводяться і на дати, що припадають на цей період, не призначаються.

5. Громадське обговорення планованої діяльності на всіх стадіях процедури оцінки впливу на довкілля:

громадське обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту з ОВД, тривало _____ робочих днів від дня офіційного оприлюднення повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та було розпочато _____ і завершено _____;

громадське обговорення Звіту з ОВД розпочалось _____, тривало _____ робочих днів та було завершено _____.

6. Перелік отриманих письмових зауважень і пропозицій, які надійшли від громадськості під час проведення громадського обговорення:

Таблиця врахувань наданих зауважень та пропозицій громадськості, отриманих протягом строку громадського обговорення (за наявності):

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові (для фізичних осіб), а також найменування (для юридичних осіб) особи, що подає зауваження і пропозиції*	Зміст зауваження чи пропозиції	Інформація про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій

7. Опис процедури громадського обговорення із громадськістю інших держав у разі проведення транскордонної оцінки впливу на довкілля:

Додатки:

- Усі докази оприлюднення та розміщення документів, надані суб'єктом господарювання, згідно з пунктами 2, 3.
- Матеріали відповідно до пункту 6.
- Акт про неявку представників громадськості під час проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля / Протокол громадських слухань з усіма додатками з посиланням на аудіо- та/або відеозапис громадських слухань (за наявності), а саме:
 - Журнал (відомість) реєстрації учасників громадських слухань;
 - Журнал (відомість) реєстрації виступів учасників громадських слухань;
 - Журнал (відомість) реєстрації письмових зауважень та пропозицій, що надійшли протягом громадських слухань.

(керівник структурного підрозділу з оцінки впливу на довкілля уповноваженого органу)
(власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)

(підпис)

ДОДАТОК 8

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з
оцінки впливу на довкілля
(автоматично генерується програмними
засобами ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на
довкілля)

(заявник та його адреса)

(дата видачі)

(номер висновку)

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на
довкілля планованої діяльності)

(номер і дата звіту про громадське обговорення)

ВИСНОВОК з оцінки впливу на довкілля

За результатами оцінки впливу на довкілля, здійсненої відповідно до статей 3, 6-7, 9 і 14* Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”,

(планована діяльність, тип, основні характеристики та місце провадження планованої
діяльності)

(уповноважений орган)

(врахування звіту з оцінки впливу на довкілля)

а також з урахуванням усієї інформації, зауважень і пропозицій, що надійшли протягом строку громадського обговорення (звіт про громадське обговорення разом з таблицею повного, часткового

врахування або обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій є невід’ємною частиною цього висновку),

вважає **допустимим/недопустимим** провадження планованої діяльності з огляду на нижченаведене (зайве викреслити)

(обґрунтовується допустимість провадження планованої діяльності / обґрунтовується її недопустимість)

Екологічні умови провадження планованої діяльності:

1. Для планованої діяльності встановлюються такі умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, а саме:

2. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків, а саме:

3. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності,* а саме:

4. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення таких компенсаційних заходів**:

5. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу планованої діяльності на довкілля**, а саме:

6. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення післяпроектного моніторингу**, а саме:

(зазначається порядок, строки та вимоги до здійснення моніторингу)

7. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проектування**, а саме:

(зазначаються строки та обґрунтовується така вимога)

Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови, передбачені у цьому висновку, є обов'язковими.

Висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу через п'ять років у разі, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності.

(керівник структурного підрозділу з оцінку
впливу на довкілля уповноваженого органу)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(керівник уповноваженого територіального
/заступник керівника уповноваженого
центрального органу)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

* Якщо здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу.

** Якщо з оцінки впливу на довкілля випливає така необхідність.

ДОДАТОК 9

Міністерство захисту довкілля
та природних ресурсів України

(прізвище, власне ім'я та по батькові
(за наявності), унікальний номер
запису в Єдиному державному реєстрі
(за наявності), адреса та контактні
дані кандидата)

Заява

Прошу включити мене до Реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля.

Галузь знань, спеціальність*:

Сфери спеціальних знань:

Регіон діяльності (область, області, вся територія України):

Дата

Підпис

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Цим підтверджую, що з моменту введення в дію Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до цього часу не брав участь у підготовці звітів з оцінки впливу на довкілля в якості автора (виконавця).

Дата

Підпис

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

* графи «галузь знань» та «спеціальність» вказуються згідно з додатком 2 до цього Порядку, який містить витяг з Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року N 266 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 7 липня 2021 року N 762).

ДОДАТОК 10

ВІДОМОСТІ, ЩО ВНОСЯТЬСЯ ДО РЕЄСТРУ ЕКСПЕРТІВ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Номер за порядком	Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)	Галузь знань*	Найменування спеціальності*	Сфера спеціальних знань**	Регіон***	Контактна електронна адреса експерта

* графи «галузь знань» та «найменування спеціальності» вказуються згідно з додатком 2 до цього Порядку, який містить витяг з Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року N 266 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 7 липня 2021 року N 762). При цьому експерт не обов'язково повинен володіти науковим ступенем у відповідній галузі.

** графа «сфера спеціальних знань» заповнюється згідно з інформацією, наведеною у заяві експерта та короткому резюме, що додається до заяви.

*** графа «регіон» заповнюється згідно з інформацією, наведеною у заяві експерта.

Навчальне видання

ПАЦЕВА Ірина Григорівна
МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ Вікторія Вікторівна
ЛУК'ЯНОВА Віталіна Віталіївна

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Навчальний посібник

Електронне видання

Технічне редагування, коректор,
комп'ютерна верстка – Мельник-Шамрай В.В

Формат 60x84/16 Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. арк. 9,71.